

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİDİM DALI

TİCARET UNVANININ KORUNMASI

TEZİ YAZAN
Öykü Ekin OKTAY

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN (Dicle Üniversitesi)

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Faruk ANDAÇ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN/ MAYIS 2021

ONAY

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

20183011 numaralı öğrencimiz olan **Öykü Ekin OKTAY** tarafından hazırlanan “**Ticaret Unvanının Korunması**” başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından **oy birliği** ile Özel Hukuk Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

Üniv. Dışı- Asıl Üye – Tez Danışmanı– Jüri Başkanı: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN
(Dicle Üniversitesi)

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

Üniv. İçi – Asıl Jüri Üyesi: Prof. Dr. Faruk ANDAÇ

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

Üniv. İçi – Asıl Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

24.05.2021

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir

İTHAF

Sevgili Anneme ve Anneanneme...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24.05.2021

Öykü Ekin OKTAY

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında akademik ve manevi desteğinden beni mahrum bırakmayan tez danışmanım Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN'e teşekkürü bir borç bilirim. Jüri üyelerim üniversitemiz Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Faruk ANDAÇ'a ve üniversitemiz Genel Sekreteri Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR'e, üniversitemiz Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Çetin BEDENSTENCİ'ye, üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Murat KOÇ'a bu süreç boyunca desteklerini benden esirgedemeleri için teşekkür ederim. Eğitim hayatımın ilk gününden bugüne kadar her zaman yanımda olduklarını hissettirdikleri için rahmetli anneanneme, canım anneme, ablam Av. Gökçen OKTAY ÜSTÜNDAĞ'a ve abim Av. Ömer Faruk ÜSTÜNDAĞ'a teşekkür ederim.

24.05.2021

Öykü Ekin OKTAY

ÖZET

TİCARET UNVANININ KORUNMASI

Öykü Ekin OKTAY

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN

Mayıs 2021, 100 Sayfa

Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesi ile ilgili faaliyetleri yürütürken kullandığı addır. Ticaret unvanlarının tanıtma, ayırt etme, garanti ve reklam gibi fonksiyonları vardır.

Ticaret unvanı yalnızca tacirler tarafından seçilip kullanılabilen kavramlardır. Esnaflar dahi ticaret unvanı seçemez ve kullanamazlar.

Tacirler, ticari hayatta kullandıkları unvanları ile tanınır ve yer edinirler. Gösterdikleri emek ve ortaya koydukları sermaye, dış dünyadan karşılığı ticaret unvanı aracılığı ile alacaktır. Bu nedenle ticaret unvanı, her türlü ihlal ve haksız kullanımdan ötürü korunmaya değer bir kavramdır.

Kanunumuzda ticaret unvanlarının korunması konusunda ikili bir ayrım yapılmıştır. Kanunumuz, tacirler bakımından ticaret unvanı kullanımını ve tescilini zorunlu tutmuştur. Kanun koyucu tarafınan getirilen bu zorunluluğa uygun şekilde seçilip usulüne uygun şekilde tescil ettirilenle unvanlar, kanunun özel hükümleriyle sağlanan özel korumadan yararlanabileceklerdir. Ancak, kanun koyucunun tescili zorunlu tutmasına rağmen, seçip kullandığı unvanı tescil ettirmeyen hak sahipleri kanun ancak genel hüküm niteliği taşıyan haksız rekabet hükümlerinden yararlanarak kendilerine koruma sağlayabileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Unvanı, Ticaret Unvanının Korunması, Tescil, Haksız Rekabet.

ABSTRACT

PROTECTION OF THE TRADE NAME

Öykü Ekin OKTAY

Master's Thesis, Department of Private Law

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Nihat TAŞDELEN

May 2021, 100 pages

The trade name is the name used by the merchant while carrying out the activities related to the commercial enterprise. Trade names have functions such as promotion, differentiation, guarantee and advertisement.

Trade names are concepts that can only be chosen and used by merchants. Even tradesmen cannot choose and use a trade name.

Merchants are known with their titles used in commercial life and they have a place. The labor they show and the capital they put forward will receive their money from the outside world through their trade name. Therefore, the trade name is a concept that is worth protecting due to all kinds of violations and unfair use.

In our law, a dual distinction is made regarding the protection of trade names. Our law requires the use and registration of trade names for merchants. Titles, which are selected and duly registered in accordance with this obligation imposed by the legislator, will be able to benefit from the special protection provided by the special provisions of the law. However, although the lawmaker requires registration, the right holders who have not selected and registered the title they use will be able to provide protection to themselves by making use of the unfair competition provisions that are only general provisions of the law.

Key Words: Trade Name, Protection of Trade Name, Registration, Unfair Competition.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xii
EKLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM TİCARET UNVANI KAVRAMI

1.1. Ticaret Unvanının Tanımı	3
1.2. Ticaret Unvanının Tarihsel Gelişimi ve Önemi	6
1.3. Ticaret Unvanının Fonksiyonları	8
1.3.1. Ayırt Etme Fonksiyonu	8
1.3.2. Garanti Fonksiyonu	9
1.3.3. Reklam Fonksiyonu	10
1.4. Ticaret Unvanına Hakim Olan İlkeler	10
1.4.1. Gerçeklik İlkesi	10
1.4.2. Devamlılık İlkesi	11
1.4.3. Teklik İlkesi	12
1.5. Ticaret Unvanının Benzer Ayırt Edici İşaretlerle Karşılaştırılması	12
1.5.1. İşletme Adı ile Karşılaştırılması	12
1.5.2. Fikri Haklar ile Karşılaştırılması	15
1.5.2.1. Marka ile Karşılaştırılması	15
1.5.2.2. Coğrafi İşaretler ile Karşılaştırılması	17
1.5.3. Gemi Adı ile Karşılaştırılması	18
1.5.4. İnternet Alan Adı ile Karşılaştırılması	18

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARET UNVANININ OLUŞTURULMASI, TESCİL VE İLANI

2.1. Ticaret Unvanının Oluşturulması Hakkında Benimsenen Sistemler	20
2.1.1. Gerçeklik Sistemi.....	20
2.1.2. Serbesti Sistemi.....	21
2.1.3. Karma Sistem.....	21
2.2. Ticaret Unvanının Yapısı.....	22
2.2.1. Çekirdek.....	23
2.2.1.1. Gerçek Kişi Tacirlerde.....	23
2.2.1.2. Tüzel Kişi Tacirlerde	24
2.2.1.2.1. Kişi Ortaklıklarında	25
2.2.1.2.1.1. Kollektif Ortaklıklarda.....	25
2.2.1.2.1.2. Komandit Ortaklıklarda	26
2.2.1.2.2. Sermaye Ortaklıklarında	26
2.2.1.2.2.1. Anonim Ortaklıklarda	26
2.2.1.2.2.2. Limited Ortaklıklarda.....	27
2.2.1.3. Tüzel Kişiliği Olmayan Topluluklarda.....	27
2.2.1.3.1. Adi Ortaklıklarda	27
2.2.1.3.2. Donatma İştirakinde.....	28
2.2.2. Ek	28
2.2.2.1. Kullanılması Zorunlu Olan Ekler	28
2.2.2.2. Kullanılması İhtiyari Olan Ekler	31
2.2.2.3. Kullanılması Yasak Olan Ekler	32
2.2.2.4. Kullanılması İzne Bağlı Ekler	32
2.3. Ticaret Unvanının Tescili ve İlanı	33
2.3.1. Ticari İşletmenin ve Ticaret Unvanının Tescili ve İlanı	33
2.3.2. Ticaret Unvanının Tescili Zorunluluğu	35
2.3.3. Ticaret Unvanın Kullanılması Zorunluluğu.....	37
2.3.3.1. Ticaret Unvanının Kanuna Aykırı Şekilde Kullanılmasının Sicil	
Memurluğuna ve Savcılığa İhbar Edilme Zorunluluğu.....	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TİCARET UNVANI ÜZERİNDEKİ HAKKIN HUKUKİ NİTELİĞİ VE HUKUKİ
İŞLEMLERE KONU OLMASI

3.1. Ticaret Unvanı Üzerindeki Hakkın Hukuki Niteliği.....	41
3.1.1. Şahıs Varlığı Hakkı Görüşü.....	41
3.1.1.1. Kişilik Hakkı Görüşü.....	42
3.1.1.2. İsim Üzerindeki Hak Görüşü.....	42
3.1.1.3. Sui Generis Kişilik Hakkı Görüşü.....	43
3.1.1.4. Karma Görüş	43
3.1.2. Malvarlığı Hakkı Görüşü	44
3.1.2.1. Mülkiyet Hakkı Görüşü	44
3.1.2.2. Mali Hak Görüşü	44
3.1.2.3. Ticari İşletmeye Bağlı Hak Görüşü	45
3.1.2.4. Gayri Maddi Malvarlığı Hakkı Görüşü	45
3.2. Ticaret Unvanının Hukuki İşlemlere Konu Olması.....	46
3.2.1. Ticaret Unvanının Devir İşlemine Konu Olması	46
3.2.2. Ticaret Unvanının Rehin İşlemine Konu Olması.....	48
3.2.3. Ticaret Unvanının Lisans Sözleşmesine Konu Olması.....	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TİCARET UNVANININ KORUNMASI

4.1. Tescil Edilmiş Ticaret Unvanının Korunması	53
4.1.1. Korumanın Koşulları.....	53
4.1.1.1. Unvanın Usulüne Uygun Oluşturulmuş ve Tescil Edilmiş Olması..	54
4.1.1.2. Unvanın Fiilen Kullanıyor Olması	54
4.1.1.3. Karıştırma Tehlikesinin Varlığı.....	56
4.1.1.4. Üçüncü Kişinin Kusurunun Aranmaması.....	57
4.1.2. Tescil Edilmiş Unvanı Koruma Yolları ve Korumanın Kapsamı	57
4.1.2.1. Açılacak Hukuk Davaları	58
4.1.2.1.1. Tecavüzün Tespiti Davası.....	58
4.1.2.1.2. Tecavüzün Meni Davası	58
4.1.2.1.3. Haksız Tescilin Değiştirilmesi ve Terkini Davası	59

4.1.2.1.4. Tazminat Davaları	59
4.1.2.1.4.1. Maddi Tazminat Davası.....	59
4.1.2.1.4.2. Manevi Tazminat Davası	60
4.1.2.2. TTK m. 51 Uyarınca Yetkili Makamlara Bildirim.....	60
4.2. Tescil Edilmemiş Ticaret Unvanının Korunması	61
4.2.1. Genel Olarak	61
4.2.2. Korunma Koşulları.....	65
4.2.2.1. Dürüstlük Kuralına Aykırı Hareket ve Bozulmuş Rekabetin Mevcut Olması.....	66
4.2.2.2. Zarar veya Zarar Tehlikesinin Ortaya Çıkmış Olması	67
4.2.3. Unvanın Haksız Rekabet Hükümleri Uyarınca Korunması Yolları ve Korumanın Kapsamı	68
4.2.3.1. Açılabilir Hukuk Davaları	68
4.2.3.1.1. Tecavüzün Tespiti Davası.....	68
4.2.3.1.2. Tecavüzün Meni Davası	68
4.2.3.1.3. Haksız Tescilin Değiştirilmesi ve Terkini Davası	69
4.2.3.2. Tazminat Davaları	69
4.2.3.2.1. Maddi Tazminat Davası.....	69
4.2.3.2.2. Manevi Tazminat Davası	70
4.2.3.3. İhtiyati Tedbir	70
4.3. Ticaret Unvanının Korunmasının Marka ile İlişkisi	71
SONUÇ	74
KAYNAKÇA	77
EKLER	83

KISALTMALAR

AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	: Bası
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bkz.	: Bakınız
BK	: Borçlar Kanunu
c.	: Cümle
C.	: Cilt
dn.	: Dipnot
E.	: Esas Numarası
f.	: Fıkra
FMR	: Fikri Mülkiyet ve Rekabet Dergisi
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K.	: Karar Numarası
m.	: Madde
RG	: Resmi Gazete
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TPE	: Türk Patent Enstitüsü
TST	: Ticaret Sicili Tüzüğü
TSY	: Ticaret Sicili Yönetmeliği
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve devamı

EKLER LİSTESİ

EK 1. Etik Kurulu Onay Belgesi	83
EK 2. Çağ Üniversitesi Tez Etik İzin İstek Yazısı ile Doç. Dr. Murat KOÇ- Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Tez Etik Onay Yazısı	86
EK 3. Çağ Üniversitesi Tez Etik Kurul İzin Onay Yazısı.....	87

GİRİŞ

Ticaret unvanı, tacirlerin ticari işletmesi ile ilgili faaliyetleri yürütürken kullandığı addır.

Ticaret unvanı, yalnızca tacirler tarafından seçilebilir ve kullanılabilir. Tacir olmayanlar, ticaret unvanı seçemez ve kullanamazlar. Örneğin, esnaflar ticaret unvanı seçemez ve kullanamazlar.

Ticaret unvanının önemi nedir sorusunun cevabı, tacirin ve ticari işletmesinin amacında gizlidir. Ticari işletme kavramı ele alındığında öncelikli amacın, ekonomik getiri (kar) elde etmek olduğu görülür. Ticari işletme sahibi tacir, ekonomik kazanç sağlayabilmek için emek ve sermayesini müşterilerine sunar. Belli bir müşteri kitlesi elde etmeden ve bu müşterilerce tanınmadan, kazanç elde edebilmek pek mümkün değildir. Ticaret unvanının rekabetin her daim yüksek olduğu ticari bir ortamda muhataplarınca diğer tacirlerden ayırt edilme ve dolayısıyla tacirin işletmesine iktisadi getiri sağlama fonksiyonu vardır. Unvan kullanımının önemi de tam olarak bu fonksiyondan kaynaklanmaktadır.

Ticaret unvanının ayırt etme, garanti ve reklam fonksiyonları vardır. Ticaret unvanını, bir taciri diğer tacirden ayırt etmeye yarayan isim olarak tanımlayacak olursak; unvanın en temel fonksiyonunun ayırt etmek olduğu sonucu açığa çıkacaktır. Ayrıca işletmenin ilgilileri yani müşteriler de hangi işletme ile etkileşimde olduklarını bilmek, tanıyıp güvendikleri kişilerle ve işletmelerle muhatap olmak isterler. Bu anlamda ticari unvan kullanımının üçüncü kişilere de garanti vermek gibi önemli bir işlevi vardır. Tacirin ticaret unvanı kullanmasının bir diğer fonksiyonu, reklam fonksiyonudur. Tacirin kaliteli hizmet sunması, yukarıda bahsedildiği üzere aynı müşteri tarafından devamlı şekilde tercih edilmesinin yanı sıra müşteri tarafından işletmenin ve tacirin başka kişilere de tavsiye edilmesini sağlayacaktır.

Çalışmamız, Ticaret Unvanı Kavramı; Ticaret Unvanının Oluşturulması Hakkında Benimsenen Sistemler, Yapısı, Tescil Ve İlanı; Ticaret Unvanı Üzerindeki Hakkın Hukuki Niteliği Ve Hukuki İşlemlere Konu Olması; Ticaret Unvanının Korunması olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Ticaret Unvanı Kavramı başlıklı birinci bölüm de kendi içinde Ticaret Unvanının Tanımı, Ticaret Unvanının Tarihsel Gelişimi ve Önemi, Ticaret Unvanının Fonksiyonlar, Ticaret Unvanına Hakim Olan İlkeler, Ticaret Unvanının Benzer Ayırt Edici İşaretlerle Karşılaştırılması olmak üzere beş başlık alt içermektedir.

İkinci bölüm ise Ticaret Unvanının Oluşturulması Hakkında Benimsenen Sistemler, Ticaret Unvanının Yapısı, Ticaret Unvanının Tescil Ve İlanı olmak üzere üç alt başlıktan oluşmaktadır.

Üçüncü bölümde Ticaret Unvanı Üzerindeki Hakkın Hukuki Niteliği ve Hukuki İşlemlere Konu Olması'na değindik.

Dördüncü ve son bölümde ise, Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile Unvan Arasındaki İlişki konularını ele aldık.

BİRİNCİ BÖLÜM

TİCARET UNVANI KAVRAMI

1.1. Ticaret Unvanının Tanımı

Ticaret unvanı, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 39-52. maddeleri arasında ve "Ticaret Sicili Yönetmeliği"nin (TSY) 42-45. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Ayrıca, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılmış olan "Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ"de (TUT) ticaret unvanı ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Ancak söz konusu tebliğin kapsamı, ticaret şirketleri ile ticari işletme işleten diğer tacirlerin ticaret unvanları ile sınırlandırılmıştır.

Kanun, yönetmelik, tebliğ gibi çeşitli norm basamaklarında ticaret unvanı ile ilgili düzenlemelere yer verilmesine rağmen öngörülen düzenlemelerin hiçbirinde ticaret unvanı kavramının açık bir tanımı yapılmamıştır. Doktrinde ticaret unvanı kavramı, kanunun ilgili hükümlerinden yola çıkılarak farklı şekillerde tanımlanmıştır¹.

¹ Ticaret unvanı kavramı doktrinde bazı yazarlarca şöyle tanımlanmıştır: Poroy/Yasaman'a göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesine ilişkin işlemleri yaparken ve bu işlemlerle ilgili senet ve diğer belgeleri imzalarken kullandığı addır." (Reha Poroy/ Hamdi Yasaman, **Ticari İşletme Hukuku**, 16. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017, s. 432); Arkan'a göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesine ilişkin işlemleri yaparken kullandığı isimdir." (Sabih Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2018, s. 277); Bozer/ Göle'ye göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işlerinde kullandığı adıdır;....; tacirlere özgü, bir taciri diğerlerinden ayırmaya yarayan bir tanıtma işaretidir." (Ali Bozer/ Celal Göle, **Ticari İşletme Hukuku**, 5. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2018, s. 177); İmregün'e göre; "Ticaret unvanı, her tacirin ticari işletmesine ilişkin iş ve işlemlerinde kullandığı addır." (Oğuz İmregün, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, 1. Baskı, Yasa Yayınları, İstanbul 1989, s. 85); Helvacı'ya göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesine ilişkin iş ve işlemlerde kullandığı ad olarak tanımlanabilir." (Mehmet Helvacı/ Hüseyin Ülgen/ Abuzer Kendigelen/ Arslan Kaya/ Füsun Nomer Ertan, **Ticari İşletme Hukuku**, 5. Bası, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 391); Tekil'e göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesi ile ilgili işlemleri yaparken ve bu işlemlerle bağlantılı senet ve diğer belgeleri imzalarken kullandığı addır." (Fahiman Tekil, **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul 1990, s. 158); Karahan'a göre; "Ticaret unvanı, ticari işletme sahibini diğer işletmelerden ayırmaya yarayan addır." (Sami Karahan, **Ticari İşletme Hukuku**, 27. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya 2015, s. 141); Bilgili/Demirkapı'ya göre; "Tacirin ticari işletmesi ile ilgili iş ve işlemlerde ve bununla ilgili senet ve belgeleri imzalarken kullandığı ada ticaret unvanı denir. Ticaret unvanı, tacirin ticari adıdır." (Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, **Ticaret Hukuku Bilgisi**, 15. Baskı, Dora Yayınevi, Bursa 2019, s. 111); Bahtiyar'a göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari iş ve eylemlerinde kullandığı adıdır. Her tacir, ticari işletmesiyle ilgili işlemlerinde bu adı kullanır." (Mehmet Bahtiyar, **Ticari İşletme Hukuku**, 13. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2013, s. 112); Kayıhan/ Yasan'a göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesine ilişkin iş ve işlemlerinde kullandığı ve bu sayede ticari işletme sahibini işaret eden, taciri diğer tacirlerden ayıran bir tanıtma aracıdır." (Şaban Kayıhan/ Mustafa Yasan, **Ticari İşletme Hukuku**, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2013, s. 131); Kayar'a göre; "Ticaret unvanı, taciri diğer tacirlerden ayıran ve tacirin ticari işletmesiyle ilgili işlemlerinde kullandığı isimdir." (İsmail Kayar, **Ticari İşletme Hukuku**, 11. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s. 211); Mutluer/ Uçaryılmaz'a göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesine ilişkin işlemleri yaparken kullandığı isimdir." (Kamil Mutluer/ Talya Şans Uçaryılmaz (Ed.), **İşletme Hukuku**, 1. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2014, s. 157); Kaya/ Tatlı'ya göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesine ilişkin işlemleri yaparken ve bu işlemlerle ilgili senet ve belgeleri imzalarken kullandığı addır." (Mustafa İsmail Kaya/

Söz konusu doktrinsel tanımlar, çoğunlukla TTK m. 39 f.1'den² hareket edilerek yapılmıştır.

Ticaret unvanı, yalnızca tacirler tarafından seçilebilir ve kullanılabilir. Tacir olmayanlar, ticaret unvanı seçemez ve kullanamazlar. Örneğin, esnaflar ticaret unvanı seçemez ve kullanamazlar³. Tacirlere ilişkin hangi hükümlerin esnaflara da uygulanacağını öngören TTK m.15 hükmüne⁴ bakıldığında ticaret unvanına ilişkin hükümlere herhangi bir yollama yapılmadığı görülecektir. Kanunun tacirlere özgü hükümlerinden yalnızca 20. ve 53. maddeler esnaflara da uygulanacak olup ticaret unvanına ilişkin 39.- 52. maddelere ilişkin bir atıf yoktur. Söz konusu hükümle, işletme adına ilişkin 53. maddeye yapılan atıf uyarınca ticaret unvanı seçip kullanamayan esnaflar işletme adı seçip tescil ettirebileceklerdir.

Tacirler bakımından 'ticaret unvanı seçme ve kullanma'nın hak ve yükümlülük olmak üzere iki farklı boyutu vardır⁵. *Birinci boyutu* ile ticaret unvanı seçme ve kullanma, tacirlere kanun koyucu tarafından sunulmuş bir *haktır*. Çünkü ticaret unvanı yalnızca tacirler tarafından kullanılabilir, esnaflar ticaret unvanı seçemez ve kullanamazlar. Ticaret unvanı seçmek, bu yönüyle bir hak niteliği teşkil eder. *İkinci boyutu* ise, ticaret unvanı seçmek ve kullanmak tacirlere getirilmiş bir *yükümlülüktür*. Kanun koyucu TTK. m.18'de tacir olmaya bağlanan hüküm ve sonuçları sıralamıştır. Bunlardan bir tanesi de ticaret unvanı seçme yükümlülüğüdür. Ayrıca TTK m. 39 f. 1 uyarınca, tacirler ticari işletmelerine ilişkin işlemleri yaparken ve işletmeyle alakalı herhangi bir belgeyi imzalarken bu unvanı kullanmak zorundadırlar. Kanun koyucu tarafından getirilen bu zorunluluklar ise unvan seçme ve kullanmanın yükümlülük boyutunu teşkil etmektedir⁶.

Burçak Tatlı, **Ticaret Hukuku I**, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s. 139); Aslan'a göre; "Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesine ilişkin işlemlerini yaparken kullandığı ada denir." (İ.Yılmaz Aslan, **Ticaret Hukuku Dersleri**, 12. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2018, s. 56).

² TTK m.39 f.1 hükmü şöyledir: "Her tacir, ticari işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri bu unvan altında imzalamak zorundadır." <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (Erişim Tarihi (E.t.): 20.12.2019)

³ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 277.

⁴ İlgili kanun hükmü şöyledir: "İster gezici olsun ister bir dükkânda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedenî çalışmasına dayanan ve geliri 11 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişi esnaftır. Ancak, tacirlere özgü 20 ve 53 üncü maddeler ile Türk Medenî Kanununun 950 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü bunlara da uygulanır." <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2019)

⁵ Sami Karahan, **Ticari İşletme Hukuku**, 19. Baskı, Konya 2010, s. 30.

⁶ Şaban Kayıhan, **Ticari İşletme Hukuku**, 5. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s. 171; Kayıhan/Yasan, s. 131.

Ticaret unvanı kavramı yerine “*firma*” tabiri de sıklıkla kullanılmaktadır. Bu kullanımın kaynağı Ortaçağ’a dayanmaktadır. Okuma ve yazmanın günümüzdeki kadar yaygın olmadığı o dönemlerde, tacirler çeşitli ticari belgelerinin altına bir takım işaretler koymaktaydılar. Tacirlerin kendilerine özgü işaretlerine *signum* adı verilmekteydi. Bu işaretler, tacirlerin belgede yazılanları onayladığı anlamına geliyordu. Her bir *signum*, bir onay yani *firmatis* idi. Alman hukukunda ticaret unvanı yerine firma tabirinin kullanılması da buradan kaynaklanmaktadır⁷. Ancak bu kullanımı Türk hukuku çerçevesinde yerinde bulmak mümkün değildir. Zira firma tabiri, çoğunlukla ticari işletmenin kendisini ifade etmek için kullanılan bir tabirdir. Hukukumuzda ticari işletmenin kendisini ifade etmek ve ayırt etmek üzere işletme adı, tacirin kendisini ifade etmek üzere ise de ticaret unvanı kullanılmaktadır. Bu ikili anlamı nedeniyle ticaret unvanı yerine firma sözcüğünün kullanılması anlam karmaşasına yol açacaktır⁸.

Ticaret unvanı, TTK m. 11 f .3’te sıralanan ticari işletmenin malvarlığı unsurlarına dahil bir kavramdır⁹. Zira ticaret unvanı, kullanan tacirin ve tacirin ticari işletmesinin diğerlerinden ayırt edilmesini sağlayarak işletmeye ekonomik bir getiri sağlar. Zaten ticaret unvanının asıl fonksiyonu, *ayırt etme fonksiyonudur*. Rekabetin yoğun olduğu ticari dünyada benzerlerinden kolaylıkla ayırt edilen işletme ve işletme sahibi tacir, müşteri kitlesini koruyacaktır. Diğer taraftan bakıldığında ise ticaret unvanı kullanımının müşteri menfaatini de koruduğu görülecektir. İş ve işlem yapmak istediği işletmeyi ve taciri kullanılan unvan sayesinde daha sağlıklı seçebilme imkanına erişen müşterilerin de menfaati böylelikle korunmuş olacaktır. Diyebiliriz ki, ticaret unvanının ayırt edici fonksiyonu hem tacirin menfaatini hem de müşteri menfaatini korur¹⁰.

TTK m. 11 f .3, ticari işletmenin bir bütün halinde (küllü olarak) devredilebileceğini ve bu devir işlemine sözleşmede *aksi öngörülmedikçe* ticaret unvanı ile diğer fikri mülkiyet haklarının da dahil olduğunu öngörmektedir. Kanun hükmünde ticaret unvanının fikri mülkiyet haklarından ayrıca ve açıkça belirtilmesi, ticaret unvanının işletme ve tacir açısından yukarıda bahsedilen işlevi ve öneminden kaynaklanmaktadır. Bu durum kanun gerekçesinde de belirtilmiştir. Kanun hükmünü, ticaret unvanının fikri mülkiyet hakları kapsamında değerlendirilmediği şeklinde

⁷ Tekil, s. 158.

⁸ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s.392; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 277 bkz. dipnot 1.; Ali Bozer/ Celal Göle, **Ticari İşletme Hukuku**, 2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013, s. 119.

⁹ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 384.

¹⁰ Reha Poroy/ Hamdi Yasaman, **Ticari İşletme Hukuku**, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 386.

yorumlamak yerinde olmayacaktır. Zira hükümde¹¹ şöyle belirtilmiştir: “Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin ... ticaret unvanı ile **diğer** fikrî mülkiyet haklarını ... içerdiği kabul olunur.”. Vurgulanan ‘diğer’ kelimesi ile ticaret unvanının da aslında bir fikri mülkiyet hakkı olduğu sonucu çıkarmak gerekir. Ayrıca Türkiye’nin de sonradan taraf olduğu *Sınai Mülkiyetin Korunması Hakkındaki 1883 tarihli Paris Sözleşmesi*¹²,nin 1. maddesinde, ticaret unvanları sınai mülkiyet hakları koruması kapsamında sayılmıştır. Sözleşmenin 8. maddesine göre ticaret unvanları, sözleşmeye taraf olan bütün birlik ülkelerinde başvuru ve tescil zorunluluğu olmaksızın uluslararası bir korumaya tabiidirler¹³.

1.2. Ticaret Unvanının Tarihsel Gelişimi ve Önemi

Ticaret unvanı, yukarıda¹⁴ da bahsedildiği üzere Ortaçağ dönemlerinden günümüze kadar değişerek gelmiştir. Gelişimine bir işaret (sembol) olarak başlayan ticaret unvanı, günümüzdeki isim haline ulaşmıştır. Ticaret unvanının ilk örneklerine Ortaçağ dönemlerinde İtalya’da rastlanmaktadır¹⁵. Kendileri okuma yazma bilmeyen tacirler mektuplarını, senetlerini ve diğ er bütün yazılı belgelerini okuma yazma bilen üçüncü kişilere hazırlatmaktaydılar. Tacirler de başkaları tarafından kendi adlarına hazırlanan bu belgelerin altına kendilerine özgü bir işaret bırakıyorlardı. Signum adı verilen bu işaretleri *signum mercatoris* ve *signum societatis* olmak üzere 2 çeşidi bulunmaktaydı. Onay, tek bir tacire ait ise kullanılan sembole *signum mercatoris*; birden fazla kişiden oluşan bir ortaklığa ait ise *signum societatis* denilmekteydi. Ortaklık adına veya tek başına bir tacire ait olması önem arz etmeksizin her iki sembol de tacirlerin belgede yazılanları onayladığı anlamına geliyordu. Onay işlemine de *firmitio* deniliyordu. Alman hukukunda, ticaret unvanı yerine firma tabirinin kullanılıyor olmasının da buradan kaynaklandığına yukarıda¹⁶ değ inmiştik.

Ticaret unvanının Türk hukukundaki gelişimini ve değişimi incelendiğinde, bu kavramın ilk kez 1926 tarihli Ticaret Kanunu’nda düzenlendiği görülür¹⁷. 1926 yılında

¹¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 22.12.2019)

¹² Sözleşme metnine ulaşmak için bkz.: RG, T. 29.05.1930, S. 1506, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1506.pdf> (E.t.: 22.12.2019)

¹³ Buse Akkaya, “Ticaret Ünvanının Korunması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2011, s. 7.

¹⁴ bkz. s. 3.

¹⁵ Zehra Yalmankülâh, “Ticaret Ünvanı ve Korunması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale 2014, s. 6.

¹⁶ bkz. s. 3.

¹⁷ Yalmankülâh, Ticaret Ünvanı ve Korunması, s. 6.

hukuk dünyamıza katılan bu kavram, 1956 tarihli 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 41.- 45. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Yukarıda¹⁸ bahsedildiği üzere hala yürürlükte olan 2012 tarihli 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda ise 39.- 52. maddeler arasında düzenlenmiştir.

Eski ve yeni kanun kıyaslandığında, her ikisinde de ticaret unvanına dair bir tanımlama yapılmadığı görülecektir. Bunun yanı sıra 6102 sayılı kanun ile bir takım önemli yenilikler getirildiği söylenebilir. Eski kanun döneminde gerçek kişi tacirler ile tüzel kişi tacirleri ticaret unvanlarının dair sahip oldukları koruma alanları farklılık göstermekteydi¹⁹. Tüzel kişilerin unvanları, tüm Türkiye'de koruma alanına sahip iken gerçek kişilerin koruma alanları yalnızca kayıtlı oldukları ticaret sicili bölgesi ile sınırlıydı. Yeni kanunun 45. maddesi ile getirilen ilk yenilik, tüzel kişilerle gerçek kişilerin arasındaki bu ayrımın kaldırılmasıdır. Yeni kanun ile birlikte tacirin ticari unvanı, tüzel kişi veya gerçek kişi olması fark etmeksizin tüm Türkiye'de korunacaktır²⁰. 6102 sayılı kanunun 52. maddesi ile unvanına tecavüz edilen kişilerin hakları genişletilmiştir. Önceki kanun döneminde, unvanı tecavüze uğrayan kişilere üç farklı imkan verilmişti: Men davası açma hakkı, tescil edilen unvanın değiştirilmesi veya silinmesini talep etme hakkı ve tazminat davası açma hakkı. Yeni kanun ile birlikte bu imkanlar genişletilmiştir. Bahsedilen üç kanuni imkana ek olarak; tecavüzün tespitini isteme ve tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını isteme hakkı verilmiştir²¹.

Yeni kanun, unvanına tecavüzde bulunan kişinin haklarını genişletmenin yanı sıra tecavüz kapsamına nelerin girebileceğine dair de bir değişikliğe gitmiştir. 6761 sayılı kanunun 54. maddesi doğrultusunda; ticaret unvanının *kanuna aykırı şekilde* başkaları tarafından kullanıldığı durumlar tecavüz olarak değerlendirilip unvanı ve sahibini korumak amaçlı bazı haklar verilecektir. 6102 sayılı kanunun 52. maddesi ile kanuna aykırı kullanım kriteri ticari dürüstlüğü aykırı kullanım şeklinde değiştirilmiştir. Yeni kanun ile; ticaret unvanının başkası tarafından *ticari dürüstlüğü aykırı kullanımı* halinde tecavüz söz konusu olacak ve takip eden korumacı haklar, unvan sahibine verilecektir²². Bu kriterin tecavüz algısının genişletildiği şeklinde yorumlanmasının nedeni ise açıktır.

¹⁸ bkz. s. 1.

¹⁹ Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler**, On İki Levha Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul 2011, s. 61.

²⁰ Füsün Nomer Ertan, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Ticaret Unvanı ve İşletme Adına İlişkin Olarak Yapılan Değişiklikler" isimli bildiri, **Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler**, İstanbul 2012, s. 80.

²¹ Nomer Ertan, s. 81.

²² Nomer Ertan, s. 82.

Kanunda açıkça düzenlenmediği halde ticari örf ve adete, ticari dürüstlüğe aykırılık teşkil eden haksız kullanımlar söz konusu olabilecektir. Bu durumda ticari dürüstlüğe uymayan fakat kanunda yer edinemediği ve dolayısıyla da kanuna aykırılık teşkil edemeyen haksız kullanımları, tecavüz olarak nitelendirmemek yerinde olmayacaktır.

Ticaret unvanının önemi nedir sorusuna cevabı, tacirin ve ticari işletmesinin amacından yola çıkarak vermek gerekir. Ticari işletme kavramı ele alındığında öncelikli amacın, *ekonomik getiri (kar) elde etmek* olduğu görülür²³. Ticari işletme sahibi tacir, ekonomik kazanç sağlayabilmek için emek ve sermayesini müşterilerine sunar. Belli bir müşteri kitlesi elde etmeden ve bu müşterilerce tanınmadan, kazanç elde edebilmek pek mümkün değildir. Ticaret unvanının rekabetin her daim yüksek olduğu ticari bir ortamda muhataplarınca diğer tacirlerden ayırt edilme ve dolayısıyla tacirin işletmesine iktisadi getiri sağlama fonksiyonu vardır²⁴. Unvan kullanımının önemi de tam olarak bu fonksiyondan kaynaklanmaktadır. Ticaret unvanı kullanımının tek taraflı olarak yalnızca tacirlere katkı sağladığını söylemek doğru olmaz. İşletmenin ilgileri yani müşteriler de hangi işletme ile etkileşimde olduklarını bilmek, tanıyıp güvendikleri kişilerle ve işletmelerle muhatap olmak isterler. Bu anlamda ticari unvan kullanımının üçüncü kişilere de güven vermek gibi önemli bir işlevi vardır.

1.3. Ticaret Unvanının Fonksiyonları

1.3.1. Ayırt Etme Fonksiyonu

Ticaret unvanını, bir taciri diğer tacirden ayırt etmeye yarayan isim olarak basitçe tanımlayacak olursak; unvanın en temel fonksiyonunun ayırt etmek olduğu sonucu açığa çıkacaktır. Aslına bakılacak olursa yalnızca ticaret unvanlarının değil bütün isimlerin en temel işlevi diğerlerinden ayırt edilmeyi sağlamaktadır. Diğer tacirlerden ayırt edilebilmenin unvan sahibine ve onun işletmesine hem *hukuki güvenlik* hem de *ticari getiri* anlamında katkı sağlayacağı söylenebilir.

TTK m. 39 hükmü uyarınca; “*Her tacir, ticari işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri bu unvan altında imzalamak zorundadır.*”²⁵ Kanunun bu hükmüyle getirilmiş olan zorunluluk, senet ve benzeri bütün belgelerin altındaki imzanın ve unvanın kime ait olduğunun bilinmesi

²³ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 26.

²⁴ Aynur Yongalık, “Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler”, **Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.11, S.3, Ankara 2002, s. 17.

²⁵ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 30.12.2019)

sağlayarak tacirler arasında oluşabilecek karışıklıkların öne geçmeyi hedeflemiş ve hukuki bir güvenlik mekanizması geliştirmiş. Unvan kullanımının ayırt etme fonksiyonunun tacire sağladığı *ekonomik getiri* ise, müşteri kitlesi tarafından tacirin bir diğer tacirden ayırt edilip tercih edilmesi ile sağlanacaktır.

TTK m. 45 hükmü ise şöyledir: “*Bir ticaret unvanına Türkiye’nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan **ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapılır.***²⁶” Kanun koyucu, bu hükümle birlikte ticaret unvanının bir tacirin diğer tacirlerden ayırt edilmesini sağlaması gerektiğini dolaylı olarak belirtmiştir. Ticaret unvanlarının benzerlik göstermesi halinde doğabilecek karışıklıklara, unvana ek yapılarak engel olunabilecektir.

1.3.2. Garanti Fonksiyonu

Ticaret unvanı kullanımının tacir açısından garanti fonksiyonunun yerine getirebilmesinin bir ön koşulu vardır. Bu koşul, tacirin işletmesi aracılığıyla müşteri çevresine sağladığı hizmetin kaliteli olması ve işlemin sonucunda müşterinin işletmeden memnun kalmasıdır. Müşteri, hiç münasebette bulmadığı bir taciri veya daha önce sağladığı hizmetten memnun kalmadığı bir tacir yerine elbette daha önce hizmetinden memnun kaldığı işletmeyi ve ticaret unvanı sahibi taciri tercih edecektir. İşletmesine gelen müşteriye sürekli belirli düzeyin üzerinde bir kalite vaat eden tacir, aynı müşterinin tekrar kendisini tercih etmesini sağlayarak işletmesinin ticari geleceğini garanti altında tutacaktır. Tacirin ticaret unvanı kullanmadığı veya kullanmak zorunda olmadığı düşünülürse, tacirin diğerleriyle karıştırılma olasılığı nedeniyle müşterisine iyi hizmet sunsa dahi tekrar tekrar tercih edileceğinin garanti olmayacaktır. Zira, daha önce aldığı kaliteli hizmeti hangi tacirden veya işletmeden aldığından emin olamayan müşterinin bir karışıklık sonucu kaybedilmesi olasıdır.

Garanti fonksiyonunun, hem tacire hem de müşteri kitlesine fayda sağladığı söylenebilir. Zira, müşteri de işletmeden alacağı hizmetin niteliklerinden ve kalitesinden emin olmak isteyecektir. Ticaret unvanı aracılığıyla ulaşmak istediği tacire güvenle ulaşan müşteri, böylece almak istediği hizmetin niteliklerinin ve kalitesinin garanti altında olduğunu bilecektir.

²⁶ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 30.12.2019)

1.3.3. Reklam Fonksiyonu

Tacirin ticaret unvanı kullanmasının bir diğer fonksiyonu, reklam fonksiyonudur. Tacirin kaliteli hizmet sunması, yukarıda bahsedildiği üzere aynı müşteri tarafından devamlı şekilde tercih edilmesinin yanı sıra müşteri tarafından işletmenin ve tacirin başka kişilere de tavsiye edilmesini sağlayacaktır. Müşteri, müşteriye doğrudur. Müşteri kitlesi dediğimiz kavram da zaten bu şekilde oluşan ve gelişen bir kavramdır.

Reklam olgusunu verimli kullanamayan işletmelerin ve tacirlerin, rekabetin her daim canlı olduğu ticari hayata tutunmaları oldukça zor olacaktır. Bu nedenle, ticaret unvanı kullanımının reklam fonksiyonu oldukça önemli ve tacir açısından hayatidir.

1.4. Ticaret Unvanına Hakim Olan İlkeler

1.4.1. Gerçeklik İlkesi

Türk hukukunda, ticaret unvanı oluşturulması hususunda *karma sistem* benimsenmiştir²⁷. Bu sistem, ticaret unvanı ilk kez oluşturulurken seçilecek unvanın gerçek bilgileri içermesini ve hayali unsur barındırmamasını gerektirir²⁸. Karma sistemin öngördüğü bu gereklilik, ticaret unvanlarında *gerçeklik ilkesinin* benimsendiğini göstermektedir.

Tacirin ticaret unvanında gerçek bilgiler vererek gerçeklik ilkesine uyması gerekir. Bu durum, tacir tarafından müşteri kitlesine karşı duyulması gereken sorumluluktan kaynaklanır. Zira tacir ile iş ve işlem bulunmaya aday kişi (müşteri, muhatap), tacir hakkında bazı temel bilgilere erişmek hakkına sahiptir. Doğaldır ki, müşterilerin unvan üzerinden erişeceği bilgilerin doğru olması, gerçeği yansıtması ve yanıltıcı olmaması beklenir. Bu beklentilerin sonucunda, ticaret unvanı seçimi ve kullanılması aşamasında gerçeklik ilkesine uygun hareket edilmelidir.

TTK m. 46 f. 1²⁹,de açıkça tacirin ticaret unvanında; işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte bilgiler bulunmaması gerektiğine yer verilmiş. İlgili hüküm uyarınca tacir ancak bu konularda yanıltıcı bilgiler içermeyen, **gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmayacak şekilde** işletmenin özelliklerini belirten veya unvanda yer alan

²⁷ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 278; Karahan, 27. Baskı, s. 143; Tekil, s. 159; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 3. Bası, s. 310; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 392.

²⁸ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 278.

²⁹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 31.12.2019)

kişilerin kimliklerini gösteren ya da hayalî adlardan ibaret olan ekler yapabilecektir. Tacirin, unvanına yapacağı eklere dahi *gerçeğe aykırı olmama şartı* sıkı sıkıya getirilmiştir.

1.4.2. Devamlılık İlkesi

Karma sistemde unvanın oluşturulmasında sonra işletmenin devri, miras yoluyla intikali veya ismin değişmesi gibi gelişmeler tacirin unvanda bu durumu gösteren bir ekleme yapmasını gerektirmeyecek ve tacir unvanı aynı şekilde kullanmaya devam edebilecektir³⁰. Bu durum ise, ticaret unvanlarının devamlı olduklarını göstermekte ve *devamlılık ilkesi* adı altında değerlendirilmektedir.

Ticaret işletme sahibinin veya ortaklardan birisinin isminin değişmesi söz konusu olduğunda ticaret unvanının aynen kullanılmaya devam edilebileceği kanunumuzun 47. maddesinde³¹ hükmedilmiştir. Aynı hükmün ikinci fıkrasında ise, şirkete yeni ortak dahil olduğu takdirde ticaret unvanının değiştirilmesinin gerekmeyeceğinden bahsedilmiştir. Bu hüküm ile beraber ticaret unvanının işletmenin kendisinden ziyade işletme sahibi olan tacir ile ilişkilendirildiği sonucu çıkmaktadır. Zaten hukukumuzda işletmenin kendisi ile ilişkilendirilen kavram işletme adıdır. Ticaret unvanı daha çok tacirin kim olduğu ile ilgili bilgiler vermesi beklenen bir kavramdır. Bu nedenle de, işletme bünyesinde gerek devir gerek intikal gibi nedenlerle gerçekleşecek olan değişimler ticaret unvanını etkilememeli ve aynen kullanılmaya devam edilmelidir.

Ayrıca, ticaret unvanının devamlılığı ilkesinin bir de tacirin ekonomik menfaatini koruma amacı da vardır. Uzun yıllar boyunca kendisini bir unvan ile tanıtan ve piyasada bu şekilde yer edinmiş olan tacirin işletmesini devretmesi veya ölümü halinde, unvanın başkaca kişiler tarafından kullanılmaya devam etmesi tacire bu anlamda zarar verecektir. Belli bir zamandan sonra unvan, maddi bir değer kazanacak ve tacire maddi bir getiri sağlayacaktır. Yıllar süren bir emek sonucu elde edilmiş getiriden, yalnızca işletmenin devri nedeniyle başkalarının faydalanması haksız bir kullanım olacaktır.

Miras intikali veya devir gibi işlemlerin unvana yansıtılmadan aynen kullanıma devam etme imkanı sağlanması, gerçeklik ilkesinden bir noktada sapılmasını gerektirir. Zira her aşamada gerçeklik ilkesine bağlı kalınsaydı, ticaret unvanının oluşturulması aşaması için karma sistem yerine gerçeklik sistemi benimsenirdi.

³⁰ Arkan, *Ticari İşletme Hukuku*, 24. Bası, s. 278; Bahtiyar, s. 133; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 3. Bası, s. 310; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 392.

³¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 31.12.2019)

1.4.3. Teklik İlkesi

Ticaret unvanı kısaca taciri ayırt etmeye yaran ad şeklinde tanımlanabilir. Bu tanımdan yola çıkarak ticaret unvanının en önemli işlevinin ayırt etmek olduğu varsayılırsa, bir tacirin tek bir ticari işletmeye sahip olduğu ve tek bir ticari alanda faaliyet sürdürdüğü hallerde birden fazla ticaret unvanı seçmesi ve kullanması mümkün değildir³². Böyle bir kullanım, ticaret unvanının amacına ve işlevine tamamen aykırı olacaktır. Muhatapları tarafından tacirlerin ayırt edilmesi amacına hizmet etmesi gereken ticaret unvanı bu durumda tam aksi yönde yanıltıcı etki gösterecektir. *Teklik ilkesi*, tacirin her bir işletmesi için yalnızca bir tane ticaret unvanı kullanabilmesi şeklinde ifade edilebilir.

Ancak işigal alanları farklı iki bağımsız işletmeye sahip olan tacirler, her biri için ayrı ticaret unvanı seçip tescil ettirebilir. Bu, tacirlere sunulmuş bir haktır. Bu haktan faydalanmak istemeyen tacirler, aynı unvanı sahip oldukları bütün işletmelerde ve faaliyetlerde kullanabilirler³³. Teklik ilkesi ile kastedilen bir işletme için birden fazla unvan kullanılmamasıdır. Teklik ilkesi, ‘her unvana bir işletme’ şeklinde değil; ‘her işletmeye yalnızca bir unvan’ olarak algılanmalıdır. Zira unvanın birden fazla işletme ve faaliyet alanı için kullanılabilmesi tercihen mümkündür. Tacirin bütün işletmelerinde aynı unvanı kullanabilmesi, üçüncü kişiler bakımından aldatıcı veya yanıltıcı olmayacaktır³⁴. Zira müşteri, bütün işletmelerde ve işlemlerde aynı tacir ile muhatap olacaktır.

1.5. Ticaret Unvanının Benzer Ayırt Edici İşaretlerle Karşılaştırılması

1.5.1. İşletme Adı ile Karşılaştırılması

TTK’nın 53. maddesinden³⁵ yola çıkarak; işletme adı, işletme sahibi ile ilgili olmaksızın doğrudan doğruya işletmeyi tanıtmak ve benzer işletmelerden ayırt etmek

³² Sami Karahan, “Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.5, S.1-2, Konya 1996, s. 123. <https://dergipark.org.tr/en/pub/suhfd/issue/26616/280415> (E.t.: 01.01.2020)

³³ Karahan, “Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi”, s. 123-124. <https://dergipark.org.tr/en/pub/suhfd/issue/26616/280415> (E.t.: 01.01.2020)

³⁴ Karahan, “Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi”, s. 124. <https://dergipark.org.tr/en/pub/suhfd/issue/26616/280415> (E.t.: 01.01.2020)

³⁵ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 02.01.2020)

için kullanılan ad şeklinde tanımlanabilir³⁶. Hem ticaret unvanının hem de işletme adının tanıtma ve ayırt etme fonksiyonları vardır. Fonksiyon bakımından ortak özellik gösteren bu iki işaret, farklı kavramları tanıtır ve farklı kavramların ayırt edilmesini sağlar. Ticaret unvanı, tacirleri birbirinden ayırmaya yararken; işletme adı, işletmelerin tanıtılmasını ve birbirinden ayırt edilmesini sağlar³⁷.

Ticaret unvanlarını, esnafların kullanamayacağından yalnızca tacirlerin kullanabilmesinin mümkün olduğundan yukarıda³⁸ bahsetmiştik. İşletme adı ise hem tacirler hem de esnaflar tarafından kullanılabilir³⁹. TTK m. 15⁴⁰ uyarınca; kanunumuzun işletme adı başlıklı 53. maddesi, tacirlere olduğu gibi esnaflara da uygulanabilecektir⁴¹. Ticaret unvanı, tacirlerden tarafından kullanılması zorunlu bir işarettir. İşletme adının kullanılması ise ne tacirler bakımından ne de esnaflar bakımından zorunlu tutulmamıştır, ihtiyaridir⁴². Kullanıp kullanmamak tercihlerine bırakılmıştır ancak seçilip kullanıldıkları takdirde tescil edilmeleri gerekmektedir⁴³ (TTK m.53).

Kanunumuzda, ticaret unvanının oluşturulma süreci ile ilgili uyulması gereken kurallara detaylı ve emredici biçimde hükmedilmiştir. Ancak işletme adı ile ilgili aynı şeyi söylemek mümkün değildir⁴⁴. Ticaret unvanının oluşturulması ilgili sınırlar ve kurallar emredici hükümler ile belirlenmişken, işletme adının oluşturulmasında *serbestlik ilkesi* geçerlidir. Tacirler ve esnaflar, işletme adı seçiminde tam bir serbestiye

³⁶ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 429; Karahan, 27. Baskı, s. 162; İ.Yılmaz Aslan, s. 63.

³⁷ Rıza Ayhan/ Mehmet Özdamar/ Hayrettin Çağlar, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar**, Yetkin Yayıncılık 5. Bası, Ankara 2012, s. 223; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 429; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 290; Poroy/ Yasaman, 16.Bası, s. 433; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 199; Kayıhan, s. 180.

³⁸ bkz. s. 2.

³⁹ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 429; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 290; İ.Yılmaz Aslan, s. 63; Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 223; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 199; Kayıhan, s. 181.

⁴⁰ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 02.01.2020)

⁴¹ Karahan, 27. Baskı, s. 162.

⁴² Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 429; Karahan, 27. Baskı, s. 162; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 290; İ.Yılmaz Aslan, s. 63; Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 223; Bahtiyar, s. 118; Bilgili/ Demirkapı, 15. Baskı, s. 121; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 200; Kayıhan, s. 181.

⁴³ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 430; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 290; Poroy/ Yasaman, 16.Bası, s. 465; İ.Yılmaz Aslan, s. 63; Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 223; Bahtiyar, s. 118; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 200; Kayıhan, s. 181.

⁴⁴ Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 223; Bahtiyar, s. 119; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 199.

sahiptirler⁴⁵. Bu serbesti ise elbette emredici kanun hükümlerine, ahlaka ve adaba, kamu düzenine aykırı olmama gerekliliği ile sınırlanır⁴⁶.

Tescil edilen işletme adı, ticaret unvanının aksine işletmeden ayrı olarak devredilebilir⁴⁷. TTK m. 53'te işletme adı ile ilgili 38, 45, 47, 50, 51 ve 52. maddelerin uygulanacağından bahsedilmiştir. Kanun koyucu, unvana ilişkin hangi hükümlerin işletme adına da uygulanacağını m. 53'te tek tek saymıştır. Görüldüğü gibi ticaret unvanının işletmeden ayrı olarak devredilemeyeceğini öngören m. 49 f. 1'e herhangi bir atıfta bulunulmamıştır⁴⁸. Kanun koyucunun bu noktada bıraktığı boşluğu, işletme adının işletmeden ayrı olarak devrine imkan sağladığı şeklinde yorumlamak yerinde olacaktır. Devir sözleşmesinde aksi yönde -yani 'işletmenin devrinin işletme adını kapsamadığı' şeklinde- bir hüküm tesis edilerek; işletme adı, devrin kapsamı dışına çıkarılabilir. Ancak aksi yönde hüküm bulunmadıkça, işletmenin devrinin işletme adını da kapsadığı kural olarak kabul edilir⁴⁹.

6102 sayılı yeni TTK ile, doğrudan işletme adını hedef alan değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılmamıştır. Ancak ticaret unvanı hakkında yapılan değişiklikler, işletme adına da -eski TTK m. 55, yeni TTK m. 53'te yer alan atıflar nedeniyle- dolaylı olarak yansımıştır⁵⁰. Yukarıda⁵¹ bahsedildiği üzere eski kanun döneminde tüzel kişilerin unvanları, tüm Türkiye'de koruma alanına sahip iken gerçek kişilerin koruma alanları yalnızca kayıtlı oldukları ticaret sicili bölgesi ile sınırlıydı. Yeni kanunun 45. maddesi ile getirilen yenilik ile birlikte tüzel kişilerle gerçek kişilerin arasındaki bu ayrım kaldırılmıştır. Yeni kanun ile birlikte tacirin ticari unvanı, *tüzel kişi ya da gerçek kişi olması veya kayıtlı bulunduğu sicil çevresi önem arz etmeksizin* tüm Türkiye'de korunacaktır. Aynı şekilde, işletme adları da tescil edildikleri sicil bölgesi ile sınırlı olmaksızın tüm Türkiye genelinde korumaya sahip olacaklardır⁵².

⁴⁵ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 429; Poroy/ Yasaman, 16.Bası, s. 465; Bilgili/ Demirkapı, 15. Baskı, s. 121; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 199.

⁴⁶ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 429; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 290; Karahan, 27. Baskı, s. 163; Poroy/ Yasaman, 16.Bası, s. 466; Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 223; Bahtiyar, s. 119; Bilgili/ Demirkapı, 15. Baskı, s. 121; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 199.

⁴⁷ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 431; Poroy/ Yasaman, 16.Bası, s. 466; İ.Yılmaz Aslan, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 63; Bahtiyar, s. 119; Bilgili/ Demirkapı, 15. Baskı, s. 121.

⁴⁸ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 290-291; Poroy/ Yasaman, 16.Bası, s. 466; Bilgili/ Demirkapı, 15. Baskı, s. 121.

⁴⁹ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 432.

⁵⁰ Nomer Ertan, s. 86.

⁵¹ bkz. s. 5.

⁵² Nomer Ertan, s. 87; Karahan, 27. Baskı, s. 163.

1.5.2. Fikri Haklar ile Karşılaştırılması

1.5.2.1. Marka ile Karşılaştırılması

2016 yılında 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun (SMK) kabul edilmesine kadar, mevzuatımızda marka ile ilgili düzenlemeler 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünden Kararname(KHK)'de yer almaktaydı. 556 sayılı KHK, 2016 tarihli ve 6769 sayılı Kanunun 191. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Marka ile ilgili hükümlere SMK'nın birinci kitabında yer verilmiştir. Ancak SMK'da yer alan geçici hükümler nedeniyle mülga KHK'nın bazı maddeleri uygulanmaya devam edecektir.

Ticari bir işletmeden söz edebilmek için ortada ekonomik çıkar (menfaat) sağlama amacı olması gerekir. Ekonomik çıkar elde etmeyi amaçlayan işletmeler ise muhataplarına mal ve hizmet sağlarlar. Marka, bir işletmenin mal ve hizmetlerini diğer işletmenin sunduğu mal ve hizmetlerden ayırt etmeye yarayan işarettir. Marka, odak noktasına işletmenin mal ve hizmetlerini alır. Markaların en önemli işlevi bu mal ve hizmetlerin tanıtılması ve ayırt edilmesini sağlamaktır⁵³. İşletmenin kendisini tanıtmak ve ayırt edilmesini sağlamak, işletme adının görevidir. Ticaret unvanı ise tacirin kendisinin ayırt edilmesini ve tanıtılmasını sağlar. İşletmenin sağladığı mal ve hizmetlerin tanıtılması ve benzerlerinden ayırt edilmesi ile marka ile sağlanır⁵⁴. Markanın işletmenin mal ve hizmetlerinin ayırt edilmesini sağladığı, SMK m. 4⁵⁵'te *“marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ...”* şeklinde açıkça belirtilmiştir.

Markanın nelerden oluşabileceği yine SMK m. 4'te belirtilmiştir. İlgili hüküm uyarınca; **marka, bir işletmenin mallarının veya hizmetlerinin diğer işletmelerin mal veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla** kişi adları dahil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür

⁵³ Mehmet Emin Bilge, “Markanın Yaygın Bir Ad Haline Gelmesi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.23, S.1, Ankara 2005, s. 125.

<https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/bnkavthd23&id=135&collection=journals&index=journals/bnkavthd> (E.t.: 05.01.2020)

⁵⁴ Arkan **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 293.

⁵⁵ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6769.pdf> (E.t.: 05.01.2020)

işaretten oluşabilir⁵⁶. Ticaret unvanları ise markaların aksine yalnızca sözcüklerden oluşabilirler. Görüldüğü kişi adları da marka olarak kullanılabilir. Aynı şekilde ticaret unvanları da marka olarak kullanılabilir⁵⁷. Böyle bir durumda yani ticaret unvanı ile markanın benzer şekilde ve birebir aynı kullanılması halinde aralarında *iltibas (karıştırılma) tehlikesi* doğacaktır. İltibas tehlikesinin olup olmadığı değerlendirilirken; işaretler arasında görsel, sessel veya anlamsal benzerlik olup olmadığı, mal ve hizmetlerin benzerlikleri, sektörlerin yakınlığı incelenecek kriterler arasında bulunmalıdır⁵⁸. Temelde bu tarz benzerlikler içermeyen işaretler arasında karıştırılma tehlikesi bulunduğundan söz etmek zordur.

Ticaret unvanı, tacirler tarafından hukuki iş ve işlemlerinde kullanılması zorunlu tutulan bir işarettir. Ancak böyle bir zorunluluk markaların kullanımı bakımından söz konusu değildir. Ticaret unvanı yalnızca tacirler tarafından kullanılabilen bir işarettir; marka tescili için sınai veya ticari faaliyette bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yerleşim yeri bulunan tüm gerçek ve tüzel başvurabilecektir.(SMK m. 3 f. 1) Hükümden anlaşılacağı üzere tacirler gibi tacir olmayanlar da marka kullanabileceklerdir.

SMK m. 148 f. 1 uyarınca; marka hakkı devredilebilir, miras yolu ile intikal edebilir, lisans konusu olabilir, rehin verilebilir, teminat olarak gösterilebilir, haczedilebilir veya diğer hukuki işlemlere konu olabilir. SMK m. 148 f. 2 uyarınca; markanın devredilmesi, işletmeden bağımsız olarak gerçekleştirilebilir⁵⁹. Ticaret unvanları ile markalar bu noktada farklılık göstermektedirler. Zira TTK m. 49 f. 1 gereğince ticaret unvanlarının işletmeden bağımsız olarak devredilmesi mümkün değildir. Ayrıca ticaret unvanlarının işletmeden bağımsız devredilmeleri, TTK m. 53 f. 1 hükmü gereğince cezai yaptırıma tabidir⁶⁰. Ancak TTK m. 11 f. 3⁶¹'e göre; işletmenin

⁵⁶ Fatih Aydoğan, “Markanın Ticaret Unvanına Karşı Korunması, Mevcut Hukukî Durum – Değişiklik (Madde) Önerisi – İtiraz Yolu Ve/Veya Alternatif Çözüm Yolu Önerisi”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.71, S. 2, İstanbul 2013, s. 33.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97824> (E.t.: 05.01.2020)

⁵⁷ Arkan **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 298

⁵⁸ Mehmet Emin Bilge, “**Marka ve Ticaret Unvanı Arasında İltibas**”, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.1, S.2, Ankara 2015, s. 10-11.

⁵⁹ Arkan **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 323.

⁶⁰ Arkan **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 287.

⁶¹ İlgili hükmün ilgili fıkrası şöyledir: “Ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir. **Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur.** Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.” <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6769.pdf> (E.t.: 05.01.2020)

devredilmesi halinde, devir sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça devrin hem ticaret unvanını hem de markayı kapsadığı kabul edilir.

1.5.2.2. Coğrafi İşaretler ile Karşılaştırılması

2016 yılında 6769 sayılı SMK'nın kabul edilmesine kadar, mevzuatımızda coğrafi işaretlerle ilgili düzenlemeler 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünden Kararname'de yer almaktaydı. 555 sayılı KHK, 2016 tarihli ve 6769 sayılı Kanunun 191. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Coğrafi işaretler ile ilgili hükümlere SMK'nın ikinci kitabında yer verilmiştir. Ancak SMK'da yer alan geçici hükümler nedeniyle mülga KHK'nın bazı maddeleri uygulanmaya devam edecektir.

Coğrafi işaret tanımı SMK m. 34 f. 1'de şu şekilde yapılmıştır: *“Coğrafi işaret; belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş ürünü gösteren işarettir. ...⁶²”*. Ayrıca menşe işareti ve mahreç işareti olmak üzere iki tip coğrafi işaret vardır. Hangi koşullarda menşe işareti hangi koşullarda mahreç işareti olarak nitelendirileceği SMK m. 34 f. 1'in a ve b bentlerinde gösterilmiştir.

Coğrafi işaret, ticari işletmede meydana getirilen ticari ürün ile (*mal veya hizmet ile*) ait olduğu yer ve bölge arasında bağlantı kurmaktadır. Yalnızca ürünün değil aynı zamanda ürünün ait olduğu bölgeyi de tanıtmaktadır. Bu açıdan yalnızca tacir ile ilişkili olan ticaret unvanından farklılık arz etmektedir. Ticaret unvanı ile coğrafi işaretlerin ortak yönleri ise her ikisinin de tanıtıcı işaret olmasıdır⁶³.

Coğrafi işaret ticaret unvanı gibi yalnızca bir tacir veya işletme adı gibi yalnızca bir işletme ile ilişkili değildir. Ticaret unvanı bireysel bir araçtır. Coğrafi işaret ise *kolektif bir tanıtma aracı*⁶⁴dır. Bir yörede, bölgede veya ülkede yer alan bütün işletmelerin veya tacirlerin çıkarlarını gözetir⁶⁵.

⁶² <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6769.pdf> (E.t.: 05.01.2020)

⁶³ Şerife Korkmaz, “Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010, s. 26.

⁶⁴ Yalmankülâh, Ticaret Ünvanı ve Korunması, s. 28; Korkmaz, Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi, s. 25.

⁶⁵ Korkmaz, Ticaret Ünvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi, s. 25.

1.5.3. Gemi Adı ile Karşılaştırılması

Gemi adı, gemi maliki tarafından gemiye verilen addır. Adeta bir kimlik vazifesi görerek gemileri tanıtmaya ve gemilerin ayırt edilmesini sağlarlar⁶⁶. Ticaret unvanı ile benzeştiği pek az noktadan birisi, ayırt etme ve tanıma vazifesidir. TTK m. 938⁶⁷ hükmü uyarınca; geminin ilk Türk maliki, gemiye dilediği adı *-seçilen adın karıştırılmaya yol açmayacak şekilde başka gemilerin adlarından farklı olması şartıyla-* vermekte serbesttir. Gemi adı seçiminde böylece serbestlik ilkesi benimsenmiştir. Gemi adındaki durumun aksine kanun koyucu, emredici hükümlerle ticaret unvanı seçimiyle ilgili sıkı şartlar öngörmüştür.

TTK m. 39 f. 2⁶⁸ gereğince tescil edilen ticaret unvanı, ticari işletmenin görülebilecek bir yerine okunaklı bir şekilde yazılır. Benzer bir gereklilik gemi adları için de söz konusudur. TTK m. 939⁶⁹ gemi adını, gövde üzerine yazılma zorunluluğunu düzenlemiştir.

1.5.4. İnternet Alan Adı ile Karşılaştırılması

İnternet alan adı kavramı, 2008 tarih ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu (EHK)'nın 3. maddesinin 1. fıkrasının v bendinde⁷⁰ “... *internet üzerinde bulunan bilgisayar veya internet sitelerinin adresini belirlemek için kullanılan internet protokol numarasını tanımlayan adlar*” şeklinde tanımlanmıştır.

Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte üreticilerle tüketicilerin bir araya geldikleri alanlarda değişmiştir. Daha önceleri belki de yalnızca fiziki olarak etkileşime geçebilmekteyken, artık internet üzerinden elektronik ortamda da buluşma imkanı doğmuştur. Bu imkan doğrultusunda, üreticiler mal ve hizmetlerini elektronik ortamda da sunmaya ve pazarlamaya başlamışlardır. Web siteleri aracılığıyla, fiziki bütün engeller kaldırılarak daha hızlı ve de belki de ucuz şekilde bir takım ürünlere ulaşmak mümkün hale gelmiştir. Gelişen teknoloji, bu şekilde ticari alana da yansımış ve tacirleri bir internet sitesi dolayısıyla da bir adres edinmeye itmiştir. İşte bu internet sitelerine ulaşmak için gerekli olan adreslere, internet alan adı denilmiştir.

⁶⁶ Mehmet Karayazgan, “Ticaret Unvanının Korunması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2014, s. 18.

⁶⁷ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 05.01.2020)

⁶⁸ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 05.01.2020)

⁶⁹ İlgili hüküm şöyledir: “*Sicile kayıtlı bir geminin bordasının her iki tarafına adı, kıçına da adı ile bağlama limanı; silinmez, bozulmaz ve kolayca okunacak harflerle yazılır.*”

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 05.01.2020)

⁷⁰ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5809.pdf> (E.t.: 05.01.2020)

İnternet ortamında ticaret yapmak isteyen tacirler genellikle gerçek ticari hayatta kullanmakta oldukları ticaret unvanı ve markalara paralellik gösteren adresler ve alan adları seçmeye eğilim göstermişlerdir. Bu eğilimle birlikte, elektronik ortamda ticaret yapan tacirler açısından internet alan adları da tıpkı ticaret unvanları gibi ayırt edici ve tanıtıcı özellik göstermeye başlamışlardır. Ticaret unvanları, daha çok tacirlerin kimliği ilgili bilgi verirken; alan adları, bir internet sitesine erişmek üzere adres göstererek sitenin ardındaki işletmeyi ifade etmek üzere kullanılırlar.

Tanıtıcı ve ayırt edici özelliklerinin yanı sıra, internet alan adlarının tacirler ve işletmeleri adına reklam fonksiyonu sağlamadıklarını söylemek zor olacaktır. Fiziki ortamda kendisini ve işletmesini ticaret unvanı, işletme adı ve marka gibi kavramlarla tanıtan ve bu işaretler aracılığıyla piyasada yer edinen tacirler bu reklamı elektronik ortamda ise internet siteleri ve onlara erişilmesini sağlayan alan adları ile elde etmektedirler.

Ticari ilişkideki bütün taraflar açısından oldukça pratik olan bu sistem gün geçtikçe yaygınlaşmaya ve daha çok tercih edilir olmaya başlamıştır. Bu gelişmeyle birlikte üreticiler daha geniş kitlelere daha az masrafla ulaşabilir hale gelmiştir. Bir ürün veya hizmetten yararlanmak isteyen kişiler ise daha hızlı şekilde daha çok seçeneğe erişebilmektedirler.

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARET UNVANININ OLUŞTURULMASI, TESCİL VE İLANI

2.1. Ticaret Unvanının Oluşturulması Hakkında Benimsenen Sistemler

Ticaret unvanlarının tacirlerce seçilmesi ve kullanılması bakımından üç farklı sistem benimsenmiştir. Bu sistemler şunlardır: Gerçeklik Sistemi, serbesti sistemi, karma sistem. Aşağıda her bir sistem kendi içerisinde incelenecek ve hukukumuzda hangi sistemin kabul gördüğünden bahsedilecektir.

2.1.1. Gerçeklik Sistemi

Gerçeklik sistemi, tacirle hukuki ilişki içerisine girecek olan üçüncü kişilerin yararını önemseyen ve odak noktasına alan sistemdir⁷¹. Bu sistemin kabul gördüğü ve uygulandığı ülkelerde tacirler, iş ve işlemlerinde kullanacakları unvanı seçerken bu unvanın tamamen gerçek durumu yansıtmaması gerekmektedir. Unvan hayali unsurlar veya gerçek olmayan bilgiler içermemelidir⁷². Gerçeklik sistemi, tam da bu noktada üçüncü kişinin yani müşterinin menfaatine hizmet etmektedir. Kiminle işlem yapacağını doğal olarak bilmek isteyen kişiler, unvandan yola çıkarak tacirle ilgili tamamen gerçeği yansıtan bilgilere ulaşabileceklerdir⁷³.

Sistemin katı ve yumuşatılmış olmak üzere iki farklı kullanım şekli vardır. Katı sistem, ticaret unvanının devrine veya miras yoluyla intikaline imkan sağlamamaktadır. Katı haliyle gerçeklik sisteminin uygulanması; bu yönüyle ticari hayatı oldukça güçleştirecek, kısırlaştıracaktır. Ticaret unvanının devrine imkan vermeyen bu sistem; ekonomik çıkar elde edemediği halde taciri, ticari işletmesini işletmeye ve ticaret unvanını kullanmaya devam etmeye zorlamaktadır. Günümüzde bu sistemi katı hali ile uygulayan bir ülke yoktur. Gerçeklik sisteminin yumuşatılmış halini benimseyen ülkelere ise Fransa ve İsviçre örnek olarak verilebilir⁷⁴. Sistemin yumuşatılmış şekildeki uygulamasında; unvanın gerçek durumu yansıtmamasına verilen önemin sürüyor olması nedeniyle, ticari işletme bir devre konu oldu ise veya miras yolu ile intikali gerçekleşti

⁷¹ Yongalık, s. 17.

⁷² Korkmaz, Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi, s. 18.

⁷³ Yongalık, s. 17.

⁷⁴ Karahan, 27. Baskı, s. 143.

ise bu durumunu belirten bir ekin ticaret unvanına eklenmesi gerekmektedir⁷⁵. Devralan, unvanı ancak bu eklemeyi yapmak şartıyla aynı ticaret unvanını kullanmaya devam edebilecektir⁷⁶. Böylelikle aksi halde oluşabilecek karışıklıklar nedeniyle üçüncü kişilerin zarara uğramasının önüne geçilmiş olunacaktır.

2.1.2. Serbesti Sistemi

Gerçeklik sisteminin aksine serbesti sisteminde, müşteri menfaati ikinci plana atılarak tacirin menfaati üstün tutulmuştur⁷⁷. Müşterilerin unvana bakarak tacir hakkında tamamen gerçeği yansıtan bilgilere erişmesinden ziyade tacirin ticari hayatta sürekli kullanmak zorunda kalacağı ticaret unvanını, tam bir serbesti ile özgürce seçebilmesi önemsenmiş ve benimsenmiştir. Tacir, ticaret unvanını seçerken gerçek olmayan (*hayali*) bilgilere yer verebilecektir⁷⁸. Bunun yanı sıra, ticaret unvanında gerçeği yansıtan bir takım bilgilerin de yer alabilmesi mümkün olup tacire bu konuda herhangi kesin bir sınır çizilmemiştir. Serbesti sistemine göre unvanını tam bir serbesti içerisinde dilediği şekilde oluşturan tacir, bu unvanı aynı serbestlikle de devredebilecektir⁷⁹. Serbesti sistemi, İngiliz hukuku ve Amerikan hukuku gibi Anglo-Sakson hukuk sistemleri tarafından kabul edilmiştir⁸⁰.

2.1.3. Karma Sistem

Karma sistem, *karma* kelimesinden anlaşılabileceği üzere gerçeklik sistemi ile serbesti sisteminin birtakım noktalarının bir araya getirilerek oluşturulduğu bir sistemdir⁸¹. Bu sistemde tacirin menfaati ile müşteri kitlesinin menfaati birbirine üstün kılınmamış, denge sağlanmaya çalışılmıştır⁸².

⁷⁵ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 278; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 392; Karahan, 27. Baskı, s. 143; Poroy/ Yasaman, 16. Bası, s. 450.

⁷⁶ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 392; Karahan, 27. Baskı, s. 143; Bilgili/ Demirkapı, 15. Baskı, s. 112; Poroy/ Yasaman, 16. Bası, s. 450.

⁷⁷ Korkmaz, Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi, s. 18.

⁷⁸ Oğuz İmregün, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, Yasa Yayınları, İstanbul 1989, s. 90; Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 202.

⁷⁹ Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 392; Poroy/ Yasaman, 16. Bası, s. 450.

⁸⁰ Sabih Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 13. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2009, s. 251; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 277; Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 202; Poroy/ Yasaman, 16. Bası, s. 450.

⁸¹ Hüseyin Ülgen/ Ömer Teoman/ Mehmet Helvacı/ Abuzer Kendigelen/ Arslan Kaya/ Füsün Nomer Ertan, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 310.

⁸² Korkmaz, Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi, s. 19.

Türk hukukunda kabul edilen sistem de karma sistemdir⁸³. Önceki zamanlarda Alman hukuku da karma sistemi benimsemekte iken sonradan birtakım değişikliklerle⁸⁴ serbesti sistemine geçmişlerdir.

Karma sistemde, hangi aşamada gerçeklik sistemine veya hangi aşamada serbesti sistemine ait prensiplerin uygulanacağını *ticaret unvanının oluşturulması* ve bazı farklı nedenlerle *unvanın devre konu olması* şeklinde iki farklı aşamada ele alarak belirleyebiliriz⁸⁵. Ticaret unvanının oluşturulması aşamasında tacir, gerçeklik sistemine bağlı kalmalı ve unvanında gerçeğe uygun bilgilere yer vermelidir⁸⁶. Görüldüğü gibi unvanının oluşturulma aşamasında gerçeklik sistemine ait prensipler ağır basmaktadır. Yukarıda⁸⁷ bahsedildiği üzere gerçeklik sisteminin katı halli uygulamasında, ticaret unvanının devri mümkün değildir. Yumuşatılmış gerçeklik sisteminde ise tacir, devir veya intikal gibi durumları unvanına bir ek yapmak suretiyle belirtmeli ve müşteri kitlesinin bu durumdan bu ek sayesinde haberdar olmasını sağlamalıdır. Bu noktada karma sistem, gerçeklik sisteminden kopmaktadır. Zira karma sistemde ticaret unvanının devri ve miras yoluyla intikali mümkündür⁸⁸. Ayrıca karma sistemde, unvanının oluşturulmasından sonra işletmenin devri veya tacirin ölümü sonucu işletmenin miras yoluyla intikali gibi hukuki işlemler söz konusu olduğunda; tacirin unvanda bu durumu gösteren bir ekleme yapması gerekmeyecek ve unvanı aynı şekilde kullanmaya devam edebilecektir⁸⁹. Karma sistem, devir veya intikal hallerinin unvanda gösterilme zorunluluğunu kaldırarak da serbesti sistemine dair prensiplerle benzeşmiştir.

2.2. Ticaret Unvanının Yapısı

Ticaret unvanı, çekirdek ve ek olmak üzere iki kısımdan oluşur. Çekirdek denilen kısım, zorunlu (asli) unsurdur. Ticaret unvanında ek kısmı ise kullanılması kural olarak

⁸³ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 278; Karahan, 27. Baskı, s. 143; Tekil, s. 159; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 3. Bası, s. 310; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 392; Ayşe Nur Berzek, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, Beta Yayınevi 10. Baskı, İstanbul 2013, s. 72

⁸⁴ bkz. Yongalık, s. 6-7.

⁸⁵ Korkmaz, Ticaret Unvanının Korunması ve Marka ile İlişkisi, s. 19.

⁸⁶ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 278; Bahtiyar, s. 133; Karahan, 27. Baskı, s. 143; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 3. Bası, s. 310; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 392.

⁸⁷ bkz s. 8-9.

⁸⁸ Berzek, s. 72.; Karahan, 27. Baskı, s. 143.

⁸⁹ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 278; Bahtiyar, s. 133; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 3. Bası, s. 310; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s. 392.

zorunlu değildir, tacirin bu yöndeki tercihinin bırakılmıştır⁹⁰. Ancak istisnai olarak ek kullanımının da zorunlu tutulduğu haller mevcuttur⁹¹. Bu hallerin neler olduğuna aşağıda⁹² bahsedeceğimizden burada yalnızca değinmekle yetineceğiz. Kullanımı ihtiyari de olsa, tacir unvanında ek unsuruna yer vermişse artık bu unvan çekirdek ve ek kısmı ile birlikte bir bütündür. Unvanın sahip olduğu koruma, hem asli unsur olan çekirdek kısmını hem de ihtiyari olan ek kısmını kapsayacaktır⁹³. Yalnızca çekirdek unsurunu ihtiva eden bir unvanın, özellikle tacirin iştiğal alanını net şekilde ifade edebilmek ve ayırt ediciliği sağlamak anlamında yetersiz kalacağını belirtmek gerekir⁹⁴.

Türk hukukunda ticaret unvanının oluşturulması ile ilgili olarak karma sistem geçerli olduğundan çekirdek kısmı gerçeğe uygun olmalıdır⁹⁵. Unvanın çekirdek kısmının oluşturulma süreci, tacirin hukuki yapısı ve kişiliğine paralel olarak da değişkenlik göstermektedir⁹⁶. Kanun koyucu TTK m. 41 ve devamında⁹⁷ tacirin, gerçek kişi tacir veya tüzel kişi tacir olmasına karşın farklı ve ayrıntılı emredici kurallara hükmetmiştir.

2.2.1. Çekirdek

Tacirin ticaret unvanında bulunması zorunlu olan kısım, çekirdektir. Tacirin ticaret unvanını oluştururken çekirdek kısmının hangi kural çerçevesinde oluşturması gerektiğini, tacirin gerçek veya tüzel olmak üzere ikili hukuki kişilik tipi ayrımı ışığında ele alacağız. Ancak ne gerçek kişi tacir ne de tüzel kişiliği olmayan topluluklar da vardır. Tüzel kişiliği olmayan adi ortaklıklar ve donatma iştiraklerinin ticaret unvanlarının çekirdek kısmının nasıl oluşturulacağına da ayrıca değineceğiz.

2.2.1.1. Gerçek Kişi Tacirlerde

Gerçek kişi tacirlerin, unvanlarının çekirdek kısmını hangi kurallar doğrultusunda oluşturulacağı TTK m. 41’de yer almaktadır. Bu hüküm doğrultusunda, gerçek kişi

⁹⁰ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 278; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 178; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s.393.

⁹¹ Karahan, 27. Baskı, s. 145; Bozer/ Göle, 5. Bası, s. 178; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s.393.

⁹² bkz. aş. s. 28.

⁹³ Yongalık, s. 18; Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 278; Helvacı/ Ülgen/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer Ertan, 15. Baskı, s.393.

⁹⁴ Yongalık, s. 18.

⁹⁵ Poroy/ Yasaman, 16. Bası, s. 452.

⁹⁶ Poroy/ Yasaman, 16. Bası, s. 452.

⁹⁷ bkz. TTK m.41,42,43,44. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 09.01.2020)

tacirlerin ticaret unvanlarının çekirdek kısmı, **kısaltmadan** yazılacak adı ve soyadından oluşur. Örneğin, adı ve soyadı Öykü OKTAY olan tacirin, ticaret unvanının zorunlu unsurunu teşkil eden çekirdek kısmı “Öykü OKTAY” olacaktır. Bu durumda, “Ö. OKTAY” veya “Öykü O.” şeklinde bir ticaret unvanı oluşturulması kanunun açık hükmüne aykırılık nedeniyle geçersiz olacaktır. Aynı şekilde tacirin yalnızca adından veya yalnızca soyadından oluşacak unvan da geçersiz olacaktır. Örneğin, yalnızca “Öykü” veya yalnızca “OKTAY”. Zira kanun açıkça, gerçek kişi tacirlerin ticaret unvanlarında yer alması zorunlu olan çekirdek kısmında, taciri adı ve soyadının kısaltılmadan yer alması gerektiğine hükmetmiştir.

Ticaret unvanlarının en önemli fonksiyonlarından birinin üçüncü kişilerce ayırt edilmek olduğuna daha önce değinmiştik. Bu anlamda, tacirin adı ve soyadının açıkça kısaltılmaksızın unvanda yer almasının zorunlu tutulmuş olması yerindedir. Ancak bu durumda aynı ad ve soyada sahip kişilerin durumu akıllara gelmektedir. Bu durum doktrinde de tartışılmıştır⁹⁸.

Bir diğer tartışılmalı durum ise, tacirin birden çok ön adının olduğu durumdur. Örneğin, tacirin ismi Öykü Ekin OKTAY ise. Bir görüşe göre, tacir ön adlarından en az birine -kısaltmadan- unvanda yer vermek zorundadır. İkinci adını dilerse aynen yazabilir ya da ek olarak kullanabilir. Diğer bir görüşe göre ise, tacir her iki adına ticaret unvanında açıkça -kısaltılmaksızın- yer vermelidir. Zira TTK m. 41, tacirin ticaret unvanında adının ve soyadını kısaltılmadan tam şekilde yer almasını emreder. Kanaatimizce de ikinci görüş yerindedir. Taciri adı ve soyadı, tam şekilde unvanın çekirdek kısmında yer almalıdır. Sonuçta tacirin tek veya iki ön adı olması önemli değildir. Verilen örnekte tacirin adı ve soyadı olan “Öykü Ekin OKTAY” ibaresi, hiçbir kısaltmaya uğramadan unvanda yer almalıdır. Tacirlerin ikinci ön adlarının da unvanda yer alması sağlanarak, adı ve soyadı aynı olan tacirler arasında meydana gelebilecek karışıklıklar da azaltılabilecektir. Aynı ad ve soyadı taşıyan tacir olma olasılığı, aynı iki ön ad ve soyadı taşıyan tacir olma olasılığından neticede yüksektir.

2.2.1.2. Tüzel Kişi Tacirlerde

Tüzel kişi tacirlerden bahsedilince akla ilk gelenler, kişi ve sermaye ortaklıklarıdır. Ortaklıklar haricinde bir de ticari işletme işletmekte olan dernek ve vakıflar vardır. Kişi ve sermaye ortaklıklarını ayrı başlıklar ve ayrımlar altında

⁹⁸ Yongalık, s. 19.

incelemeyi uygun gördük. Ancak ticari işletme işletmek suretiyle tacir sıfatını haiz olan dernek ve vakıfların, unvanlarının çekirdek kısımlarının nasıl oluşturulması gerektiğinden bu başlıkta bahsedeceğiz.

TTK m. 44 f. 1 ve TSY m. 43 f. 2 uyarınca, *“Ticari işletmeye sahip olan dernek, vakıf ve diğer tüzel kişilerin ticaret unvanları, adlarıdır.”* Hükümde yer alan ifadeden anlaşılacağı üzere, dernek veya vakfın ticaret unvanı dernek veya vakfa ait adın aynısı olacaktır. Ayrıca dernek ve vakıfların ticari işletme işletmedikleri hallerde tacir sayılmayacakları ve birer kamu tüzel kişiliği taşıyacaklarını belirtelim. Dernek ve vakıflar, bizim konumuzun ilgi alanına ancak tek başlarına tüzel kişilik taşıyan ticari işletme işleterek girebileceklerdir. TSY m. 43 f bendi uyarınca; *“Kamuya yararlı dernekler ile gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıfların işlettikleri tüzel kişiliği haiz olmayan ticari işletmeler ile kamu tüzel kişileri tarafından işletilen ve tüzel kişiliği bulunmayan ticari işletmelerin unvanları kendilerini işleten tüzel kişinin adı ile işletme konusunu gösteren sözlerden meydana gelir.”*⁹⁹ Örneğin; kamuya yararlı derneklerden biri olan Kızılay tarafından işletilmekte olan maden suyu işletmesi, bu işletmenin tek başına tüzel kişiliği bulunmaması nedeniyle işletmenin ticaret unvanı “Kızılay Afyonkarahisar Maden Suyu İşletmesi” olacaktır¹⁰⁰.

2.2.1.2.1. Kişi Ortaklıklarında

2.2.1.2.1.1. Kollektif Ortaklıklarda

Kollektif ortakların ticaret unvanlarının nasıl oluşturulacağı ile ilgili hüküm TTK m. 42’dir. Hüküm uyarınca, *“Kollektif şirketin ticaret unvanı, bütün ortakların veya ortaklardan en az birinin adı ve soyadıyla şirketi ve türünü gösterecek bir ibareyi içerir.”* Paralel bir hüküm TSY m. 43 f. 5’te şu şekilde düzenlenmiştir: *“Kollektif şirketin ticaret unvanı, bütün ortakların veya ortaklardan en az birinin adı ve soyadıyla, kollektif şirket ibaresini içerir.”* Kollektif ortaklığın ortaklarından ortaklarından birinin adının, Öykü OKTAY olduğunu varsayalım. Bu durumda ortaklığın ticaret unvanı “Öykü OKTAY Kollektif Ortaklığı/ Şirketi” olmalıdır. Gerçek kişi tacirlerin unvanlarında olduğu gibi kollektif ortaklıklarının unvanlarına da ortaklardan birinin adı soyadı yazılırken kısaltmadan yazılmalıdır. Aynı şekilde, “Öykü OKTAY ve Ortakları Kollektif Şirketi” şeklinde belirlenecek unvan da geçerli olacaktır. Kollektif ortaklıkların

⁹⁹ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20124093&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> (E.t.: 09.12.2020)

¹⁰⁰ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s.281.

ticaret unvanları oluşturulurken dikkat edilmesi gereken husus, unvan şirket türünü belirten “Kollektif Ortaklık/ Şirket” ibaresinin ve ortaklardan birinin kısaltmadan yazılacak ad ve soyadının yer almasıdır.

2.2.1.2.1.2. Komandit Ortaklıklarda

Komandit ortaklıkların ticaret unvanları ile ilgili iki paralel düzenleme TTK m. 42 f. 2 ve TSY m. 43 f. 6 ‘dır. Düzenlemeler şu şekilde hükmetmektedir: *“Adi veya sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ticaret unvanı, komandite ortaklardan en az birinin adı ve soyadıyla adi komandit şirket veya sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket ibaresini içerir. Bu şirketlerin ticaret unvanlarında komanditer ortakların adı ve soyadı veya ticaret unvanı bulunamaz.”*¹⁰¹”

Kollektif ortaklık ve komandit ortaklıkların ticaret unvanlarının oluşturulması kanunun aynı maddesinde düzenlenmiştir. Sistematiik olarak da aynı maddenin farklı fıkralarında düzenmelerinden anlaşılacağı üzere, her iki ortaklığın unvanlarının oluşturulması benzerlik göstermektedir. Kollektif ortaklığın ticaret unvanında, ortaklardan birinin adı ve soyadının unvanda yer almasının yeterli olduğuna hükmedilmişti. Komandit ortaklıkta, kollektiften farklı olarak unvanda adı ve soyadı yer alması gereken ortak belirlenmiştir. Bilindiği üzere komandit ortaklıkta, sınırsız sorumlu komandite ve sınırlı sorumlu komanditer ortak olmak üzere iki farklı ortak türü vardır. Komandit ortaklığın ticaret unvanında adı ve soyadı yer alması gereken ortak, sınırsız sorumlu olan komandite ortak olarak belirlenmiştir.

2.2.1.2.2. Sermaye Ortaklıklarında

2.2.1.2.2.1. Anonim Ortaklıklarda

Anonim ortaklıkların ticaret unvanlarının nasıl oluşturulmaları gerektiğine TTK m. 43’te hükmedilmiştir. Hüküm uyarınca; anonim şirketler, işletme konusu gösterilmek ve 46 ncı madde hükmü saklı kalmak şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler. TTK m. 46 hükmü, unvanın ihtiyari unsuru olan ek kısmının oluşturulması ile ilgilidir. Anonim ortaklıkların ticaret unvanlarında, *“anonim şirket”* kelimesinin

¹⁰¹ TTK m.42 f.2; <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 09.12.2020),

TSY m.43 f.6;

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20124093&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> (E.t.: 09.12.2020)

bulunması şarttır. Bu şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı veya soyadı yer aldığı takdirde; şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamaz.

2.2.1.2.2.2. Limited Ortaklıklarda

Limited ortaklıkların ticaret unvanlarının nasıl oluşturulmaları gerektiğine TTK m. 43'te hükmedilmiştir. Hüküm uyarınca; limited şirketler, işletme konusu gösterilmek ve 46 ncı madde hükmü saklı kalmak şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler. Limited ortaklıkların ticaret unvanlarında, "*limited şirket*" kelimesinin bulunması şarttır. Bu şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı veya soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamaz.

2.2.1.3. Tüzel Kişiliği Olmayan Topluluklarda

2.2.1.3.1. Adi Ortaklıklarda

Adi ortaklıkların ticaret unvanlarının nasıl oluşturulacağına dair TTK'da ve Borçlar Kanunu'nda (BK) herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Adi ortaklıkların, ticaret unvanlarının nasıl oluşturulacağına karar verirken; ortaklığın tüzel kişiliği bulunup bulunmadığı veya ticari işletme işletip işletmedikleri hususundan yardım alınabilir.

TTK m. 124 hükmünde, adi ortaklık ticaret şirketleri arasında sayılmamıştır. Takiben m. 125'te ticaret şirketlerinin tüzel kişiliği bulunduğu hükmedilmiştir. Kanun koyucunun hükümler arasında takip ettiği sistematikten yola çıkarak, adi ortaklıkların tüzel kişilikleri bulunmadığı söylenebilir. Ancak, adi ortaklık aracılığı ile bir ticari işletilmesi mümkündür. TTK m. 12 f. 1 hükmü uyarınca, bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten tacir unvanına haizdir. Yani ortaklığın tüzel kişiliği olmaması nedeniyle ticaret unvanına sahip olamayacağı düşüncesi bu hüküm ışığında bertaraf olmalıdır. Ortaklığın tüzel kişi olmasa dahi, ortaklar adına ortaklık aracılığı ile bir ticari işletilmek suretiyle ortaklara tacir sıfatı kazandırılabilir. Bu durumda, ortaklardan her biri kendi adı ve soyadının kısaltılmadan yazılarak oluşturulan bir ticaret unvanı seçmek ve kullanmak zorundadır diyebiliriz.

2.2.1.3.2. Donatma İştirakinde

Tüzel kişilik taşımayan diğer bir topluluk da donatma iştirakleridir. Donatma iştiraklerinin ticaret unvanları ile ilgili husus TTK m. 44 f. 2 ve TSY m. 43 f. 4'te şu şekilde düzenlenmiştir: *“Donatma iştirakinin ticaret unvanı, ortak donatanlardan en az birinin adı ve soyadını veya deniz ticaretinde kullanılan geminin adını içerir. Soyadları ve gemi adı kısaltılamaz. Ticaret unvanında ayrıca donatma iştirakini gösterecek bir ibare de bulunur.”*¹⁰²

2.2.2. Ek

Ticaret unvanının yapısının iki unsur içeren bir yapı olduğundan bahsetmiştik. Unvanın çekirdek kısmı, **zorunlu** unsur; ek kısmı ise istisnai bazı haller dışında **ihtiyari** unsurdur. Tacirin seçeceği ticaret unvanında ek kısmına yer verip vermeyeceği kural olarak tercihinin bırakılmıştır. Ancak ek kullanımının kanunen zorunlu tutulduğu bazı istisnai haller saklıdır. Bu hallerin hangileri olduğuna aşağıda değineceğiz. Ticaret unvanında ek kullanımın zorunlu olduğu haller ile birlikte, kullanılması yasak olan eklerin ve kullanılması izne tabi olan eklerin hangi ekler olduğu da ayrı başlıklar altında incelenecektir.

TTK m. 46 gereğince, tacir tarafında unvanda kullanılacak kısmının seçiminde; ekin üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelik taşınamaması, gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmamasına dikkat edilmelidir. Kamu düzenine ve gerçeği aykırı ekler, üçüncü kişilerde yanlış bir izlenim oluşmasına neden olacaktır. Bu tarzda bir ekin seçilmesi ve kullanılması kanuna aykırılık teşkil edecektir.

2.2.2.1. Kullanılması Zorunlu Olan Ekler

Ticaret unvanına ek yapılmasının kural olarak ihtiyari olsa da bazı hallerde ek kullanımının kanun koyucu tarafından zorunlu tutulduğu haller vardır. Bu hallerden *ilki*, ticari işletmelerin şubelerinin, merkeze ait ticaret unvanına ek yapılmasının zorunlu olmasıdır. TTK m. 48 f. 1'e göre; her şube, kendi merkezinin ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak zorundadır¹⁰³. Aksi halde, işletmeyle iş ve işlem yaparak

¹⁰² TTK m.44 f.2; <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 09.12.2020), TSY m.43 f.4;

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20124093&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> (E.t.: 09.12.2020)

¹⁰³ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 09.12.2020)

ticari ilişkiye girecek üçüncü kişiler tarafından yanlış anlaşılmalara meydana gelebilecektir. Kanunla paralel bir düzenlemeye yönetmelikte de yer verilmiştir. TSY m. 43 f. 8 hükmü şu şekildedir: “Her şube, kendi merkezinin ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak zorundadır.”¹⁰⁴

TTK m. 48 f. 3’te yurtdışında merkezi ve yurtiçinde şubesi olan işletmelerin unvan kullanırken ek yapmalarının zorunlu olduğunu hükmedilmiştir. Hükme şöyledir: “Merkezi yabancı ülkede bulunan bir işletmenin Türkiye’deki şubesinin ticaret unvanında, merkezin ve şubenin bulunduğu yerlerin ve şube olduğunun gösterilmesi şarttır.”¹⁰⁵ Hükme göre; merkezi yurtdışında olup yurtiçinde şubesi bulunan işletme, merkeze ait unvanı kullanırken şube olduğunu belirten bir kullanmak zorundadır. Bu ekte, aynı zamanda merkezin ve şubenin yerlerinin neler olduğunu gösterir ibareler de yer almak zorundadır. Yine aynı şekilde kanunla paralel bir düzenlemeye yönetmelikte de yer verilmiştir. TSY m. 43 f. 8 c.3 hükmü şu şekildedir: “Ancak, merkezi yabancı ülkede bulunan bir işletmenin Türkiye’deki şubesinin ticaret unvanında, merkezin ve şubenin bulunduğu yerlerin ve şube olduğunun belirtilmesi şarttır.”¹⁰⁶

Ticaret unvanına ek yapmanın ihtiyari olması kuralının ikinci istisnası, unvanda ayırt edici ekin varlığının zorunlu olmasıdır. Karıştırılması olası olan iki veya daha fazla unvan olduğu takdirde, diğer unvana ayırt edici bir ek yapılmalıdır. Ayırt edici ek zorunluluğu TTK m. 45’te yer alır. Hüküm uyarınca; “bir ticaret unvanına Türkiye’nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapılır.” Bahsi geçen hüküm, ticaret unvanının ait olduğu kişinin niteliği farketmeksizin ortak olarak zorunlu tutulmuştur. Yani tacirin gerçek veya tüzel kişi olması farketmeksizin, daha önce tescil edilmiş bir unvanın varlığı söz konusu olduğu takdirde tescil edilecek ikinci unvana ilkinden ayırt edilmesini sağlayacak bir ek yapılması zorunludur. Hükümün koruma alanı, “Türkiye’nin herhangi bir sicil dairesi” şeklinde belirtilerek geniş tutulmuştur. Kanun koyucunun, - unvanlar arasında karışıklık çıkmaması yönündeki- hassasiyeti yine kendini göstermiştir.

Kuralın üçüncü istisnası ise şirketlerin tasfiyesi söz konusu olduğunda geçerlidir. Tasfiye haline giren şirketlerin unvanlarında, tasfiyeyi belirten bir ek yapılması

¹⁰⁴ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20124093&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> (E.t.: 09.12.2020)

¹⁰⁵ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 09.12.2020)

¹⁰⁶ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20124093&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> (E.t.: 09.12.2020)

zorunludur. Tasfiye durumunda şirketin ehliyeti kısıtlanır. Sona erme sebeplerinin gerçekleşmesiyle birlikte tasfiye haline giren şirketlerin kural olarak yeni iş ve işlemlere girişmemesi gerekir. Üçüncü kişilerin, tasfiye halinden ve dolayısı ile meydana gelen kısıtlılıktan haberdar olma hakları, kanun koyucu tarafından unvana ek yapma zorunluluğu getirilerek korunmuştur. Böyle bir durumda, ticaret unvanına “*tasfiye halinde*” ibaresi eklenir. TSY m. 137 f. 1 b.c’de yer alan “*ticaret şirketlerinin ticaret unvanına “Tasfiye halinde” ibaresinin eklendiği*” ifadesi ile tasfiyeyi belirten ekin tescil edilme zorunluluğu belirtilmiştir.

Şirketin tasfiye durumunda olduğunu belirtir bir ek yapılması zorunluluğuna, TTK m. 269¹⁰⁷, da ve TTK m. 533 f. 2¹⁰⁸, de de ayrıca değinilmiştir.

Ticaret unvanına ek yapmanın ihtiyari olması kuralının son istisnası, tacirin birden çok ticari işletmesinin varlığı halinde geçerlidir. TSY m. 44 f. 3’te yer alan hüküm gereğince faaliyet alanları farklı olan birden fazla ticari işletme sahibi olan tacirler, ticaret unvanlarının her birine işletmenin hangi işletme olduğu belirten bir ibare ile ek yapılması zorunludur. İlgili hüküm şu şekildedir: “*Gerçek kişi tacirlerin faaliyet konuları birbirinden farklı olan birden çok ticari işletmesinin bulunması halinde, ticaret unvanına her işletme dolayısıyla ayırt edici ilaveler yapılarak tescil olunur.*” Yönetmelikte yer alan bu hüküm ile paralel bir düzenleme kanunda yer almamaktadır. Yönetmelikte bu hüküm yer almasaydı, kanun koyucunun kanunda böyle bir boşluğu bilinçli olarak bıraktığı şeklinde bir yorum yapabilirdik. Tacirin birden fazla işletmesi varsa, her işletme için ana unsur olan çekirdek kısmı dahi farklılık arz eden unvan kullanmalıdır diyebilirdik. Ancak yönetmelikte yer alan açık ifade nedeniyle bu tarz bir yorum yapmaktan çekiniyoruz. Yine de bir hususla ilgili asıl düzenlenmenin yönetmelik yerine kanunda yapılmasının daha sağlıklı olacağı görüşündeyiz. Zira hukuki bir uyumsuzluk söz konusu olduğunda başvurulacak ilk kaynak, ilgili kanun veya kanunlardır. Yönetmelik, ilgili olarak düzenlendiği kanunun uygulanışına ışık tutmak amacıyla yararlanılan ikincil bir kaynak olarak düşünülmelidir.

¹⁰⁷ TTK m.269 hükmü şöyledir: “*Tasfiye hâline giren şirket, ortaklarla ilişkilerinde de, 293 üncü madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, ehliyeti tasfiye sonuna kadar bu amaçla sınırlı olarak tüzel kişiliğini korur ve ticaret unvanını buna “tasfiye hâlinde” ibaresini ekleyerek kullanmakta devam eder.*” <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 09.12.2020)

¹⁰⁸ TTK m.533 f.2 hükmü şöyledir: “*Tasfiye hâlindeki şirket, pay sahipleriyle olan ilişkileri de dâhil, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ticaret unvanını “tasfiye hâlinde” ibaresi eklenmiş olarak kullanır. Bu hâlde organlarının yetkileri tasfiye amacıyla sınırlıdır.*” <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 09.12.2020)

2.2.2.2. Kullanılması İhtiyari Olan Ekler

Tacirin ticari işletmesiyle ilgili faaliyetlerinde kullanmak üzere seçip tescil ettireceği unvanda bulunması zorunlu olan kısım çekirdektir. Kural olarak, tacirin ticaret unvanında ek kısmının bulunması zorunlu değil ihtiyaridir. Ek kullanımı, esasen tacirin tasarrufi iradesine bırakılmıştır. Yukarıda¹⁰⁹ bahsedilen istisnai hallerde, tacirin unvanında ek kullanması zorunlu tutulmuştur.

TTK m. 46, ticaret unvanlarının ek kısmı ile ilgilidir. Kanunun bahsi geçen hükmünde, hangi şartlar çerçevesinde ek kullanımı yapılabileceği belirtilmiştir. Kanun koyucu tarafından ek kullanımı ile ilgili olarak getirilen ilk sınırlama, *“Tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte bulunmamak...”*¹¹⁰ şeklindedir. Ticaret unvanlarının kullanım amacının, işletme ve sahibi olan tacir hakkında üçüncü kişilerde ayırt etme ve tanıtmaya olduğu göz önüne alındığında bu sınırlamanın ekler hususunda getirilmesi de yerinde olmuştur. İkinci sınırlama ise *“gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmamak şartıyla...”*¹¹¹ ibaresine yer verilerek belirtilmiştir. Gerçeğe aykırı her kullanımın, üçüncü kişilerin doğrudan sebebiyet vereceği göz önüne alındığında bu sınırlamayı da yerinde bulmak kaçınılmazdır.

TTK m. 46 f. 2 hükmü uyarınca, tek başlarına ticaret yapan gerçek kişiler ticaret unvanlarında olmadığı halde sanki bir şirketin varmış ve ortakları birlikte faaliyet gösteriyormuş izlenimini uyandıracak ekler yapamazlar.

Tacirin iradesi doğrultusunda ve bahsedilen kurallar çerçevesinde olmak şartıyla; işletmenin özelliklerini belirten ve/ veya unvanda yer alan kişilerin kimliklerini gösteren ve/ veya hayali isim içeren ekler yapılabilir. Tacirce unvanda ek olarak, hayal isim yer almasına karar verildiği takdirde kanaatimizce dikkatli olmakta fayda vardır. Tacir, hayali bir ismi ticaret unvanında ancak -TTK m. 46 f. 1 uyarınca- üçüncü kişilerin yanılmasına sebebiyet vermeyecek şekilde kullanabilir. Aksi halde üçüncü kişileri yanıltma veya aldatma amacı taşıyorsa da buna sebebiyet verecek kullanımlar kanun hükmüne aykırılık teşkil edecektir.

¹⁰⁹ bkz. 2.2.2.1. numaralı başlık ve devamı.

¹¹⁰ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

¹¹¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

2.2.2.3. Kullanılması Yasak Olan Ekler

Kullanılması kanun koyucu tarafından bazı şartlara tabi tutulan ekler vardır. Doğrudan kullanımı yasaklanan birtakım ekleri, işaret edici şekilde sıralama metoduyla belirtmek söz konusu değildir.

Ek kullanımı ile ilgili sınırlayıcı hükümler TTK m. 46 ve TSY m. 44 f. 1, f. 2, f. 3 ve f. 4'te yer almaktadır. Bahsi geçen hükümler incelendiğinde; gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olan eklerin, üçüncü kişileri yanılatarak her türlü eklerin kullanımının yasak olduğu söylenebilir. Gerçeği yansıtan, kamu düzenine aykırılık teşkil etmeyen ve böylece üçüncü kişilerin işletme ve tacir hakkında yanlış bir izlenime kapılmasına sebebiyet vermeyen her türlü ek, ticaret unvanında kullanılabilecektir.

TTK m. 46 f. 2 ve TSY m. 44 f. 4'te yer alan paralel hükümler doğrultusunda; gerçek kişiler, tek başlarına ticaret yaptıkları halde ticaret unvanlarında -olmadığı halde- sanki bir şirketin varmış ve ortakları birlikte faaliyet gösteriyormuş izlenimini uyandıracak ekler yapamazlar.¹¹²

2.2.2.4. Kullanılması İzne Bağlı Ekler

TTK m. 46 f. 3 uyarınca, “Türk”, “Türkiye”, “Cumhuriyet” ve “Milli” kelimeleri bir ticaret unvanına ancak Cumhurbaşkanı kararıyla konulabilir. Bu kelimelerin, ticaret unvanında ek olarak kullanılmaları Cumhurbaşkanının izni doğrultusunda alınacak karara bağlıdır. Bu kelimelerin Cumhurbaşkanı kararı olmaksızın, unvanın eki olarak sicile tescil edilmeleri mümkün değildir.

Ek kullanımının izne tabi olduğu diğer bir hal de dış ticaretle ilgili faaliyet gösteren sermaye şirketleri ile ilgilidir. 01/01/2005 tarihinde yürürlüğe giren Dış Ticaret Sermaye Şirketi Statüsüne İlişkin Tebliğ'nin 2.maddesi uyarınca; *“Dış Ticaret Müsteşarlığınca (İhracat Genel Müdürlüğü) yapılan inceleme sonucunda gerekli şartları haiz olduğu belirlenen şirketlere ‘Dış Ticaret Sermaye Şirketi’ statüsü*

¹¹² İlgili hükümler şöyledir:

TTK m.46 f.2: *“Tek başlarına ticaret yapan gerçek kişiler ticaret unvanlarına bir şirketin var olduğu izlenimini uyandıracak ekler yapamazlar.”* <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

TSY m.44 f.4: *“Tek başlarına ticaret yapan gerçek kişiler ticaret unvanlarına bir şirketin var olduğu izlenimini uyandıracak ekler yapamaz.”* <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20124093&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> (E.t.: 20.12.2020)

verilir.”¹¹³”Dış Ticaret Sermaye Şirketi Statüsü verilen şirketlerin ticaret unvanları Resmî Gazete’de yayımlanır. Dış ticaret alanında faaliyet gösteren şirketlerin, ticaret unvanlarına “Dış Ticaret Sermaye Şirketi” şeklinde bir ibare eklemeleri de Dış Ticaret Müsteşarlığı’ndan (İhracat Genel Müdürlüğü’nden) alınacak izne bağlıdır.

2.3. Ticaret Unvanının Tescili ve İlanı

Ticaret unvanının tescil edilmesi hakkında kanunumuzun ilgili hükmü 40. maddede yer almaktadır. İlgili hükmün 1. fıkrası şöyledir: “*Her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.*”¹¹⁴ Kanun, tescil hususunda ticari işletmenin ve ticaret unvanını tescilini birlikte ele almıştır. Kanun sistematüğini tezimizde de takip etmek amacıyla, biz de ticari işletme kavramına ve işletmenin tesciline ayrıca aşağıda değineceğiz.

2.3.1. Ticari İşletmenin ve Ticaret Unvanının Tescili ve İlanı

Ticari işletme, ticaret hukukumuz ve kanunumuz açısından önemli bir kavramdır. Zira TTK’nın gerek ticari iş gerekse de ticari hüküm tasvirleri, ticari işletme merkezli şekilde yapılmıştır. Bu denli önemli olmasına rağmen ETK’da, ticari işletme tanımına yer verilmemiştir. ETK’nın 12. maddesinde ticarethanelerin bentler halinde sıralanmasıyla yetinilmiştir. Eski kanunun aksine, yeni kanunumuzda işletme kavramı tanımlanmıştır. Yeni kanunumuzda ticari işletmenin tanımına yer verilmiş olması kanaatimizce de yerindedir. TTK m. 11 f. 1’de ticari işletme şu şekilde tanımlanmıştır: “*Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir.*”¹¹⁵ Kanunda yapılan tanımlama ışığında ticari işletmenin unsurlarını; *esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamak, devamlılık ve bağımsızlık* olmak üzere 3 ana başlıkta toplamak mümkündür. Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki gelir farkı, TTK m. 11 f. 2 gereğince, Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenir.

Ticari işletmenin **esnaf işletmesini aşan gelir etme amacı** içerisinde öncelikle gelir elde etme amacını içerir. Ticari işletmenin varlığından bahsedebilmek için

¹¹³ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8619&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5> (E.t.: 20.12.2020)

¹¹⁴ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

¹¹⁵ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

öncelikle, işletmenin gelir elde etme hedefi olması gerekir. Gelir elde etme taşımayan hiçbir faaliyet ve organizasyon ticari işletme kavramı ile bağdaştırılamayacaktır. Kanaatimizce, zaten gelir elde etmek istemeyen kimselerin ticari hayatın getirdiği yükümlülüklerin ve o yükümlülüklerin ciddiyeti ile uğraşmak istemesi pek mantıklı değildir. Gelir elde eden bir işletmenin ticari bir işletme mi yoksa esnaf işletmesi mi olduğuna karar vermek için, o yıl çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararna bakılmalıdır. Söz konusu işletme, Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan karardaki esnaf işletmesi düzeyindeki gelirin üzerindeyse ve diğer unsurları da (*devamlılık ve bağımsızlık unsurları*) sağlıyorsa; ticari bir işletmedir diyebiliriz.

Bir işletme veya organizasyonun, ticari işletme olduğundan bahsedebilmemiz için faaliyetlerinin **devamlılık** arz etmesi gerekmektedir. Geçici iş ve faaliyetler ticari işletme kavramı ile bağdaşmayacaktır. Faaliyet arasında belirli bir aranın veriliyor olması mümkündür. Örneğin yaz mevsiminde plajda dondurma satmak. Dondurma satma faaliyeti, her yılın yaz aylarında düzenli olarak gerçekleşiyorsa ticari işletmenin devamlılık unsurunu sağlıyordur. TTK m. 11 f. 1 ve TSY m. 4/r'de devamlılık unsurundan bahsedilmiştir.

Ticari işletmenin taşınması gereken son unsur ise **bağımsızlık** unsurudur. Ticari işletmenin mevcudiyetinden bahsedebilmemiz için gelir elde etmek amacıyla yapılan faaliyetlerin, bağımsız şekilde gerçekleştirilmesi gerekir. Bir üst kuruluşun işleyişine ve düzenine hiyerarşik anlamda tabi olan organizasyonlar, faaliyetlerini kendi başlarına bağımsız şekilde gerçekleştirmediklerinden ayrı bir ticari işletme sayılamayacaklardır. Örneğin; ticari işletmenin merkezine tabi olan şube, bu nedenle ayrı bir ticari işletme sayılamayacaktır.

Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesiyle ilgili bütün faaliyetlerinde kullanmak zorunda olduğu addır. Bu nedenle ticari işletme ile ticaret unvanının birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Birbirlerinin vazgeçilmez parçaları olduklarından kanun koyucu, TTK m. 11 f. 1'de ticari işletmenin ve ticaret unvanının tescil edilmeleri tek kalemde ele almıştır. Tacir, işletmenin açılışından itibaren 15 gün içerisinde ticari işletmesini ve ticaret unvanını *işletme merkezinin bulunduğu yerdeki* ticaret siciline tescil ettirmekle yükümlüdür. Ticari işletmenin merkezinin tayini hususunda kanunumuzda herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Ancak doktrinde çoğunlukla kabul

edildiği üzere; ticari işletmenin merkezi, işletmenin idari, hukuki, ticari faaliyetlerinin toplanıp yürütüldüğü yeri ifade eder¹¹⁶.

TTK. m. 40 f. 3 uyarınca, merkezi Türkiye’de bulunan ticari işletmelerin şubeleri de bulundukları yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunur. Ticaret unvanına ve imza örneklerine ilişkin TTK m. 40 f. 1 ve f. 2 hükümleri bu işletmelere de uygulanır. Kanunda **aksine hüküm bulunmadıkça** merkezin bağlı olduğu sicile geçirilen kayıtlar, şubenin bağlı bulunduğu sicile de tescil olunur. Ancak, bu hususta şubenin bulunduğu yer sicil müdürlüğünün ayrıca bir inceleme yapma zorunluluğu yoktur.¹¹⁷

Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye’deki şubeleri, kendi ülkelerinin kanunlarının ticaret unvanına ilişkin hükümleri saklı kalmak şartıyla, yerli ticari işletmeler gibi tescil olunur. Bu şubeler için Türkiye’de ikamet eden tam yetkili bir ticari temsilci atanır. Ticari işletmenin birden çok şubesinin olduğu durumlarda, ilk şubenin tescilinden sonra açılacak şubeler yerli ticari işletmelerin şubeleri gibi tescil olunur.¹¹⁸

2.3.2. Ticaret Unvanının Tescili Zorunluluğu

Gerçek veya tüzel kişi olması farketmeksizin her tacir, ticari işletmesini ve işletmenin faaliyetlerinde kullanmak üzere seçtiği ticaret unvanını işletmenin açılışını takip eden **15 gün** içerisinde tescil ve ilan ettirmelidir. Kanun hükmünü destekleyici bir ifadeye yönetmelikte de yer verilmiştir. TSY m. 42 f. 1 uyarınca; her tacir, bir ticaret unvanı seçmeye ve kullanmaya, işletmesini ve unvanını tescil ettirmeye **mecburdur**¹¹⁹. Kanunda yer alan ifade yeterince net olsa da TSY’deki mecburiyet kelimesi ile akıllarda oluşabilecek tüm şüpheler bertaraf edilmiştir. TTK m. 40 f. 1, tescil ve ilan ile ilgili zorunluluğu “... tescil ve ilan ettirir.” ifadesi ile dile getirmiştir. Bu ifade de herhangi bir esneklik her ne kadar bulunmasa da yönetmeliğin, işletmenin ve unvanın tescil edilmesinin **zorunlu** olduğunu belirtmesi yerinde ve faydalı olmuştur.

Kanunda öngörülen 15 günlük süre zamanaşımı veya hak düşürücü süre olarak düşünülmemelidir. Diğer bir deyişle kanuni süre içerisinde unvanın tescil ve ilan edilmemiş olması, unvanın faaliyetler esnasında kullanımına engel teşkil etmez. Ancak

¹¹⁶ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s.35.

¹¹⁷ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s.40;

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

¹¹⁸ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s.40;

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

¹¹⁹ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20124093&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> (E.t.: 20.12.2020)

kanuni tescil ve ilan yükümlülüğünü zamanında yerine getirmeyen tacir, hukuki ve cezai yönden sorumludur. Tescil yükümlülüğünden kaçınan tacir, TTK m. 51 f. 2 gereğince ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır.

Tescil esnasında gerçek kişi veya tüzel kişi olması farketmeksizin her tacir, işletmesiyle ilgili faaliyetlerinde kullanmak üzere seçtiği ticaret unvanını ve bunun altına atacağı imzayı sicil müdürlüğüne verir. Tacir, tüzel kişi ise unvanla birlikte onun adına imza atmak üzere yetkilendirilen kimselerin imzaları da sicil müdürlüğüne verilir. İmza beyanı, herhangi bir ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda yazılı beyanda bulunmak suretiyle verilir (TTK m. 40 f. 2).

Tescil ile ilgili bütün aşamalarda sicil müdürünün oldukça önemli görevleri vardır. Sicil müdürünün görevlerinden TTK m. 32’de bahsedilmiştir. Sicil müdürün öncelikli görevi, tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığını incelemektir. Sicil memuru, kendisine ticaret unvanının tescili için başvurulduğunda; ilk olarak, unvanın kanunda gösterilen şekildiği oluşturulup oluşturulmadığını incelemelidir.

Tüzel kişilerin tescilinde, özellikle şirket sözleşmesinin, emredici hükümlere aykırı olup olmadığı ve söz konusu sözleşmenin kanunun bulunmasını zorunluluk olarak öngördüğü hükümleri içerip içermediği sicil müdürünce incelenir¹²⁰ (TTK m. 32 f. 2).

Tescil edilecek hususların gerçeği tam olarak yansıtmaları, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımamaları ve kamu düzenine aykırı olmamaları şarttır¹²¹ (TTK m. 32 f. 3). Kamu düzenine aykırılık ile neyin kastedildiğinin açıklamadan yoksun bırakılması ve kamu düzenine aykırılık gibi derin bir hukuki incelemenin sicil müdürüne bırakılmış olması kanaatimizce yerindedir. Bu derin incelemenin tam anlamıyla hukuk insanı olmayan sicil müdürünce yapılabildiği kadar yapılması, unvana tecavüz davalarının yargıyı meşgul etmesine sebebiyet verecektir.

Çözümü bir mahkeme kararına bağlı olan veya sicil müdürü tarafından kesin olarak tescilinde çekimser kalınan durumlarda ilgililerin istemi üzerine unvan, geçici olarak tescil edilir. İlgililer, **geçici tescili** takip eden üç ay içinde mahkemeye başvurduklarını veya aralarında anlaştıklarını ispat etmemişlerse geçici tescil **resen** silinir. Mahkemeye başvurulduğu takdirde ise kesinleşmiş olan hükme göre sicil müdürünce işlem yapılır¹²² (TTK m. 32 f. 4).

¹²⁰ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

¹²¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

¹²² <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

İlgililer unvanının tescili, değışikliğı veya silinmesi istemleri ile ilgili olarak, sicil müdürlüğünce verilecek kararlara karşı, kararın kendilerine tebliğinden itibaren **sekiz gün** içinde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli *asliye ticaret mahkemesine* dilekçe ile itiraz edebilirler (TTK m. 34 f. 1). İlgililerce yapılan itiraz, mahkemece dosya üzerinden incelenerek karara bağlanır. Ancak, sicil müdürünün kararı, üçüncü kişilerin sicilde kayıtlı bulunan hususlara ilişkin menfaatlerine aykırı olduğu takdirde, itiraz edenle birlikte üçüncü kişi de dinlenir. Üçüncü kişiler eğer davet edildikleri halde mahkemeye gelmezlerse asliye ticaret mahkemesince yine dosya üzerinden karar verilir (TTK m. 34 f. 2).

Tescili zorunlu olduğu halde, kanunda gösterilen şekilde ve kanuni süresi içinde tescili talep edilmemiş olan veya m. 32 f. 3'te yer alan şartlara uymayan bir durumu bir şekilde haber alan sicil müdürü, ilgilileri kendisinin belirleyeceği uygun bir süre içinde yasal zorunlulukları yerine getirmeye veya tescili gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır. Sicil müdürünce belirlenen süre içinde tescil isteminde bulunmayan ve kaçınma sebeplerini de ispat edemeyen ilgili, sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülki amiri (yani il valisi veya ilçe kaymakamı) tarafından bin Türk Lirası **idari para cezasıyla** cezalandırılır. Süresi içinde tescilden kaçınma sebeplerinin ilgililerce bildirildiğı ve ispatlanabildiğı durumda, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla *görevli asliye ticaret mahkemesi*, dosya üzerinde inceleme yapar. Mahkemece, tescilin gerekli olduğu sonucuna varılırsa; bunun tescilini sicil müdürüne emreder. Tescilin gerekli olmadığı sonucuna varılırsa, tescil istemi reddedilir. Süresi içinde tescil isteminde bulunmayan veya kaçınma sebeplerini bildirmeyen ilgilinin hali hazırda idari para cezasıyla cezalandırılmış olması, asliye ticaret mahkemesince dosya üzerinden yapılacak olan incelemeye ve şartlar elverdiği takdirde hükmen tescil kararının verilmesine engel teşkil etmez¹²³ (TTK m. 33).

2.3.3. Ticaret Unvanının Kullanılması Zorunluluğı

Ticaret unvanının tacirler bakımından taşıdığı ekonomik ve itibari önem nedeniyle; kanun koyucu ticaret unvanının seçilmesini, sicile tescilini, ilanını ve faaliyetlerde esnasında kullanılmasını zorunlu tutmuştur. Ticaretle yıllarca haşır neşir olan tacirler, üçüncü kişilerce ticaret unvanı aracılığı ile ticari iş ve ilişki kurarlar. Dolayısıyla tacirlerin, ticaret unvanlarının olası bütün iyiniyetli veya kötüniyetli

¹²³ Yalmankülâh, Ticaret Ünvanı ve Korunması, s. 70.

tecavüzlerden, ihlallerden korunmasını istemek en doğal haklarıdır. Ancak kanun koyucu, ticaret unvanı seçmek ve kullanmak zaten tacirlere tanınmış bir haktır ve tacirlerce nasıl olsa kullanılacaktır diye düşünüp esnek davranmamıştır. Unvan seçimi ve kullanımı konusunda tacirlere kanuni bir zorunluluk getirerek, ticari unvanın ihlali yoluyla ticari hayatta karşılaşılabilecek hak kayıplarının önüne geçmeyi hedeflemiştir.

Tacirler bakımından ‘ticaret unvanı seçme ve kullanma’nın hak ve yükümlülük olmak üzere yukarıda¹²⁴ da bahsedildiği gibi iki farklı boyutu vardır¹²⁵. *Birinci boyutu* ile ticaret unvanı seçme ve kullanma, tacirlere kanun koyucu tarafından sunulmuş bir *haktır*. Zira ticaret unvanı yalnızca tacirler tarafından kullanılabilir; esnaflar ticaret unvanı seçemez ve kullanamazlar. Ticaret unvanı seçmek ve kullanmak, bu yönüyle bir hak niteliği teşkil eder. *İkinci boyutu* ise, ticaret unvanı seçmek ve kullanmak tacirlere getirilmiş bir *yükümlülüktür*. Kanun koyucu TTK. m. 18’de tacir olmaya bağlanan hüküm ve sonuçları sıralamıştır. Bunlardan bir tanesi de ticaret unvanı seçme yükümlülüğüdür. Ayrıca **TTK m. 39 f. 1** uyarınca, tacirler ticari işletmelerine ilişkin işlemleri yaparken ve işletmeyle alakalı herhangi bir belgeyi imzalarken bu unvanı kullanmak **zorundadırlar**. Kanun koyucu tarafından getirilen bu zorunluluklar ise unvan seçme ve kullanmanın yükümlülük boyutunu teşkil etmektedir¹²⁶.

Ayrıca, TTK m. 39 f. 2 uyarınca; tescil edilen ticaret unvanı, ticari işletmenin görülebilecek bir yerine okunaklı bir şekilde yazılmalıdır. Tacirin işletmesiyle ilgili olarak düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde tacirin sicil numarası, **ticaret unvanı**, işletmesinin merkezi ile tacir internet sitesi oluşturma yükümlülüğüne tabi ise tescil edilen internet sitesinin adresi de gösterilir.

2.3.3.1. Ticaret Unvanının Kanuna Aykırı Şekilde Kullanılmasının Sicil Memurluğuna ve Savcılığa İhbar Edilme Zorunluluğu

Sicil memurluğunun, tescile tabi olan hususları **resen** araştırma ve gereken incelemeleri yapma yetkisi vardır. TTK m. 32 f. 2 hükmü şöyledir: “*Tüzel kişilerin tescilinde, özellikle şirket sözleşmesinin, emredici hükümlere aykırı olup olmadığı ve söz konusu sözleşmenin kanunun bulunmasını zorunluluk olarak öngördüğü hükümleri*

¹²⁴ Bkz. Birinci bölüm.

¹²⁵ Karahan, **Ticari İşletme Hukuku**, s. 30.

¹²⁶ Kayıhan, **Ticari İşletme Hukuku**, s. 171; Kayıhan/ Yasan, s. 131.

içerip içermediği incelenir.” Hükümden de anlaşılacağı gibi sicil memurlukları tescil işlemi esnasında bir takım incelemeleri yapmak üzere yetkili ve sorumludurlar.

Kanunun ilgili maddesi ile paralel şekilde, sicil memurluklarının inceleme yetkisine yer veren yönetmelik hükmü (TSY m. 34) şu şekildedir:

“Müdür ve müdür yardımcıları, ile tescile yetkili personel tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığını aşağıdaki hususları da dikkate alarak inceler:

a) Tescili istenen olgunun kanuni olarak sicile kaydı gerekli bir olgu olup olmadığı.

b) Tescil isteminin Kanun ve bu Yönetmelikte öngörüldüğü şekilde ve ilgililer tarafından yapılıp yapılmadığı.

c) Tescil için Kanun, bu Yönetmelik ve ilgili diğer mevzuatta öngörülen belgelerin ve harç makbuzunun bulunup bulunmadığı.

ç) Tescil edilecek olgunun şirket sözleşmesine ve Kanunun emredici hükümlerine aykırı bulunup bulunmadığı, tescil edilecek olgu bir ticaret şirketinin organ kararına dayanmakta ise, kararın şirket sözleşmesine ve Kanunun emredici hükümlerine uygun alınıp alınmadığı.

d) Tescil edilecek olguların gerçeği tam olarak yansıtıp yansıtmadığı, üçüncü kişilerde yanlış bir izlenim yaratacak nitelik taşıyıp taşımadığı ve kamu düzenine aykırı olup olmadığı.

e) Ticaret şirketinin tescilinde, özellikle şirket sözleşmesinin, Kanunun emredici hükümlerine aykırı olup olmadığı, Kanunun bulunmasını zorunlu kıldığı hükümleri içerip içermediği.

f) Tescil edilecek olgunun Bakanlığın veya diğer resmi kurumların iznine ya da uygun görüşüne tabi olması halinde, söz konusu iznin veya uygun görüşün alınıp alınmadığı.

(2) Müdürlükçe birinci fıkra hükmü uyarınca yapılan inceleme sonucunda, tescil için aranan şartlardan bazılarının eksik olduğunun anlaşılması halinde bu olguların ilgiliye yazı ile bildirilmesi ve bunların Kanuna ve/veya bu Yönetmeliğe uygun hale getirilmesi veya şartlara ait eksikliklerin veya belgelerin tamamlanması için otuz günden fazla olmamak üzere uygun bir süre verilir. Verilen süre, işlemin mahiyetine göre aynı süre ile en çok iki defa uzatılabilir. Verilen veya ihtiyaca göre

uzatılan süre içinde durum Kanuna ve/veya bu Yönetmeliğe uygun bir hale getirilmemiş veya belgeler tamamlanmamış olduğu takdirde tescil isteği reddolunur.”¹²⁷

Kanunda ve yönetmelikte sicil memurlarının inceleme yetkilerine yukarıda da görüldüğü gibi detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Kanun koyucu, ticaret unvanlarının kanunun emredici hükümleri uygun şekilde kullanılmasını oldukça önemsemiştir. Sicil memurluklukları da kanun koyucunun iradesine uygun olacak şekilde ticaret unvanlarının tescili hususunda gerekenli dikkat ve özenle inceleme yapmalıdırlar.

Memurlukların dikkatin kaçarak unvanın tescil edildiği durumlar ile veya kanunun emredici hükümlerine aykırı şekilde unvanın kullanılması ile karşılaşıldığı takdirde; tüm mahkemeler, memurlar, noterler, ticaret ve sanayi odaları, Türk Patent Enstitüsü (TPE) bu durumu yetkili ticaret sicili müdürüne ve Cumhuriyet savcılığına TTK m. 51 f. 1¹²⁸ gereğince bildirmek zorundadırlar.

¹²⁷<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20124093&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> (E.t.: 20.12.2020)

¹²⁸ TTK m.51 f.1 hükmü şöyledir: “Bütün mahkemeler, memurlar, ticaret ve sanayi odaları, noterler ve Türk Patent Enstitüsü görevlerini yaparlarken bir ticaret unvanının tescil edilmediğini, kanun hükümlerine aykırı olarak tescil edildiğini veya kullanıldığını öğrenirlerse durumu yetkili makamlara bildirmek zorundadırlar.” <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t.: 20.12.2020)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TİCARET UNVANI ÜZERİNDEKİ HAKKIN HUKUKİ NİTELİĞİ VE HUKUKİ İŞLEMLERE KONU OLMASI

3.1. Ticaret Unvanı Üzerindeki Hakkın Hukuki Niteliği

Ticaret unvanı, çeşitli hukuki işlemleri konu edilebilen bir kavramdır. Söz konusu kavramın kazanılması, devir yoluyla kaybedilmesi ve rehin işlemine konu olması her biri farklı bir hukuki işlemdir. Hukuki işlemin konusu, ticaret unvanının maddi varlığı değil; gayri maddi özelliğe sahip olan ticaret unvanı üzerindeki haktır.

Ticaret unvanı üzerindeki hakların *özel hukuktan* doğan *mutlak* nitelikli bir hak olduğunu söylemek mümkündür¹²⁹. Zira ticaret unvanından doğan sorumlulukları ve zorunlulukları yerine getirmekle yükümlü olan kişi tacirdir. Aynı şekilde ticaret unvanının sağladığı yetkileri kullanmak da tacire düşmektedir. Mutlak hakların zamanaşımına tabi olmaksızın herkese karşı ileri sürülebilmesi özelliği de yine ticaret unvanı için de geçerlidir¹³⁰. Bu bakımdan ticaret unvanı üzerindeki hakkın mutlak bir hak olduğunu söylemek mümkündür.

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın hukuki niteliğinin tespit edilebilmesi için diğer haklarla benzerlikleri ve farklılıkları değerlendirilmelidir. Yapılan değerlendirmeler sonucu edinilen görüşleri, *şahıs varlığı hakları* ve *malvarlığı hakları* olmak üzere aşağıdaki gibi iki ana başlıkta incelemek uygun olacaktır.

3.1.1. Şahıs Varlığı Hakkı Görüşü

Şahıs varlığı hakları; kişilerin manevi değerlerine yönelik, değeri para ya da somut herhangi bir araçla ölçülemeyen haklardır. Bu hakların konusunu kişinin ismi, şeref ve onuru, mesleki kimliği gibi manevi hususlar oluşturur. Şahıs varlığı hakları doğası ve yapısı gereği başkalarına devredilemeyen, mirasçılara intikal etmeyen ve vazgeçilemeyen haklardır. Devredilemez özellikleri nedeniyle şahıs varlığı hakları ve ticaret unvanı üzerindeki hakkın benzetilmesi zordur. Ancak yine de bu yöndeki görüşlere de değinmekte fayda vardır.

¹²⁹ Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 201.; Oruç Hami Şener, *Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016, s.499.

¹³⁰ Ayhan/ Özdamar/ Çağlar, s. 201.; Oruç Hami Şener, *Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı*, s.499.

3.1.1.1. Kişilik Hakkı Görüşü

Kişilik hakları, kişinin kişi olması nedeniyle sahip olduğu şahıs varlığı haklarındanır. Bu nedenle de devredilemez ve vazgeçilemezdir. Ticaret unvanı ise ticari işletmeye ait malvarlığı değerlerinden biridir (TTK m. 11 f. 3). Ticaret unvanı, kişilik haklarından farklı olarak devredilebilmektedir.

Ticaret unvanı üzerindeki hakkı kişilik hakları ile benzeten görüş, ticaret unvanının oluşması ve zamanla değer kazanmasında kişinin verdiği emeğin rolüne odaklanmaktadır. Bu görüşe göre kişinin iç varlık unsurlarından biri olan emek, ticaret unvanının oluşmasında ve işletmeye özgülenerek değer kazandırmasında önemli bir rol oynamaktadır. Şahsın unvana verdiği emek, toplum içinde tanınmasına aracılık edebilir.¹³¹ Bu nedenle de kişilik haklarından ayrı düşünülmemelidir. Ancak bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira ticaret unvanının oluşumunda ve bu oluşumu takiben işletmeye değer kazandırma sürecinde yalnızca unvan sahibi olan tacirin emeği olduğunu söylemek ve bu unvan üzerindeki hakkı tacirin kişilik hakları gibi yalnızca kendisine özgülemek yerinde olmayacaktır. Tüm bu süreçte tacire eşlik eden bir ekibin ve işletmeye ait organizasyonun payını göz ardı etmek mümkün değildir.

3.1.1.2. İsim Üzerindeki Hak Görüşü

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın hukuki niteliğine ilişkin diğer bir şahıs varlığı görüşü de ticaret unvanı ile isim üzerindeki hakkın benzetilebileceğini savunur. Bu görüş, ticaret unvanını tacirin tüzel kişiliğine ait isim gibi değerlendirir. Bu görüş aynı kişilere ait isimlerde olduğu gibi, ticaret unvanlarının aynı faaliyet alanında hizmet vermekte olan diğer tacirlerin birbirinden ayırt edilmesini sağlıyor olması üzerine temellenmiştir.

Ticaret unvanı ile isim hakkı arasında ayırt etme fonksiyonları bakımından ortak bir özellik bulunuyor olsa tam olarak birbirlerini karşıladıklarını savunmak mümkün olmayacaktır. Zira bu görüşün kabulü halinde ticaret unvanı, kişi isimlerinde olduğu gibi devir ve intikal yasağı ile karşı karşıya kalacaktır. Oysa, daha önce de bahsedildiği gibi ticaret unvanı ticari işletmeden bağımsız şekilde dahi devredilebilir bir işletme unsurudur.

¹³¹ Mehmet Karayazgan, “Ticaret Unvanının Korunması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2014, s. 38.

3.1.1.3. Sui Generis Kişilik Hakkı Görüşü

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın niteliği hakkındaki bir diğer görüş ise unvan üzerindeki hakkın kendine özgü (*sui generis*) bir kişilik hakkı olduğu yönündedir.

Kendine özgü kişilik hakkı görüşü, unvan üzerindeki hakkın temel özellikleri bakımın kişilik hakları ile aynı nitelikte olduğunu savunur. Kişilik haklarının devredilemezken unvanın devredilebilir olmasını ise devredilebilme özelliğinin hakkın karakteristik özelliklerinden olmaması ile açıklamaktadır. Devredilebilme, haklara ilişkin genel bir karakteristik özellik taşımasa da ticaret unvanının devredilebilir olması hem tacir bakımından hem de ticari işletme bakımından kritik bir öneme sahiptir. Zira ticari hayat, güncel gelişmeler karşısında hızlı aksiyon almayı gerektiren bir sahadır. Devredilemeyen ve dolayısı ile tacire veya ticari işletmeye maddi bir getiri sağlamayan herhangi bir malvarlığı unsuru, işletme açısından anlamlı olmayacaktır.

Devredilebilme özelliğinin ticaret unvanı bakımından arz ettiği önem dolayısıyla ileri sürdüğümüz itirazlar, ticaret unvanı üzerindeki hakkın kendine özgü bir kişilik hakkı olduğunu savunan görüşe katılmamızı engellemektedir.

3.1.1.4. Karma Görüş

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın niteliği hakkındaki dördüncü ve son şahıs varlığı hakları başlığı altında yer alan, karma görüştür.

Karma görüş, ticaret unvanı üzerindeki hakkın kişilik hakları ile malvarlığı haklarından belli bir takım özellikler alarak karma nitelik taşıdığını savunur. Bu görüş ışığında ticaret unvanı üzerindeki hak, malvarlığı yönü oldukça baskın bir kişilik hakkı olarak değerlendirilir. Ancak bu görüşe katılmak da yine kanaatimizce mümkün değildir. Zira malvarlığı yönü baskın olan yani maddi değer ihtiva eden başka kişilik hakkı örneği yoktur. Kişilik hakları, kişilere ait manevi değerleri konu alırlar.

Eğer ki sözü edilen karma görüş, unvan üzerindeki hakkın hukuki niteliğinin malvarlığı yönü oldukça baskın bir kişilik hakkı olduğunu değil de “*kişisel yönü de bulunan bir malvarlığı hakkı*” olduğunu savunan bir karma olsaydı katılmak mümkün olabilirdi. Ancak bu görüş, kişilik hakkından temellenen ve beslenen bir değerlendirme yaptığından görüşe katılmak kanaatimizce yine yerinde olmayacaktır.

Yukarıda bahsedilen dört farklı şahıs varlığı görüşünden hiçbirisi kanaatimizce destek göremese de aralarında en yakın olduğumuz görüşün, *karma görüş* olduğuna değinmekte yarar vardır.

3.1.2. Malvarlığı Hakkı Görüşü

Ticaret unvanı üzerindeki hakkı, malvarlığı hakları ile bağdaştıran dört farklı görüş ileri sürülmüştür. Malvarlığı hakları ile temellendirilen bu görüşlerin, kişilik hakkı görüşlerinden daha fazla savunucusu olduğunu söylemek mümkündür.

3.1.2.1. Mülkiyet Hakkı Görüşü

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın niteliği hakkındaki görüşlerden biri de mülkiyet hakkı olduğu yönündeki görüştür. Bu görüş doğrultusunda unvan üzerindeki hak, malikin mülkü üzerinde sahip olduğu mülkiyet hakkına benzetilmektedir. Ancak, mülkiyet hakkı görüşünü benimseyenlere göre, bahsi geçen mülkiyet hakkı klasik anlamda düşünülmemelidir. Kendine özgü bir mülkiyet hakkı olarak değerlendirilmelidir. Mülkiyet hakkı görüşünü benimseyenler dahi bunun klasik anlamda mülkiyet hakkı olarak değerlendirilmemesi yönünde şerh düşerlerken kanaatimizce bu görüşün desteklenmesi mümkün değildir.

Bilindiği üzere mülkiyet hakkının konusunu eşyalar oluşturmaktadır. Ticaret unvanının bir eşya olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Hukuk sistemimizde, mülkiyet hakkı yalnızca maddi varlığı bulunan eşyalar üzerinde kurulabilmektedir. Ticaret unvanı gibi gayri maddi varlıklar, fikri hakların konusunu oluştururlar. Bu gerekçelerle, ticaret unvanı üzerindeki hakkın mülkiyet hakkı niteliği taşıdığı görüşüne katılmıyoruz.

3.1.2.2. Mali Hak Görüşü

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın niteliğine ilişkin diğer bir görüş de bu hakkın mali hak olduğuna ilişkindir. Mali hak görüşünün temelinde, ticaret unvanının paraya çevirebilir bir unsur olması yatar. Ticaret unvanının tacirin ayırt edilmesini sağlama fonksiyonunun yanında ticari işletmeye kazandırdığı değer de göz ardı edilmemelidir. Öyle ki, bu görüşü benimseyenler unvanın en önemli katkısının işletmeye kazandırdığı mali değer olduğunu ve işletmenin en önemli unsurunun ticaret unvanı olduğunu ifade ederler. Kanaatimizce de ticaret unvanı, işletmenin en önemli unsurlarından biridir. Ancak işletmeye ait maddi veya gayri maddi varlıklardan en önemlisinin hangisi olduğu şartlara ve işletmenin işleyişine göre değişebilir. Kimi işletmelerde ve kimi şartlarda işletmeye ait markaların ticaret unvanlarından daha önemli veya değerli olduğu

görülebılır. Görüşe kısmen katılmakla birlikte, ticaret unvanı üzerindeki hakkın birebir mali haklarla birbirlerini karşıladıklarını düşünmemekteyiz.

3.1.2.3. Ticari İşletmeye Bağlı Hak Görüşü

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın niteliğine ilişkin diğer bir görüş ise ticari işletmeye bağlı hak görüşüdür. Bu görüş, ticaret unvanı ile ticari işletme arasındaki bağı merkez alarak bir değerlendirme yapmıştır.

Ticaret unvanı ile ticari işletme arasında inkar edilemez bir bağ vardır. Unvan, işletmenin malvarlığı unsurlarından biridir. Ticaret unvanının devredilebilmesi için, unvan ile birlikte ticari işletmenin de birlikte devrediliyor olması şarttır. Ancak ticaret unvanının değil işletmenin devri söz konusu olduğunda aynı bağılıktan veya bağımlılıktan söz etmek mümkün değildir. Zira ticari işletme, ticaret unvanı devir işlemine dahil edilmeksizin bağımsız şekilde devredilebilmektedir. Ticaret unvanını, ticari işletmeye bağlı bir hak olarak nitelemek için her iki yönlü bir bağılıktan veya bağımlılıktan bahsedebiliyor olmamız gerekirdi. Ancak görüldüğü gibi unvanın devri için işletmenin devri de şart iken, işletmenin devir için unvanın da birlikte devredilmesi şart değildir. Dolayısıyla, ticaret unvanı üzerindeki hakkı ticari işletmeye bağlı bir hak şeklinde değerlendirmek yerinde olmayacaktır.

3.1.2.4. Gayri Maddi Malvarlığı Hakkı Görüşü

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın hukuki niteliğine ilişkin sonuncu görüş, gayri maddi malvarlığı olduğu yönündeki görüştür. Bu görüş, ülkemiz tarafından da imzalanan 1883 tarihli Paris Sözleşmesi'ne dayanmaktadır. Sözleşme uyarınca, ticaret unvanı fikri mülkiyet haklarını çatısına alınan kavramlardan biridir. Buradan yola çıkarak, ticaret unvanının ticari işletmeye ait gayri maddi malvarlığı unsuru olduğunu ileri sürülmüştür.

Gayri maddi malvarlığı haklarının konusu, esas olarak fikri haklardan oluşmaktadır. Kendilerine has birçok özellik taşıyan fikri haklar ile ticaret unvanı üzerindeki hakkın birebir örtüşmedikleri söylenebilir. Fikri hakların konusunu oluşturan değerler ile ticaret unvanı eşdeğer değildirler. Fikri hakların konusunu adından da anlaşılacağı üzere fikir ve sanat eserleri, patentler, faydalı modeller gibi fikir ürünleri oluşturur. Fikir ürünleri insan zekası sonucu yaratıcı bir çalışma ile elde edilirler. Ticaret unvanları, bu şekilde yaratıcı faaliyetlerle elde edildikleri için değil taciri ve

ticari işletmeye tanıtmaya yarayan işaretler oldukları için fikri haklar kapsamına alınmışlardır. Derinlik ve yaratıcılık bakımından fikri haklar, ticaret unvanlarından oldukça üstündürler.

Paris sözleşmesinde kapsayıcı bir yaklaşımla fikri haklar çatısı altına alınan ticaret unvanlarının nitelik olarak fikri haklar ile eşdeğer tutulmaları yerinde olmayacaktır.

3.2. Ticaret Unvanının Hukuki İşlemlere Konu Olması

TTK'nın 11. maddesinin 3. fıkrası gereğince; ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilecek ve diğer hukuki işlemlere konu edilebilecektir.¹³² Kanun hükmünde “*diğer hukuki işlemler ifadesi*” ile kapsama alınmış olan işlemlerden ticari hayatta da sıklıkla karşılaşıldığını düşündüğümüz ticaret unvanının rehin edilmesini aşağıda incelemeyi uygun gördük. Ayrıca, ticaret unvanı her ne kadar lisans sözleşmesine konu edilemeyecek olsa da ayrı bir başlık altında unvanın lisans sözleşmesine konu edilmesini ya da daha doğru bir ifade ile konu edilememesini ele aldık.

3.2.1. Ticaret Unvanının Devir İşlemine Konu Olması

Ticaret unvanının devrini ele alan TTK'nın 11. maddesinin 3. fıkrasının devamı aynen şöyledir:

*“Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur. Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.”*¹³³

Fıkra da öngörüldüğü gibi devir sözleşmesinde **aksine hüküm bulunmadıkça** ticari işletme devrine ilişkin yapılan sözleşmenin ticaret unvanını da kapsadığı, devir işlemine dahil olduğu kabul edilir. Paralel bir ifade TTK m. 49 f. 2’de de şu şekilde yer

¹³² <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t:14.12.2020)

¹³³ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t:14.12.2020)

almaktadır: “Bir işletmenin devri, aksi açıkça kabul edilmiş olmadıkça, unvanın da devri sonucunu doğurur. Devir hâlinde devralan, unvanı aynen kullanma hakkına sahiptir.”¹³⁴” Devir sözleşmesine bunun aksi yönde, -ticari işletmenin devrinin ticaret unvanını kapsamadığı yönünde- bir hüküm koyulabilir. Her iki hükümde yer alan açık ifadelerden ticari işletmenin devredilmesi için unvanın da işletme ile birlikte devrediliyor olmasının şart olmadığı sonucunu çıkarabiliriz. Ancak aynı bağımsızlığın, ticaret unvanının devri için de geçerli olduğunu söyleyemeyiz. Yargıtay’ın da bu hususta yerleşik içtihatları mevcuttur¹³⁵. Ticaret unvanının devrine ilişkin TTK m. 49 f. 1’de yer alan açık hüküm doğrultusunda, ticaret unvanın işletmeden bağımsız olarak devre konu edilemeyecektir¹³⁶. Bu hüküm ile işletmenin muhatap olduğu kitlenin yanılmasının önüne geçmek amaçlanmıştır. Zira ticaret unvanı, tacirin ve işletmesinin faaliyetleri değer kazanan bir kavramdır. İşletme, kimileri tarafından unvan aracılığı ile ayırt edilip tercih ediliyor olabilir. Unvanın ticari işletmeden bağımsız şekilde devredilebildiği ihtimalde, bir takım karışıklıklar meydana gelebilir. Unvandan yola çıkarak, devreden taciri ve işletmesinin aktif olduğunu düşünerek tercih eden kişiler olacaktır. Bu durumda müşteri, iradesi ile paralel bir seçim yapamayacak ve belki de bir takım hak kayıplarına uğrayacaktır.

Özetleyecek olursak; işletmenin devri, -devir sözleşmesinde yer alan hüküm ile- unvan devredilmeksizin yapılabilir. Ancak, unvanın devredilebilmesi için işletmenin de unvan ile birlikte devrediliyor olması şarttır. Unvanın tek başına devredilememesi, doktrinde “içi boş devir yasağı” olarak adlandırılmıştır¹³⁷.

¹³⁴ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t:14.12.2020)

¹³⁵ **Yargıtay 11. HD.’nin 09.11.1989 tarih ve E.8341, K.6118 sayılı kararına göre:**“... Davacı devir sözleşmesi ile Kolcuoğlu kebab salonundaki hissesini satmak suretiyle bu işletmeyi davalılara devretmiştir. TTK’nın 51’nci maddesine göre, bir işletmenin devri aksi açıkça kabul edilmiş olmadıkça, unvanın dahi devrini tazammun eder. Devir sözleşmesinde, unvan üzerindeki hakkın devredilmediği hususunda açık bir hüküm olmadığına göre, Kolcuoğlu kebab salonu unvanının davalılara devredildiğinin kabulü gerekir. Mahkemece, davanın kabulü yönünde verilen karar isabetli olmadığından, hükmün bozulması gerekmiştir...”; **Yargıtay 11. HD.’nin 25.9.1995 tarih ve 1995/5933 E., 1995/6728 K.** sayılı kararına göre: “...TTK’nun 51. maddesine göre; bir işletmenin devri, aksi açıkça kabul edilmedikçe ünvanının devrini dahi tazammun eder. Şirketin davacılar devri sırasında, ünvanının devredilmediği yolunda ayrıca bir anlaşma olmadığından, ünvanın da devredildiğinin kabulü gerekir. ... Her ne kadar davacı 1961 yılında (Hak ve Mobilya) ticaret unvanını kendi adına ticaret siciline tescil ettirmiş ise de, ilk zamanlar tek başına bu unvanı kullanmakta iken, 1974 yılında davalıları kendisine ortak alarak 1990 yılına kadar birlikte çalıştıkları ve bu tarihte şirketi davalılara devir ettiği anlaşılmasına ve devir sözleşmesinde de söz konusu unvanı ticaretin devir dışında bırakıldığına ilişkin bir kayıt söz almamış olması nedeniyle, TTK’nın 51/II hükmüne göre unvanı ticaretin de işletmenin devri ile birlikte davalılara devir edildiğinin kabulü ile, davanın reddi gerekir.”

<https://www.corpus.com.tr>(E.t:14.12.2020); <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.html>(E.t:14.12.2020)

¹³⁶ TTK m.49 f.1 hükmü şöyledir: “Ticaret unvanı işletmeden ayrı olarak başkasına devredilemez.”

<<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t:14.12.2020)>

¹³⁷ Buse Akkaya, Ticaret Unvanının Korunması, s. 66.

Devir işlemine konu edilen ticaret unvanı, ticari işletme ile birlikte devredilmişse bundan böyle devreden tacir tarafından kullanılamayacaktır. Zira devir ile birlikte unvanın kullanım hakkı devralan tacire geçmiştir. Devralan tacir, ticaret unvanını yalnızca devraldığı ticari işletmesi ile bağlantılı faaliyetlerinde kullanılabilir. Devraldığı unvanı başkaca herhangi bir işletmesiyle ilgili olarak kullanamaz.

Devralan tacir, işletme ile birlikte devralmış olduğu unvanı kullanmak zorunda değildir. Devralan tacir, dilerse yeni unvan belirleyebilir veya devraldığı unvana ek yapmak suretiyle değiştirebilir. Bu durumda, eski ticaret unvanının ticaret sicilden terkin edilmesi ve belirlenen yeni unvanın ticaret siciline tescil edilmesi gerekir. Böyle bir değişiklik olduğu takdirde, devreden tacir bahsi geçen eski ticaret unvanını kullanabilir.

Ticari işletme ile birlikte ticaret unvanı ile birlikte devralan tacir, devir sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça unvanı bir başkasına devredebilir. Ancak, devralan tacir, unvanı ileride kendisine ait başkaca bir ticari işletmesi ile ilgili kullanmak üzere muhafaza edemez.

TTK m. 49 f. 1 hükmünün aksine; unvan işletmeden bağımsız olarak tek başına devredilirse, yapılan devir işlemi baştan itibaren geçersiz olur. Ancak sözde devralan ve devreden tacirler batıl devir işleminden itibaren, işletmenin gerçekleştirdiği bütün faaliyetlerden müstesilen sorumludurlar. TTK m. 49 f. 1 ile getirilen unvanın işletmeden bağımsız olarak devredilmesi yasağının cezai yaptırımı da TTK m. 38 f. 1’de yer almaktadır. İlgili hüküm şöyledir: “*Tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar, ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır. Gerçeğe aykırı tescilden dolayı zarar görenlerin tazminat hakları saklıdır.*”¹³⁸

3.2.2. Ticaret Unvanının Rehin İşlemine Konu Olması

Ticaret unvanı üzerindeki hakkın rehin işlemine konu olmasından önce rehin hakkını kısaca tanımlamakta fayda görüyoruz. Rehin hakkı, hak sahibinin bir alacağını güvence altına alan ve bu alacak tahsil edilemediği takdirde rehine konu olan malın satılması suretiyle elde edilen para ile alacağın karşılanması yetkisi veren bir haktır¹³⁹. Hak sahibine üzerinde rehin tesis edilen malın yalnızca değerinden yararlanma yetkisi veren bir hak olduğundan sınırlı ayni haktır¹⁴⁰. Ayni bir hak olduğundan, herkese karşı

¹³⁸ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t:14.12.2020)

¹³⁹ M. Kemal Oğuzman/ Özer Seliçi/ Saibe Oktay Özdemir, **Eşya Hukuku**, Filiz Kitabevi 19. Baskı, İstanbul 2016, s.23.

¹⁴⁰ Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir, s.23.

ileri sürülebilir. Sınırlılık, hakkın verdiği yetkidedir. Örneğin mülkiyet hakkı, sahibine en geniş şekilde kullanma, yararlanma ve tüketme hakkı verir. Rehin hakkı ise sınırlı şekilde malın değerinden yararlanma yetkisi verir. Rehin hakkının sınırlılığı buradan kaynaklanmaktadır.

Taşınmazlar üzerindeki rehin hakkı, Medeni Kanun (MK) m. 856 f. 1 gereği tapu siciline tescil ile doğar. MK m. 939 ise, taşınır rehninin kurulabilmesi için taşınırın zilyetliğinin doğrudan hak sahibine geçirilmesi gerektiğine hükmeder. 1971 yılında kabul edilen 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu (TİRK), çeşitli unsurlardan oluşan ticari işletmelerin işletmeye dahil taşınır unsurların ayrıca hak sahibine fiziken teslimine gerek kalmaksızın bir bütün olarak rehin edilmesine imkan sağlamıştır¹⁴¹.

TİRK'ten beklenen verim alınamamıştır. Bu nedenle, 2016 yılında aynı konuda 6750 sayılı Ticari İşletmede Taşınır Rehni Kanunu (TİTRK) kabul edilmiştir. 1447 sayılı TİRK'i yürürlükten kaldıran 6750 sayılı TİTRK, 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. TİTRK m. 20 f. 2 gereğince, bu tarihten önce tesis edilen rehinler, 1447 sayılı TİRK'e tabi olmaya devam edeceklerdir.¹⁴²

6750 sayılı TİTRK m. 1 f. 1'de **kanunun amacına** şu şekilde değinilmiştir:

*“Bu Kanunun amacı; teslimsiz taşınır rehin hakkının güvence olarak kullanımının yaygınlaştırılması, bu rehne konu taşınırın kapsaminin genişletilmesi, taşınır rehninde aleniyetin sağlanması ile rehnin paraya çevrilmesinde alternatif yolların sunulması suretiyle finansmana erişimi kolaylaştırmaktır.”*¹⁴³

6750 sayılı TİTRK m. 1 f. 1'de **kanunun kapsamına** şu şekilde değinilmiştir:

*“Bu Kanun; taşınır varlıkları konu edinen işlemlerde rehin hakkının tesisine, rehin hakkının üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesine, Rehinli Taşınır Siciline, rehinli alacaklılar arasında öncelik hakkının belirlenmesine, tarafların ve üçüncü kişilerin hak ve yükümlülüklerine, rehin hakkının kullanımı ile rehinli işlemlere ilişkin diğer usul ve esasları kapsar.”*¹⁴⁴

¹⁴¹ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 48.

¹⁴² Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 49.

¹⁴³ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6750&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (E.t:14.12.2020)

¹⁴⁴ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6750&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (E.t:14.12.2020)

6750 sayılı TİTRK'in ardından kanunun uygulanmasına açıklık kazandırmak amacıyla 3 farklı yönetmelik kabul edilmiştir. Bunlar: *Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması Ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik*, *Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliği*, *Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hakkında Yönetmelik*'tir. Kabul edilen yönetmeliklerde 2018 yılında çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Ancak buna rağmen 6750 sayılı TİTRK m. 1 f. 1'de yer alan kanunun amacına ulaşabildiği söylenemez. Zira 2018 yılında kabul edilen 7099 sayılı kanunla, TİTRK'te bazı önemli değişiklikler yapılmıştır.

Ticari işletmenin rehni hususunda özel kanunların ve yönetmeliklerin düzenlenmesi, ticari hayatta tacirlerin iş ve işlem kabiliyetlerini kolaylaştırma amacı taşımaktadır. Ticari işletme rehininin, eşya hukukundan doğan -klasik anlamda- rehin hakkı ile bir tutulmaması sağlanmaya çalışılmıştır. Tacir, gerektiğinde borç (kredi) ilişkisine girecektir. Tacir bu borçlarından ötürü alacaklı lehine rehine hakkı tesis etmek istediğinde MK m. 939'da olduğu gibi işletmeye ait taşınırın zilyetliğini devretmesi zorunlu tutulmalıdır. Zira ticari işletmeye ait taşınırın rehin hakkı sahibine teslim edilmesi, işletmenin işleyişini ve faaliyetlerini sekteye uğratacaktır. Faaliyetleri sekteye uğrayan tacirin borcunu ödeyebilmesi ve taşınır malı üzerinde tesis edilen rehlin fekki imkansız hale gelecektir. Bu durum da tacirin, ticari hayatına devam edebilmek için borç (kredi) işlemine girmesi ile tezat düşecektir. Rehine konu olan taşınır tesliminin zorunlu tutulduğu klasik yaklaşım, taciri kısır bir borç döngüsüne itecek ve tacirin ticari hayatının sona ermesine sebebiyet verecektir.

Ticari işletme rehninin mevzuattaki yerine değindikten sonra içeriğinden ve nasıl kurulduğundan bahsetmekte fayda vardır. Ticari işletme rehni, sicile tescil ile doğar. Mutlak hak özelliği taşır ve dolayısıyla herkese karşı ileri sürülebilir. Rehin sözleşmesi, ticari işletmenin kayıtlı olduğu sicil bölgesinde görevli bir noter tarafından düzenlenir. Bu düzenlemeyi takip eden 10 gün içerisinde ticaret siciline tescil edilmesi gerekir.

Rehin kapsamına giren unsurların tam listesi detaylı şekilde sözleşmeye eklenmelidir. Ticari işletmenin rehni hususunda noterce düzenlenen sözleşmede, rehin kapsamına dahil tutulan unsurlar arasında işletmenin ticaret unvanı ve varsa işletme adı yer almıyorsa; sözleşme *geçersiz* olacaktır. Bu TTK m. 49'un doğal bir sonucudur. Madde gereğince, ticaret unvanı işletmeden bağımsız şekilde başkasına devredilemeyecektir. Bu hüküm doğrultusunda, rehin sözleşmesinin kapsamına ticaret unvanı ve işletme adının da zorunlu olarak dahil olduğu sonucu doğal olarak çıkmaktadır.

3.2.3. Ticaret Unvanının Lisans Sözleşmesine Konu Olması

Lisans verenin, fikri veya sınai bir haktan veya diğer maddi olmayan bir maldan yararlanmayı, bir bedel karşılığında lisans alana devretmeyi sözleşmeye **lisans sözleşmesi** denir.¹⁴⁵ Lisans sözleşmesinin tarafları lisans alan ve lisans verendir. Lisans sözleşmesi ile lisan veren, lisans alana fikri veya sınai bir haktan veya gayri maddi bir maldan belirli veya belirsiz süre için yararlanma yetkisini devretmeyi üstlenmektedir.¹⁴⁶

Lisans sözleşmesinin fikri veya sınai bir haktan veya diğer maddi olmayan bir maldan yararlanmayı devretmek ve ücret ödemek olmak üzere 2 unsuru vardır. Fikri veya sınai bir haktan veya diğer maddi olmayan bir maldan yararlanmayı devretme, lisans verene düşen; devir karşılığında ücret ödemek lisans alana düşen yükümlülüktür.

Lisans sözleşmesi kendine özgü (sui generis) isimsiz bir sözleşmedir. Ancak bazı Alman hukukçular tarafından karma sözleşme olarak nitelendirildiklerine de rastlanabilir.

TTK m. 11 f. 3 gereğince, devir sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça ticari işletme devrine ilişkin yapılan sözleşmenin ticaret unvanını da kapsadığı, devir işlemine dahil olduğu kabul edilir. Devir sözleşmesine bunun aksi yönde, *-ticari işletmenin devrinin ticaret unvanını kapsamadığı yönünde-* bir hüküm koyulabilir. Aynı doğrultuda bir başka hüküm de TTK m. 49 f. 2’de şu şekilde yer almaktadır: *“Bir işletmenin devri, aksi açıkça kabul edilmiş olmadıkça, unvanın da devri sonucunu doğurur. Devir hâlinde devralan, unvanı aynen kullanma hakkına sahiptir.”*¹⁴⁷ Ancak aynı bağımsızlığın, ticaret unvanının devri için de geçerli olduğunu söylememiz mümkün değildir. Ticaret unvanının devrine ilişkin TTK m. 49 f. 1’de yer alan açık hüküm doğrultusunda, ticaret unvanın işletmeden bağımsız olarak devre konu edilemeyecektir. Unvanın tek başına devredilememesinin, doktrinde “içi boş devir yasağı” olarak adlandırıldığından da yukarıda¹⁴⁸ bahsetmiştik.

Lisans sözleşmesinin konusunu, hukuken korunan fikri veya sınai haklar ile fiilen korunan gayri maddi diğer haklar teşkil eder.¹⁴⁹

Gayri maddi hakların da lisans sözleşmesine konu edilen haklar olması, ticaret unvanının da lisans sözleşmesine konu olabileceğini düşündürse de mevzuatımızda buna cevaz verecek herhangi bir hüküm yoktur.

¹⁴⁵ Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları 3. Baskı, Ankara 2016, s.928.

¹⁴⁶ Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, s.928.

¹⁴⁷ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (E.t:14.12.2020)

¹⁴⁸ bkz. syf.48.

¹⁴⁹ Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, s.929.

Ayrıca yukarıda bahsedildiği gibi, ticaret unvanının ticari işletmeden bağımsız şekilde devre konu olması m¼mk¼n değildir. Dolayısıyla, ticaret unvanı işletmeden ayrı tek başına ne devir s¼zleřmesine ne de lisans s¼zleřmesine konu edilemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TİCARET UNVANININ KORUNMASI

4.1. Tescil Edilmiş Ticaret Unvanının Korunması

TTK m. 40 f. 1 uyarınca, tacire ticari işletmesini ve ticari faaliyetlerinde kullandığı ticaret unvanını tescil ettirme zorunluluğu getirilmiştir. Kanun koyucu tarafından tacirlere getirilmiş bu yükümlülüğün pozitif yönü ise zorunlulukla birlikte gelen tekel kullanım hakkıdır. Şöyle ki, tacirler yasal düzenlemelere uygun şekilde oluşturdukları ve sicile 15 günlük süresi içinde tescil ettirdikleri ticaret unvanlarını kullanmak konusunda tek başlarına yetkililerdir. Sözü geçen unvanların kullanımı esnasında doğabilecek ihlaller ve ihtilaflar ise tekel kullanım hakkına paralel şekilde düzenlenen kanunun özel hükümlerince korunacaklardır. Bu şekilde başta tacirlere yalnızca bir yükümlülük gibi görünen sicile tescil zorunluluğunun da, özel hükümlerce korunmak gibi de bir getirisi olacaktır.

Tescil edilen ticaret unvanına ilişkin koruma, TTK m. 50-53 arasında düzenlenmiştir. Düzenlenen bu hükümler, ticaret unvanının korunması hususunda genel hüküm niteliğinde haksız rekabet hükümlerinden özel ve öncelikli hüküm niteliğindedir.

TTK m. 50, tescil edilmiş ticaret unvanları üzerinde tacirlerin sahip olduğu tekel kullanım hakkını ilke hüküm şeklinde düzenlemiştir. İlgili hüküm şöyledir: “*Usulen tescil ve ilan edilmiş olan ticaret unvanını kullanma hakkı sadece sahibine aittir.*”¹⁵⁰ Kanunun ifadesinde ye alan sadece sözcüğü ile, tacirlerin sahip oldukları kullanım hakkının tekel şekilde kendilerine ait oldukları açık şekilde belirtilmiştir.

4.1.1. Korumanın Koşulları

Kanunumuzun 50. ve 53. maddeleri arasında düzenlenen özel korumanın koşullarının belirlenmesi çok değerlidir. Aksi halde, kanunun özel hükümleri kapsamında korunacak tescil edilmiş unvanlar tespit edilemeyecek ve unvanların haksız kullanımlarından kaynaklanan hak kayıpları söz konusu olabilecektir.

Özel hükümlerce düzenlenen korumanın şartlarını 4 başlık altında sıralamak ve izah etmek mümkündür. Korumadan yararlanabilmenin *ilk şartı*, ticaret unvanının kanunda belirtilen şekilde oluşturulmuş ve kanunda belirlenmiş 15 günlük yasal süresi

¹⁵⁰ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> E.t.: (20.02.2021)

içinde tacire ait işletmenin merkezinin bulunduğı yerdeki ticaret siciline tescil ettirilmiş olmasıdır. *İkinci şart*, ticaret unvanının tacir tarafından ticari faaliyetleri esnasında fiilen de aktif şekilde kullanılıyor olmasıdır. *Üçüncü şart*, ticaret unvanının bir başka tacire ait unvanla karıştırılma tehlikesin var olmasıdır. Karıştırılma tehlikesi ile kastedilen, birden çok unvan arasında aldatıcı derecede benzerlik bulunmasıdır. *Dördüncü ve son şart ise*, haksız kullanımda üçüncü kişinin kusurunun aranmamasıdır. Aslında son şart ile ifade edilmek istenen, unvanın ihlal edilmesi durumunda tescil sahibi tacire sağlanacak korumada haksız kullanımın öznesi olan üçüncü kişinin, kasten veya kazaen ihlali gerçekleştirmesinin farketmeyeceğı hususudur. Üçüncü kişinin kastı veya kusuru aranmaksızın, -öncelikli- tescil sahibi tacir korumadan yararlanacaktır.

4.1.1.1. Unvanın Usulüne Uygun Oluşturulmuş ve Tescil Edilmiş Olması

TTK m. 50 ve devamında yer alan korumadan yararlanabilmenin ilk şartı, ihlale konu olan ticaret unvanının kanunda yer alan hükümlere uygun şekilde oluşturulmuş ve tescil edilmiş olmasıdır. Ticaret unvanının oluşturulma aşamasında takip edilecekler usul ve ilgili kanun hükümlerinden yukarıda¹⁵¹ detaylıca bahsetmiştik.

Bahsetmek gerekir ki , ticaret unvanının kullanılabilmesi için tescil edilme zorunluluğı her ne kadar bulunsa da unvanın varlığı bakımından kurucu bir etkisi bulunmamaktadır. Kanunda yer alan düzenlemeye uygun şekilde oluşturulmak ve yasal süresi içinde tescil edilmiş olmak, kanunda yer alan düzenlemeden yararlanabilmenin birinci şartıdır. Zira tescil edilmiş ve tescil edilmemiş unvanların ihlallerinde farklı kanun hükümleri devreye girerek koruma sağlayacaklardır. Bahsettiğimiz TTK m. 50 ve devamında yer alan özel hükümlerce sağlanan korumadan yalnızca, tescil edilmiş unvanlar yararlanabileceklerdir.

4.1.1.2. Unvanın Fiilen Kullanıyor Olması

TTK m. 50 ve devamında yer alan korumadan yararlanabilmenin ikinci şartı, tescilli unvanın aynı zamanda tacir tarafından fiilen de aktif şekilde kullanılıyor olmasıdır. Kanuna uygun şekilde düzenlenmiş ve tescil edilmiş olsalar da, fiilen kullanılmayan unvanlarda söz konusu özel korumadan yararlanmayacaklardır.

Fiilen kullanılıyor olma durumunu açıklamak gerekirse, tacirin ticari faaliyetlerinde düzenli olarak ticaret unvanına açık şekilde yer veriyor olmasıdır. Aksi

¹⁵¹ bkz. 2. Bölüm.

durumda ticaret unvanının korunmasına gerek olmadığı düşünülebilir. Tacir madem ki, ticaret unvanını aktif şekilde kullanmıyor o halde unvanın haksız şekilde kullanılmasından da herhangi hukuki, maddi veya manevi bir zarar da görmüyordur. Bu varsayımdan yola çıkarak, unvanın fiilen kullanılıyor olması da şart olarak aranmıştır. Ticaret unvanını usule uygun şekilde oluşturmuş ve tescil ettirmiş fakat tabiri caizse bir kenara atmış tacirin TTK m. 50 ve devamından yararlanmasında herhangi bir hukuki yararı yoktur. Fiilen kullanılıyor olma şartı, kanunda açıkça belirtilmese Yargıtay da bu yönde içtihat etmektedir. Yargıtay'ın bu yöndeki içtihatlarından bir örnek vermek gerekirse;

“... ticaret ünvanının korunmasından maksat, kişinin o ünvan altında fiilen ticaret yapmasını zaruri kılmasıdır. Belli bir konu için ticaret ünvanı alıp, o ünvanı kullanmadan ve o işi yapmadan başka bir firma ismi altında değişik iştigal konusu ile meşgul olunmasına davacının ve karşı davalının kaydettirdiği diğer 12 ticaret ünvanını fiilen kullanmadığının anlaşılmasına, bu suretle de hakkını M.K.nun 2. maddesine göre suistimal etmiş olmasına göre davacı ve mukabil davalı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.”¹⁵²

TTK m. 50 ve devamında yer alan düzenlemelerin sağladığı hukuki korumadan yararlanmak için fiilen kullanılıyor olma şartı arandığına dair diğer bir ipucuda TTK m. 39 f. 2 hükmüdür. İlgili hüküm şu şekildedir: “Tescil edilen ticaret unvanı, ticari işletmenin görülebilecek bir yerine okunaklı bir şekilde yazılır.”¹⁵³ Görüldüğü gibi, kanun koyucu ticaret unvanının tescil edilmesini yeterli görmemiş ve unvanın işletmenin görünen yerine yazılması gerektiğine de hükmetmiştir. Bu hükümden yola çıkarak, kanun koyucunun unvanın -m. 50 ve devamında yer alan özel korumadan yararlanabilmesi için- fiilen kullanılıyor olması gerektiği yönünde dolaylı bir iradesi olduğuna tarafımızca kanaat getirilmiştir.

¹⁵² Yargıtay 11. HD 1988/626 E., 1988/3513 K., 30.05.1988 tarihli kararı.

https://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_11_Hukuk_Dairesi_1988-626.php E.t.: (20.02.2021)

¹⁵³ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> E.t.: (20.02.2021)

4.1.1.3. Karıştırma Tehlikesinin Varlığı

TTK m. 50 ve devamında yer alan korumadan yararlanabilmenin üçüncü şartı, üzerinde hak ihlali yapıldığı iddia olunan unvan ile bir başka unvan arasında karıştırılma tehlikesinin bulunmasıdır. Karıştırılma tehlikesinin varlığı şartına, çeşitli kaynaklarda iltibas bulunması şartı olarak da rastlamak mümkündür. İltibas sözcüğün kelime anlamı olarak; iki şey arasında karıştırmaya yol açacak kadar benzerlik bulunması, aldatıcı derecede benzerliği ifade eder.

Karıştırılma tehlikesinin varlığı, tescilli unvanların korunması için şart olduğu tescilsiz unvanların da genel hükümlerce korunmasının bir şartıdır. Tescilli unvanlar ve tescilsiz unvanların korunmasının ortak şartıdır diyebiliriz. Bu durum kanaatimizce de oldukça doğaldır. Zira iltibas tehlikesinin yani karıştırılma tehlikesinin bulunmadığı, birbiri ile herhangi bir benzerlik ihtiva etmeyen unvanlar arasında ihlaller veya kullanım ihtilafları doğduğuna pek de sık karşılaşmak mümkün değildir.

Ticaret unvanı sahibi tacirin, TTK m. 52’de yer alan korumadan yararlanabilmesi için öncelikle; ticaret unvanının, ticari dürüstlüğe aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması gerekmektedir. Yani koruma, karıştırma tehlikesi yaratabilecek haksız bir kullanımın varlığına bağlanmıştır. Bu tarz haksız bir kullanımın olmadığı hallerde, koruma ihtiyacının ve bu kapsamında verilen haklar doğmayacaktır. Doğmayan hakların kullanılabilmesi de söz konusu olmayacaktır. Görüldüğü gibi, karıştırılma tehlikesi doğuran haksız bir kullanımın söz konusu olması, adeta korumanın var oluş şartıdır.

Koruma hükümlerinin devreye girebilmesi ve tacire bir takım haklar sağlayabilmesi için, ticaret unvanının aynısının veya iltibasa yola açabilecek benzerinin bir başkası tarafından kullanılması ve bu kullanımın öncelikli tescil sahibi tacirce yapıldığı şeklinde yanıltıcı bir izlenim uyandırması gerekmektedir. Karıştırılma tehlikesi, tacirin ticari işletmesi bünyesinde gerçekleştirdiği ticari faaliyetleri için büyük önem taşır. Zira tacirin faaliyetlerinde hitap ettiği müşterileri, tacire ait unvanın benzerinin bir başkası tarafından haksız yere kullanılması ile birlikte yanıltılmış olacaklardır. Yanılan kitle, haksız kullanım yapan kişi işe ticari iş yapacak ve böylelikle öncelikli tescil sahibi tacir ve işletmesi maddi zarar görecektir. Bir başka bakımdan, itibari zarar görebilme riski söz konusudur. Zira haksız kullanımda bulunan kişi ile hak sahibi tacirin aynı iş ahlakı ve hizmet kalitesinde sahip olmama ihtimalleri yüksektir.

Karıştırılma tehlikesinin varlığının tespiti yapılırken; tacirin unvanı ile birlikte hitap ettiği, mal ve hizmetlerini sunarak ilişki kurduğu çevrenin incelemeye esas alınması gerekir. Aksi halde karıştırılma tehlikesinin varolup olmadığı hususunda yanlış karar varmak söz konusu olabilir. Unvanın her kitlenin aklında uyandıracak izlenim, her çevrenin algı biçim ve potansiyeli farklıdır.

4.1.1.4. Üçüncü Kişinin Kusurunun Aranmaması

TTK m. 50 ve devamında yer alan korumadan yararlanabilmenin *dördüncü ve son şart ise*, haksız kullanımda üçüncü kişinin kusurunun aranmamasıdır. Aslında son şart ile ifade edilmek istenen; unvanın ihlal edilmesi halinde öncelikli tescil sahibi tacire sağlanacak korumada, haksız kullanımın öznesi olan üçüncü kişinin kasten veya kazaen ihlali gerçekleştirmesinin farketmeyeceği hususudur. Üçüncü kişinin kastı veya kusuru aranmaksızın, -öncelikli- tescil sahibi tacir TTK m. 50 ve devamında yer alan özel nitelikli korumadan yararlanacaktır.

Korumanın kapsamını, haksız kullanımı gerçekleştiren üçüncü kişilerin yalnızca kasten gerçekleştirdikleri kullanımlarla sınırlı tutmak hak kayıplarına yola açacaktır. Zira üçüncü kişiler, hataen de bir başka unvana benzer unvanlar seçip kullanabilirler. Bu durumda öncelikli tescil edilen unvana korumama sağlamamak, tacirler bakımından ciddi maddi ve manevi zarar doğuracaktır.

4.1.2. Tescil Edilmiş Unvanı Koruma Yolları ve Korumanın Kapsamı

TTK m. 52 hükmü, tescil edilmiş unvanın korunmasının kapsamını ayrıntılı şekilde düzenlemiştir. Hüküm şu şekildedir:

*“Ticaret unvanının, ticari dürüstlüğe aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması hâlinde hak sahibi, bunun tespitini, yasaklanmasını; haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteyebilir. Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecavizin elde etmesi mümkün görülen menfaatinin karşılığına da hükmedebilir.”*¹⁵⁴

¹⁵⁴ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> E.t.: (20.02.2021)

Tescil edilmiş ticaret unvanına TTK m. 50 ve devamında yer hükümlerle sağlanan korumaları; hukuk davaları, tazminat davaları ve yetkili makama bildirim şeklinde üç başlık altında kategorize ederek incelemeyi uygun gördük.

4.1.2.1. Açılacak Hukuk Davaları

Ticaret unvanlarının haksız kullanımlarına karşı açılacak hukuk davaları; tecavüzün tespiti, tecavüzün menî ve haksız tescilin değiştirilmesi veya terkini davaları olmak üzere üç başlık altında toplanabilir.

4.1.2.1.1. Tecavüzün Tespiti Davası

TTK m. 52 hükmü incelendiğinde; kanun koyucunun unvanı haksız kullanıma konu olan tacire gösterdiği ilk hukuki yol, haksız kullanımın tespitini mahkemelerden istemektir. Haksız kullanımın tek başına tespiti elbette ki yeterli bir istem olmayacak ve haksız kullanımı önleyici herhangi bir sonuç doğurmayacaktır. Ancak haksız kullanımın ve delillerin tespitinin bu dava ile zamanında istenmesi, ileride ileri sürülecek davalar bakımından hayati önem arz edecektir. Bu davanın açılması ile birlikte, haksız unvan kullanımı sebebiyle piyasada haksız rekabete yol açan kişilerce tecavüze dair kanıtların değiştirilmesi veya yok edilmesinin önüne geçilmiş olacaktır. Tecavüzün tespiti davası, bu özelliği bakımından tacirin gelecekte ileri süreceği davaları bakımından ilk ve bir bakıma zorunlu aşamasıdır diyebiliriz.

4.1.2.1.2. Tecavüzün Menî Davası

Tecavüzün tespiti davası ile birlikte veya tespit davasını takiben açılacak dava, tecavüzün menî yani yasaklanması davasıdır. TTK m. 52 uyarınca, ticaret unvanın başka biri tarafından ticari dürüstlüğe aykırı şekilde kullanılma ticaret unvanının tecavüz kabul edilecektir.

Hak sahibi tacir bakımından tecavüzün menî davası açma hakkı, üçüncü kişinin ticari dürüstlüğe aykırı kullanım yani tecavüz devam ettiği sürece korunacaktır. Ancak bazı haller vardır ki, tacir tecavüzün menî davası açma hakkını kaybetmektedir. Hak sahibi tacir, Medeni Kanunun dürüstlük ilkesi gereğince bir davranışta bulunması gerekirken haklı kabul edilemeyecek kadar bir süre boyunca sessiz kalmışsa, -iyiniyetli- üçüncü kişiye karşı dava açma hakkını kaybeder. Hak sahibi tacir, ihlali öğrendiği tarihten itibaren makul bir süre içinde dava hakkını kullanmış veya kendi isteği ile

hareketsiz/ sessiz kalmış olmamalıdır. Somut olayın şartları dikkate alınarak, makul sürenin tayin edilmesi gerekir. Bu duruma literatürde ve uygulamada, “*sessiz kalma yoluyla hak kaybı ilkesi*” adı verilmektedir. Haksız kullanımda bulunan üçüncü kişinin bu ilkeden yararlanabilmesi için, iyiniyetli olması ve dürüstlük kuralına aykırı hareket etmemiş olması gerekmektedir. Doğaldır ki; iyiniyetli olduğu iddiasını ileri süren üçüncü kişi, iddiasını ispat etmekle yükümlüdür.

4.1.2.1.3. Haksız Tescilin Değiştirilmesi ve Terkini Davası

TTK m. 52 f. 2’hak sahibi tacire verilen diğer bir hak ise haksız tescilin önlenmesini, değiştirilmesini veya sicilden terkinini isteme hakkıdır. Kanunun lafzına baktığımızda, tescilin önlenmesi hakkına yer verilmediğini görüyoruz. Ancak, kanun koyucunun haksız kullanımın önlenmesine imkan tanıyan iradesini yorumladığımızda tescilin önlenmesinin de mümkün olacağı görüşündeyiz. Zira çoğun içinde az da vardır mantığı ile; haksız kullanımın önlenmesi imkanı tescilin önlenmesinden çok daha büyük bir imkandır. Henüz tescil aşamasındayken haksız tescilden ve takip edecek haksız kullanımdan bir şekilde haberdar olan hak sahibi tacir, tescilin önlenmesini dava edebilmelidir. Aksi mantık kurallarına aykırı olacaktır.

Tecavüzün tespiti ve menî davalarında olduğu gibi ticari dürüstlüğe aykırı her davranış haksız tescil olarak nitelendirilebilecek ve öncelikli tescili yaptıran hak sahibi tacir tescil değiştirilmesini veya sicilden terkinini talep edebilecektir.

Tescilli iki benzer ve karıştırılmaya elverişli iki unvanın varlığı halinde, tarih bakımında ilk tescili yaptıran tacirin öncelik hakkı ve ikinci tescilin silinmesini dava etme hakkı vardır.

4.1.2.1.4. Tazminat Davaları

4.1.2.1.4.1. Maddi Tazminat Davası

Hak sahibi tacir uğradığı zarar varsa, üçüncü kişinin kusurun ağırlığına göre maddi ve/ veya manevi tazminat isteyebilecektir. Hak sahibi tacirin, tazminat isteminde bulunabilmesinin ön koşulu; haksız kullanımda bulunan üçüncü kişinin kusurunun varlığıdır. Koruma kapsamındaki tazminat davalarının, diğer davalardan farkı da haksız kullanımda bulunan üçüncü kişinin kusurunun aranıyor olmasıdır. Zarara uğrayan tacir, zararı ve karşı tarafın kusuru oranında zararının tazminini talep edebilecektir. Hukuk

düzenimize hakim olan tazminatın zenginleşme aracı olarak kullanılamayacağı kuralı burada da geçerli olacaktır.

Belirtmek gerekir ki, kusurun ağırlığı ifadesi yalnızca tazminat miktarı belirlenirken dikkate alınması gereken bir oranı ifade eder. Tazminata hükmedilebilmesi için kusurun ağır olması gerektiği düşüncesi yanlıştır, yalnızca kusurun varlığı yeterlidir. Ağır ya da hafif kusur, duruma göre tazminat miktarının belirlenmesinde rol oynayacaktır.

TTK m. 53 f. 1'in son cümlesi şu şekildedir: *“Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecavizin elde etmesi mümkün görülen menfaatinin karşılığına da hükmedebilir.”*¹⁵⁵ Hükümden anlaşıldığı üzere, hak sahibi tacir uğradığı zararın tazmini yerine tecavüz edenin elde etmesi mümkün olan menfaatinin karşılığını da talep edebilir. Ancak belirtmek gerekir ki, tazmin ve elde edilmesi mümkün olan menfaatinin karşılığı talebi aynı anda ileri sürülemeyecektir. Kanun koyucu bu hükümle beraber, hak sahibi tacire seçimlik bir hak sunmuştur.

4.1.2.1.4.2. Manevi Tazminat Davası

Kanun koyucu tarafından hak sahibi tacire verilen hakların kapsamının eski kanun dönemine kıyasla ne kadar genişletildiğinin bir göstergesi de, haksız kullanımdan doğan manevi tazminat davalarının ileri sürülebilecek olmasıdır.

Hak sahibi tacir uğradığı zarar varsa, üçüncü kişinin kusurun ağırlığına göre maddi ve/ veya manevi tazminat isteyebilecektir. Hak sahibi tacirin, tazminat isteminde bulunabilmesinin ön koşulu; haksız kullanımda bulunan üçüncü kişinin kusurunun varlığıdır. Her ne kadar Yargıtay'ın aksi yönde -kusurun aranmayacağı yönünde- kararları olsa da, tarafımızca bu kararlara katılmak mümkün değildir. Üçüncü kişinin tazminat sorumluluğunu, kusursuz sorumluluk seviyelerine yükseltmek hakkaniyete uygun olmayacaktır.

4.1.2.2. TTK m. 51 Uyarınca Yetkili Makamlara Bildirim

TTK m. 51 f. 1 hükmü gereğince; *“Bütün mahkemeler, memurlar, ticaret ve sanayi odaları, noterler ve Türk Patent Enstitüsü görevlerini yaparlarken bir ticaret unvanının tescil edilmediğini, kanun hükümlerine aykırı olarak tescil edildiğini veya*

¹⁵⁵ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> E.t.: (20.02.2021)

kullanıldığını öğrenirlerse durumu yetkili makamlara bildirmek zorundadırlar.”¹⁵⁶

Kanun koyucu ticaret unvanlarının kullanılması ve tecavüzlerin engellemesi konusundaki hassasiyetini, bahsi geçen hükümle getirdiği ihbar yükümlülüğü ile bir kez daha göstermiştir.

Kanunumuz ayrıca, 39., 45. ve 48. maddeleri ihlal edenlerin idari para cezasıyla cezalandırılacağına hükmetmiştir. 46. maddeyi ihlal edenler ve 49. maddeye aykırı olarak ticaret unvanını devredenlerle devralan ve kullananlar, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır.

4.2. Tescil Edilmemiş Ticaret Unvanının Korunması

4.2.1. Genel Olarak

Kanun koyucu tarafından tacirlere getirilen ticaret unvanlarını tescil ettirme zorunluluğunun bir nevi semeresi niteliği taşıyan özel ticaret unvanı korumasından bahsettik. TTK m. 50 ve devamında yer alan özel korumadan yararlanabilmenin ön koşulu, unvanın tescil edilmiş olmasıdır. Tacirlerce, unvanlarının tescil edilmeleri ticari hayatta belirli düzeyde bir şeffalık sağlamaya yardımcı olacaktır. Ancak bazı durumlarda, tacirin sicile tescilini sağlamadığı bir unvanla da ticari hayatta var olmuş, tanınmış ve belli bir itibar edinmiş olması muhtemeldir. Bu anlamda tescil edilmemiş unvanlarının TTK m. 52’de yer alan özel koruma haklarından faydalabilmeleri mümkün değildir. Tescil edilmemiş bu ticaret unvanları, tescil edilen unvanlardan farklı olarak herhangi bir haksız kullanıma konu oldukları takdirde kanunumuzun genel koruma hükmü niteliği taşıyan haksız rekabet hükümlerinden faydalanabileceklerdir. Doktrinde, tescilsiz unvanların herhangi bir korumadan yararlanmamaları gerektiği yönünde düşünceler ileri sürülmüş olsa da kanaatimizce bu yöndeki fikirlere katılmak mümkün değildir. Sonuç olarak, TTK ticari ortamda haksız rekabete yol açacak her türlü haksız davranışın engellenmesi yönünde bir irade sergilemiştir. Tescil edilmemiş unvana koruma sağlamamak, kanunun ruhuna aykırılık teşkil edecektir. Tescil edilmiş olsun olmasın tüm ticaret unvanları belli düzeyde belli hükümlerle korunmalıdır. Koruma düzeyleri ve kapsamaları arasında fark olması elbette doğaldır. Ancak bu anlamda tescilsiz unvana herhangi bir koruma sağlamamak da hakkaniyete uygun olmayacaktır.

¹⁵⁶ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> E.t.: (20.02.2021)

Tescil edilmemiş unvanlara sağlanan koruma ile ilgili hükümler TTK m. 54 ve devamında düzenlenmiştir. Haksız rekabet kavramı, yalnızca TTK’da değil TBK’da düzenlenmiştir (bkz TBK m.57).

TTK m. 54 f. 1’de haksız rekabete ilişkin yapılan düzenlemelerin amacı belirlenmiştir. Madde hükmü şu şekildedir: “*Haksız rekabete ilişkin bu Kısım hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır.*¹⁵⁷” Tescil edilmemiş dahi olsa, ticaret unvanlarının bir başkaları tarafından haksız şekilde ve ticari çevrelerde aldatıcı etkiye sebebiyet verecek şekilde kullanılmalarının engellenmek istenmesi piyasada haksız rekabetin önlenmesi amacına uygundur. 54. maddenin devam eden 2. fıkrasında ise, ilke olarak hangi davranışların haksız rekabet kapsamında değerlendirilebileceği şu şekilde belirtilmiştir: “*Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır.*¹⁵⁸”

TTK m. 54 f. 2’de, haksız rekabet kavramı içerisine dahil edebilecek durum ve davranışların belirlenmesinde benimsenecek ilke belirlenmiş olup, örneklemeye yoluyla bu davranışların hangileri olduğuna m. 55’de yer verilmiştir. Madde hükmünün tamamından tescil unvanların genel hükümlerle korunması anlamında faydalanılmıyor olsa haksız rekabet kavramının zihnimizde berraklaşması anlamında yer vermeyi uygun gördük. TTK m. 55 hükmü şu şekildedir:

“(1) Aşağıda sayılan hâller haksız rekabet hâllerinin başlıcalarıdır:

a) *Dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar ve özellikle;*

1. *Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek,*

2. *Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek,*

¹⁵⁷ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> E.t.: (20.02.2021)

¹⁵⁸ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> E.t.: (20.02.2021)

3. Paye, diploma veya ödül almadığı hâlde bunlara sahipmişçesine hareket ederek müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak,
4. Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler almak,
5. Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek,
6. Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak; şu kadar ki, satış fiyatının, aynı çeşit malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerinin benzer hacimde alımında uygulanan tedarik fiyatının altında olması hâlinde yanıltmanın varlığı karine olarak kabul olunur; davalı, gerçek tedarik fiyatını ispatladığı takdirde bu fiyat değerlendirmeye esas olur,
7. Müşteriyi ek edimlerle sunumun gerçek değeri hakkında yanıltmak,
8. Müşterinin karar verme özgürlüğünü özellikle saldırgan satış yöntemleri ile sınırlamak, 9. Malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerin özelliklerini, miktarını, kullanım amaçlarını, yararlarını veya tehlikelerini gizlemek ve bu şekilde müşteriyi yanıltmak,
10. Taksitle satım sözleşmelerine veya buna benzer hukuki işlemlere ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek, peşin veya toplam satış fiyatını veya taksitle satımdan kaynaklanan ek maliyeti Türk Lirası ve yıllık oranlar üzerinden belirtmemek,
11. Tüketici kredilerine ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek veya kredilerin net tutarlarına, toplam giderlerine, efektif yıllık faizlerine ilişkin açık beyanlarda bulunmamak,

12. İşletmesine ilişkin faaliyetleri çerçevesinde, taksitle satım veya tüketici kredisi sözleşmeleri sunan veya akdeden ve bu bağlamda sözleşmenin konusu, fiyatı, ödeme şartları, sözleşme süresi, müşterinin cayma veya fesih hakkına veya kalan borcu vadeden önce ödeme hakkına ilişkin eksik veya yanlış bilgiler içeren sözleşme formülleri kullanmak.

b) Sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yöneltmek; özellikle;

1. Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek,

2. Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine, haketmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak,

3. İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek,

4. Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yöneltmek.

c) Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma; özellikle;

1. Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak,

2. Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği hâlde, yararlanmak,

3. Kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmak.

d) Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir

şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğe aykırı davranmış olur.

e) İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle, rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevrede olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur.

f) Dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmak. Özellikle yanıltıcı bir şekilde diğer taraf aleyhine;

1. Doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılan, veya

2. Sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullananlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur.”

Tescil edilmemiş ticaret unvanının korunması, m. 55 f. 4’te yer alan “...Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler almak...”, şeklindeki düzenleme ile sağlanır. Ticaret unvanının, üçüncü bir kişi tarafından haksız yere kullanılması karıştırılmaya yol açacak bir davranıştır. Tescilsiz dahi olsa ticaret unvanları taşıdıkları önemden ötürü korumaya değerdir.

Haksız rekabet hükümleri ile ticaret unvanının korunabilmesi için yerine gelmesi gereken şartlar vardır. Öncelikle dürüstlüğe aykırı hareketlerle ticari rekabet ortamının bozulmuş olması gerekir. Daha sonra söz konusu aykırı hareketler sonucunda ortaya bir zarar veya zarar tehlikesinin çıkmış olması gerekir. Bu anlamda, dürüstlüğe aykırı hareketin icrasında haksız rekabetin faili konumundaki kişinin mutlak bir kusur taşıması şart değildir. Haksız rekabete sebebiyet veren failin kusurlu olup olmaması yalnızca karşı tarafa verilecek dava haklarından bazılarını etkileyecektir. Davranışına kusur atfedilemeyecek faile karşı, -ileride bahsedeceğimiz üzere- tazminat davası yöneltmek mümkün olmayacaktır.

4.2.2. Korunma Koşulları

Tescil edilmemiş unvanı haksız yere kullanıp piyasada yanıltıcı etkiye sebebiyet veren failin TTK m. 54 ve devamında yer alan haksız rekabet hükümlerinden faydalanabilmesinin bir takım şartları vardır. Şartlardan *ilki*, dürüstlüğe aykırı

davranışın varlığı; ikincisi, aykırı davranış nedeniye rekabet ortamının bozulmuş olması; *üçüncü ve sonuncusu* ise zarar veya zarar tehlikesinin ortaya çıkmış olmasıdır.

4.2.2.1. Dürüstlük Kuralına Aykırı Hareket ve Bozulmuş Rekabetin Mevcut Olması

TTK m. 54 yer alan genel hükümlerden yararlanabilmenin *ilk* şartı, dürüstlük kuralına aykırı bir davranış sonucu rekabet ortamının bozulmuş olmasıdır. TTK m. 54'te yer alan hükme bakıldığında¹⁵⁹ haksız rekabet hükümlerinin amacı ve rekabete yol açan davranışların tespitinde izlenecek ilke belirlenirken, dürüstlük ve dürüstlüğe aykırı davranış kavramları belirleyici olmuştur. Rekabet etme hakkı da, her hakta söz konusu olduğu TMK m. 2'de yer alan temel dürüstlük kuralı denetimine tabidir. Hukukumuzda ne rekabet hakkı ne başkaca haklar, dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanılamayacaktır. Bu anlamda, TTK m. 54 ve devamında yer alan hükümler ile TBK m. 57 aracılığıyla tescilsiz unvanlara sağlanacak korumada, dürüstlüğe aykırı davranışın tespiti önem arz edecektir. Ancak her iki kanunda da haksız rekabetin ve haksız rekabete yol açacak dürüstlüğe aykırı davranışlar tanımlanmamıştır. Unvan sahibi taciri zarara uğratması muhtemel aldatıcı nitelikli davranışlar, ticari dürüstlüğe aykırı düşecektir. Dürüstlüğe aykırı davranışlar, kanunun tacirin ekonomik kişiliğinin korunması amacı taşıyan hükümleri göz önüne alınarak tespit edilmelidir.

Kanunun lafzına bakıldığında, haksız rekabetin bütün katılanlar açısından engellenmesinin amaç edinildiği görülecektir. Bu bakımdan yalnızca rakip pozisyonundaki tacirlerin değil, ekonomik dünyanın ister müşteri ister tüketici olan tüm aktörlerinin menfaati koruma altına alınmıştır.

Söylenebilir ki; iş etiği ile bağdaşmayan, doğruluğa, dürüstlüğe, hakkaniyeti aykırı, aldatıcı, yanıltıcı bütün hareketlet dürüstlüğe aykırı davranış teşkil edecektir. Rekabetin fonksiyonel kurallarını zedeleyeci davranışlar, ticari dürüstlüğe yakışmayan aykırı davranışlardır. Bu davranışlara maruz kalan unvanlar ve ait oldukları tacirlerin hakları çeşitli yollarla korunacaktır.

Dürüstlük kavramına aykırı düşen bir başka durum da karıştırılmaya yol açacak olan iltibas kavramıdır. İki unvan arasında, yanıltıcı derecede benzerlik bulunması da

¹⁵⁹ İlgili hüküm şu şekildedir: “(1)Haksız rekabete ilişkin bu Kısım hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. (2) Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır.”
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> E.t.: (20.02.2021)

piyasadaki rekabete zeval getirecek bir durumdur. Benzerliğin kasten ve kasıt dışı meydana gelmesi önem arz etmeksizin, öncelikli unvan sahibi korunacaktır. Bu tescilsiz durumlardan önceliğin belirlenmesi elbette ki tescilin söz konusu olduğu durumlara kıyasla daha zordur. Ancak imkansız değildir. Ticari işletmesi ve unvanıyla daha önce faaliyet göstermeye başlayan tacir, öncelik sahibi olarak korumadan faydalanan taraf olacaktır. İltibas yoluyla unvana tecavüz ediliyor olması için tescil edilmiş bir unvanın varlığı şart değildir. Tescilsiz unvanlar da bir değeriyle iltibasa yol açacak derecede benzerlik taşıyabilir. Tescil bu noktada yalnızca hakları ihlal edilen tacir bakımından konfor ve güven sağlayan bir teminat özelliği taşıyacaktır. Kanun koyucunun emrettiği şekilde ve sürede unvanını sicile tescil ettiren tacir, üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiş olmanın rahatlığı ve avantajlarından TTK m. 50 ve devamında yer alan özel koruma hükümleri aracılığı ile faydalanacaktır. Ancak söylediğimiz gibi korumanın sağlanması bakımından kurucu özellik taşıyan bir varlık şartı değildir.

4.2.2.2. Zarar veya Zarar Tehlikesinin Ortaya Çıkmış Olması

TTK m. 54 yer alan genel hükümlerden yararlanabilmenin *ikinci* şartı, rekabet ortamının bozulması sonucu tacir bakımında bir zarar veya zarar tehlikesinin ortaya çıkmış olmasıdır. Herhangi bir zarara sebebiyet vermeyen davranışın rekabet ortamını bozduğundan da zaten söz edilemeyecektir.

Haksız rekabet, haksız fiilin bir türü olduğundan; zarar meydana gelmesi de bu fiilin bir unsurudur. Zararın meydana gelmediği bir durumda haksız fiilin varlığı da tek başına anlam ifade etmeyecektir. Ancak bu anlamda, yalnızca gerçekleşmiş zarar tazminat hakkı doğurmayacaktır. Gelecekte meydana gelebilecek zarar tehlikesi de yeterli olacak ve ihlale uğrayan tarafa tazminat hakkı verecektir.

Zarar veya zarar tehlikesi, mutlak surette ekonomik nitelik taşımak zorunda değildir. İster maddi ister itibar gibi gayrimaddi hususlar birine zarar gelmesi, zarar kavramının oluşması için yeterli ve geçerlidir. Ki tacirlerin piyasaya sahip oldukları itibar, tanınırlık, popülerlik ve güvenilirlik gibi yalnızca manevi değer taşıyormuş gibi görünen kavranımlar da ekonomik değer taşırlar ve korunmayı gerektirirler. Bu nedenle, zarar veya zarar tehlikesinin oluşup oluşmadığı hususu geniş düşünülerek araştırılmalı ve tespit edilmelidir. Aksi halde, hak kayıpları söz konusu olabilecektir.

4.2.3. Unvanın Haksız Rekabet Hükümleri Uyarınca Korunması Yolları ve Korumanın Kapsamı

Tescil edilmiş ticaret unvanları ile tescil edilmiş unvanlarının korunması konusunda ileri sürülebilecek davalar ve izlenebilecek hukuki yollar arasında büyük farklar yoktur. Ancak, tescil sahibi tacir ile tescil unvan sahibi tacirin, izleyecekleri yollardaki hukuki dayanaklar farklılık arz edecektir. Bahsettiğimiz üzere, tescil sahibi tacir TTK m. 50 ve devamına göre; tescil edilmemiş unvan sahibi tacir TTK m. 54 ile TBK m. 57 hükümlerinden faydalanabilecektir. İhlal edilen unvan ister tescilli olsun ister tescilsiz olsun, failin filli haksız fiil kapsamındadır ve temelde aynı dava haklarını vermektedir.

4.2.3.1. Açılabilir Hukuk Davaları

4.2.3.1.1. Tecavüzün Tespiti Davası

Tescilsiz unvan sahibi tacirin ileri süreceği ilk dava, haksız kullanımın tespiti mahkemelerden istemektir. Haksız kullanımın tek başına tespiti elbette ki yeterli bir istem olmayacak ve haksız kullanımı önleyici veya yasaklayıcı herhangi bir sonuç doğurmaz. Ancak haksız kullanımın ve delillerin tespitinin bu dava ile zamanında istenmesi, ileride ileri sürülecek davalar bakımından hayati önem arz edecektir. Bu davanın açılması ile birlikte, haksız unvan kullanımı sebebiyle piyasada haksız rekabete yol açan kişilerce tecavüze dair kanıtların değiştirilmesi veya yok edilmesinin önüne geçilmiş olacaktır. Tecavüzün tespiti davası, bu özelliği bakımından tacirin gelecekte ileri süreceği davaları bakımından ilk ve bir bakıma zorunlu aşamasıdır diyebiliriz.

4.2.3.1.2. Tecavüzün Meni Davası

Tecavüzün tespiti davası ile birlikte veya tespit davasını takiben açılacak dava, tecavüzün meni yani yasaklanması davasıdır. TTK m. 54 ve TBK m. 57'nin sağladığı imkanlar doğrultusunda, üçüncü kişi tarafından unvanın haksız şekilde kullanılması ve tecavüz teşkil edilecek davranışlarının yasaklanması talep edilebilecektir. İzlenecek yol ve süreç bakımından, tescilli unvanların korunması kapsamında açılacak tecavüzün meni davalarından kayda değer bir fark yoktur.

4.2.3.1.3. Haksız Tescilin Değiştirilmesi ve Terkini Davası

TTK m. 52'nin tescilli unvan sahiplerine verdikleri haklarda bahsettiğimiz gibi, tescilsiz unvanın hak sahibi konumundaki tacirin de tescilin önlenmesini, değiştirilmesini veya sicilden terkinini isteme hakkı vardır. Kanunun lafzına baktığımızda, her ne kadar tescilin önlenmesi hakkına yer verilmediğini görsek de kanun koyucunun haksız kullanımın önlenmesine imkan tanıyan iradesini yorumladığımızda tescilin önlenmesinin de mümkün olacağı görüşündeyiz. Zira çoğun içinde az da vardır mantığı ile; haksız kullanımın önlenmesi imkanı tescilin önlenmesinden çok daha büyük bir imkandır. Henüz tescil aşamasındayken haksız tescilden ve takip edecek haksız kullanımdan bir şekilde haberdar olan hak sahibi tacir, tescilin önlenmesini dava edebilmelidir. Aksi mantık kurallarına aykırı olacaktır.

Tecavüzün tespiti ve menî davalarında olduğu gibi ticari dürüstlüğe aykırı her davranış haksız tescil olarak nitelendirilebilecek ve öncelikli tescili yaptıran hak sahibi tacir tescil değiştirilmesini veya sicilden terkinini talep edebilecektir.

Tescilli iki benzer ve karıştırılmaya elverişli iki unvanın varlığı halinde, tarih bakımında ilk tescili yaptıran tacirin öncelik hakkı ve ikinci tescilin silinmesini dava etme hakkı vardır.

4.2.3.2. Tazminat Davaları

4.2.3.2.1. Maddi Tazminat Davası

Bütün haksız fiillerde olduğu gibi, haksız rekabet teşkil eden fiiller de tazminat hakkı doğuracaktır. Kullandığı unvanı kanun koyucunun emrettiği şekilde tescil ettirmemiş de olsa tacir, unvanın haksız şekilde kullanılması yoluyla zarara uğratılmış ise tazmini isteme hakkına sahiptir.

Hak sahibi tacir uğradığı zarar varsa, üçüncü kişinin kusurun ağırlığına göre maddi ve/veya manevi tazminat isteyebilecektir. Hak sahibi tacirin, tazminat isteminde bulunabilmesinin ön koşulu; haksız kullanımda bulunan üçüncü kişinin kusurunun varlığıdır. Koruma kapsamındaki tazminat davalarının, diğer davalardan farkı da haksız kullanımda bulunan üçüncü kişinin kusurunun aranıyor olmasıdır. Zarara uğrayan tacir, zararı ve karşı tarafın kusuru oranında zararının tazminini talep edebilecektir. Hukuk düzenimize hakim olan tazminatın zenginleşme aracı olarak kullanılamayacağı kuralı burada da geçerli olacaktır.

Belirtmek gerekir ki, kusurun ağırlığı ifadesi yalnızca tazminat miktarı belirlenirken dikkate alınması gereken bir oranı ifade eder. Tazminata hükmedilebilmesi için kusurun ağır olması gerektiği düşüncesi yalııştır, yalnızca kusurun varlığı gerekli ve yeterlidir. Ağır ya da hafif kusur, duruma göre tazminat miktarının belirlenmesinde rol oynayacaktır.

4.2.3.2.2. Manevi Tazminat Davası

Ticari faaliyetlerinde kullandığı unvan aracılığı ile yer edinen tacir, kullanmakta olduğu unvanın tecavüze uğraması nedeniyle yalnızca maddi zarara uğramayacaktır. Taciri uğradığı zarar veya zarar tehlikesi, mutlak surette ekonomik nitelik taşımak zorunda değildir. İster maddi ister itibar gibi gayrimaddi hususlar birine zarar gelmesi, zarar kavramının oluşması için yeterli ve geçerlidir. Ve de tazminat hakkı doğmasına sebebiyet verecektir. Ki tacirlerin piyasaya sahip oldukları itibar, tanınırlık, popülerlik ve güvenilirlik gibi yalnızca manevi değer taşıyormuş gibi görünen kavranımlar da olsa ekonomik değer taşırlar ve korunmayı gerektirirler. Tacire ait bu gibi manevi değerlerin gördükleri zararların, manevi tazminat davası aracılığı ile tazmin edilmesi mümkündür.

4.2.3.3. İhtiyati Tedbir

Hak sahibi bakımından ileri sürülebilecek davaların tamamında, yargı sürecinin uzun sürebileceği bu nedenle de meydana gelen zararın artmasının mümkün olduğu göz önüne alındığında, hak sahibi taciri yapması gereken ivedilikle bir ihtiyati tedbir kararı aldırarak olmalıdır.

12/1/2011 tarih ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 390 gereğince; ihtiyati tedbir, dava açılmadan önce, esas hakkında görevli ve yetkili olan mahkemeden; dava açıldıktan sonra ise ancak asıl davanın görüldüğü mahkemeden talep edilir. Talep edenin haklarının derhâl korunmasında zorunluluk bulunan hâllerde, hâkim karşı tarafı dinlemeden de tedbire karar verebilir. Tedbir talep eden taraf, dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebini ve türünü açıkça belirtmek ve davanın esası yönünden kendisinin haklılığını yaklaşık olarak ispat etmek zorundadır. Yaklaşık olarak ispat kavramı usul hukukçuları arasında dahi halen tartışılan bir kavram olduğundan, biz bu kavramın derinliklerine girmemeyi uygun gördük.

Mahkeme, tedbire konu olan mal veya hakkın muhafaza altına alınması veya bir yedimeine tevdi ya da bir şeyin yapılması veya yapılmaması gibi, sakıncayı ortadan

kaldırarak veya zararı engelleyecek her türlü tedbire karar verebilir. Konumuzla ilgili olarak alınabilecek tedbir kararları, ihtilafa konu olan unvanın süreli ve süresi yayınlarında kullanılması veya reklamlarda kullanılmasını önleyecek içerik taşıyabilirler.

TTK m. 60 haksız rekabet hükümlerine dayanılarak açılacak davalara ilişkin zamanaşımı sürelerinin; davaya hakkı olan tarafın bu hakların doğumunu öğrendiği günden itibaren **bir yıl** ve her hâlde bunların doğumundan itibaren **üç yıl** olduğuna hükmetmiştir. Ancak, haksız rekabet fiilinin aynı zamanda 26/ 9/ 2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) gereğince daha uzun dava zamanaşımı süresine tabi olan cezayı gerektiren bir fiil niteliğinde olduğu durumlarda bu süre hukuk davaları için de geçerli olur.

4.3. Ticaret Unvanının Korunmasının Marka ile İlişkisi

Ticaret unvanı tacirleri tanıtılmasına, ayırt edilmesine ve işletme ile işletme sahibi olan tacir arasındaki ilişkinin kurulmasına aracılık eden bir kavramdır. Marka ise bir kuruluş veya girişimci kişi tarafından üretilip piyasaya sürülen maş ve hizmetlerin tanıtılmasına, ayırt edilmesine ve mal ile üretici işletme arasında bağlantı kurulmasına hizmet eder. Ticaret unvanı ve marka kavramının sıklıkla karıştırılmaları da fonksiyonlarındaki bu benzerliklerden kaynaklanmaktadır. Her ikisi de tanıtmaya, ayırt edilme, garanti ve reklam fonksiyonu taşıyan kavramlardır.

Ticaret unvanı, yalnızca tacirler tarafından seçilip kullanılabilecek bir kavramdır. Esnafların dahi unvan seçip kullanma imkanları yoktur. Marka sahibinin tacir olma zorunluluğu yoktur. Ayrıca marka, her türlü ekonomik faaliyet alanında kullanılması mümkün bir kavramdır.

Ticaret unvanların devri yalnızca işletmenin de eş zamanlı devri söz konusu olduğunda mümkündür. Oysa marka kavramı, tek başına maddi varlığa sahiptir. Bu nedenle marka tek başına satılabilir, kiralanabilir veya lisanslanabilir.

2016 yılında 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun kabul edilmesine kadar, mevzuatımızda marka ile ilgili düzenlemeler 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünden Kararname(KHK)'de yer almaktaydı. 556 sayılı KHK, 2016 tarihli ve 6769 sayılı Kanunun 191. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Marka ile ilgili hükümlere SMK'nın birinci kitabında yer verilmiştir. Ancak SMK'da yer alan geçici hükümler nedeniyle mülga KHK'nın bazı maddeleri uygulanmaya devam edecektir.

Ticari bir işletmeden söz edebilmek için ortada ekonomik çıkar (menfaat) sağlama amacı olması gerekir. Ekonomik çıkar elde etmeyi amaçlayan işletmeler ise muhataplarına mal ve hizmet sağlarlar. Marka, bir işletmenin mal ve hizmetlerini diğer işletmenin sunduğu mal ve hizmetlerden ayırt etmeye yarayan işarettir. Marka, odak noktasına işletmenin mal ve hizmetlerini alır. Markaların en önemli işlevi bu mal ve hizmetlerin tanıtılması ve ayırt edilmesini sağlamaktır¹⁶⁰. İşletmenin kendisini tanıtmak ve ayırt edilmesini sağlamak, işletme adının görevidir. Ticaret unvanı ise tacirin kendisinin ayırt edilmesini ve tanıtılmasını sağlar. İşletmenin sağladığı mal ve hizmetlerin tanıtılması ve benzerlerinden ayırt edilmesi ile marka ile sağlanır¹⁶¹. Markanın işletmenin mal ve hizmetlerinin ayırt edilmesini sağladığı, SMK m. 4¹⁶²,te “marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ...” şeklinde açıkça belirtilmiştir.

Markanın nelerden oluşabileceği yine SMK m. 4’te belirtilmiştir. İlgili hüküm uyarınca; **marka, bir işletmenin mallarının veya hizmetlerinin diğer işletmelerin mal veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla** kişi adları dahil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işareten oluşabilir¹⁶³. Ticaret unvanları ise markaların aksine yalnızca sözcüklerden oluşabilirler. Görüldüğü kişi adları da marka olarak kullanılabilir. Aynı şekilde ticaret unvanları da marka olarak kullanılabilir¹⁶⁴. Böyle bir durumda yani ticaret unvanı ile markanın benzer şekilde ve birebir aynı kullanılması halinde aralarında *iltibas (karıştırılma) tehlikesi* doğacaktır. İltibas tehlikesinin olup olmadığı değerlendirilirken; işaretler arasında görsel, sessel veya anlamsal benzerlik olup olmadığı, mal ve hizmetlerin benzerlikleri, sektörlerin yakınlığı incelenecek kriterler arasında bulunmalıdır¹⁶⁵. Temelde bu tarz benzerlikler içermeyen işaretler arasında karıştırılma tehlikesi bulunduğundan söz etmek zordur.

¹⁶⁰ Mehmet Emin Bilge, “Markanın Yaygın Bir Ad Haline Gelmesi”, s. 125.

<https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/bnkavthd23&id=135&collection=journals&index=journals/bnkavthd> (E.t.: 20.02.2020)

¹⁶¹ Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 293.

¹⁶² <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6769.pdf> (E.t.: 20.02.2020)

¹⁶³ Fatih Aydoğan, “Markanın Ticaret Unvanına Karşı Korunması, Mevcut Hukukî Durum – Değişiklik (Madde) Önerisi – İtiraz Yolu Ve/Veya Alternatif Çözüm Yolu Önerisi”, s. 33.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97824> (E.t.: 05.01.2020)

¹⁶⁴ Arkan **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 298

¹⁶⁵ Mehmet Emin Bilge, “Marka ve Ticaret Unvanı Arasında İltibas”, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.1, S.2, Ankara 2015, s. 10-11.

Ticaret unvanı, tacirler tarafından hukuki iş ve işlemlerinde kullanılması zorunlu tutulan bir işarettir. Ancak böyle bir zorunluluk markaların kullanımı bakımından söz konusu değildir. Ticaret unvanı yalnızca tacirler tarafından kullanılabilen bir işaretken; marka tescili için sınai veya ticari faaliyette bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yerleşim yeri bulunan tüm gerçek ve tüzel başvurabilecektir (SMK m.3 f.1). Hükümden anlaşılacağı üzere tacirler gibi tacir olmayanlar da marka kullanabileceklerdir.

SMK m. 148 f. 1 uyarınca; marka hakkı devredilebilir, miras yolu ile intikal edebilir, lisans konusu olabilir, rehin verilebilir, teminat olarak gösterilebilir, haczedilebilir veya diğer hukuki işlemlere konu olabilir. SMK m. 148 f. 2 uyarınca; markanın devredilmesi, işletmeden bağımsız olarak gerçekleştirilebilir¹⁶⁶. Ticaret unvanları ile markalar bu noktada farklılık göstermektedirler. Zira TTK m. 49 f. 1 gereğince ticaret unvanlarının işletmeden bağımsız olarak devredilmesi mümkün değildir. Ayrıca ticaret unvanlarının işletmeden bağımsız devredilmeleri, TTK m. 53 f. 1 hükmü gereğince cezai yaptırıma tabidir¹⁶⁷. Ancak TTK m. 11 f. 3¹⁶⁸'e göre; işletmenin devredilmesi halinde, devir sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça devrin hem ticaret unvanını hem de markayı kapsadığı kabul edilir.

¹⁶⁶ Arkan **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 323.

¹⁶⁷ Arkan **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, s. 287.

¹⁶⁸ İlgili hükmün ilgili fıkrası şöyledir: “Ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir. **Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur.** Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.” <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6769.pdf> (E.t.: 20.02.2020)

SONUÇ

Gerçek veya tüzel kişi olması farketmeksizin her tacir, ticari işletmesini ve işletmenin faaliyetlerinde kullanmak üzere seçtiği ticaret unvanını işletmenin açılışını takip eden 15 gün içerisinde tescil ve ilan ettirmelidir. Kanun hükmünü destekleyici bir ifadeye yönetmelikte de yer verilmiştir. TSY m. 42 f. 1 uyarınca; her tacir, bir ticaret unvanı seçmeye ve kullanmaya, işletmesini ve unvanını tescil ettirmeye mecburdur. Kanunda yer alan ifade yeterince net olsa da TSY'deki mecburiyet kelimesi ile akıllarda oluşabilecek tüm şüpheler bertaraf edilmiştir. TTK m. 40 f. 1, tescil ve ilan ile ilgili zorunluluğu “... tescil ve ilan ettirir.” ifadesi ile dile getirmiştir. Bu ifade de herhangi bir esneklik her ne kadar bulunmasa da yönetmeliğin, işletmenin ve unvanın tescil edilmesinin zorunlu olduğunu belirtmesi yerinde ve faydalı olmuştur.

Kanunda öngörülen 15 günlük süre zamanaşımı veya hak düşürücü süre olarak düşünülmemelidir. Diğer bir deyişle kanuni süre içerisinde unvanın tescil ve ilan edilmemiş olması, unvanın faaliyetler esnasında kullanımına engel teşkil etmez. Ancak kanuni tescil ve ilan yükümlülüğünü zamanında yerine getirmeyen tacir, hukuki ve cezai yönden sorumludur. Ticaret unvanının tacirler bakımından taşıdığı ekonomik ve itibari önem nedeniyle; kanun koyucu ticaret unvanının seçilmesini, sicile tescilini, ilanını ve faaliyetlerde esnasında kullanılmasını zorunlu tutmuştur. Ticaretle yıllarca haşır neşir olan tacirler, üçüncü kişilerce ticaret unvanı aracılığı ile ticari iş ve ilişki kurarlar. Dolayısıyla tacirlerin, ticaret unvanlarının olası bütün iyiniyetli veya kötünüyetli tecavüzlerden, ihlallerden korunmasını istemek en doğal haklarıdır. Ancak kanun koyucu, ticaret unvanı seçmek ve kullanmak zaten tacirlere tanınmış bir haktır ve tacirlerce nasıl olsa kullanılacaktır diye düşünüp esnek davranmamıştır. Unvan seçimi ve kullanımı konusunda tacirlere kanuni bir zorunluluk getirerek, ticari unvanın ihlali yoluyla ticari hayatta karşılaşılabilecek hak kayıplarının önüne geçmeyi hedeflemiştir.

Ticaret unvanlarının kullanımı esnasında doğabilecek ihlaller ve ihtilaflar ise tek el kullanım hakkına paralel şekilde düzenlenen kanunun özel hükümlerince korunacaklardır. Bu şekilde başta tacirlere yalnızca bir yükümlülük gibi görünen sicile tescil zorunluluğunun da, özel hükümlerce korunmak gibi de bir getirisi olacaktır.

Tescil edilen ticaret unvanına ilişkin koruma, TTK m. 50-53 arasında düzenlenmiştir. Düzenlenen bu hükümler, ticaret unvanının korunması hususunda genel hüküm niteliğinde haksız rekabet hükümlerinden özel ve öncelikli hüküm niteliğindedir.

Özel hükümlerce düzenlenen korumanın şartlarını 4 başlık altında sıralamak ve izah etmek mümkündür. Korumadan yararlanabilmenin *ilk şartı*, ticaret unvanının kanunda belirtilen şekilde oluşturulmuş ve kanunda belirlenmiş 15 günlük yasal süresi içinde tacire ait işletmenin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ettirilmiş olmasıdır. *İkinci şart*, ticaret unvanının tacir tarafından ticari faaliyetleri esnasında fiilen de aktif şekilde kullanılıyor olmasıdır. *Üçüncü şart*, ticaret unvanının bir başka tacire ait unvanla karıştırılma tehlikesinin var olmasıdır. Karıştırılma tehlikesi ile kastedilen, birden çok unvan arasında aldatıcı derecede benzerlik bulunmasıdır. *Dördüncü ve son şart ise*, haksız kullanımda üçüncü kişinin kusurunun aranmamasıdır.

Tescil edilmiş ticaret unvanına TTK m. 50 ve devamında yer hükümlerle sağlanan korumaları; hukuk davaları, tazminat davaları ve yetkili makama bildirim şeklinde üç başlık altında kategorize etmek mümkündür. Ticaret unvanlarının haksız kullanımlarına karşı açılacak hukuk davaları; tecavüzün tespiti, tecavüzün menı ve haksız tescilin değiştirilmesi veya terkini davaları olmak üzere üç başlık altında toplanabilir.

TTK m. 50 ve devamında yer alan özel korumadan yararlanabilmenin ön koşulu, unvanın tescil edilmiş olmasıdır. Tacirlerce, unvanlarının tescil edilmeleri ticari hayatta belirli düzeyde bir şeffaflık sağlamaya yardımcı olacaktır. Ancak bazı durumlarda, tacirin sicile tescilini sağlamadığı bir unvanla da ticari hayatta var olmuş, tanınmış ve belli bir itibar edinmiş olması muhtemeldir. Bu anlamda tescil edilmemiş unvanlarının TTK m. 52’de yer alan özel koruma haklarından faydalabilmeleri mümkün değildir. Tescil edilmemiş bu ticaret unvanları, tescil edilen unvanlardan farklı olarak herhangi bir haksız kullanıma konu oldukları takdirde kanunumuzun genel koruma hükmü niteliği taşıyan haksız rekabet hükümlerinden faydalanabileceklerdir. Doktrinde, tescilsiz unvanların herhangi bir korumadan yararlanmamaları gerektiği yönünde düşünceler ileri sürülmüş olsa da kanaatimizce bu yöndeki fikirlere katılmak mümkün değildir. Sonuç olarak, TTK ticari ortamda haksız rekabete yol açacak her türlü haksız davranışın engellenmesi yönünde bir irade sergilemiştir. Tescil edilmemiş unvana koruma sağlamamak, kanunun ruhuna aykırılık teşkil edecektir. Tescil edilmiş olsun olmasın tüm ticaret unvanları belli düzeyde belli hükümlerle korunmalıdır. Koruma düzeyleri ve kapsamaları arasında fark olması elbette doğaldır. Ancak bu anlamda tescilsiz unvana herhangi bir koruma sağlamamak da hakkaniyete uygun olmayacaktır.

Tescil edilmemiş unvanlara sağlanan koruma ile ilgili hükümler TTK m. 54 ve devamında düzenlenmiştir. Haksız rekabet kavramı, yalnızca TTK’da değil TBK’da da düzenlenmiştir.

Haksız rekabet hükümleri ile ticaret unvanının korunabilmesi için yerine gelmesi gereken şartlar vardır. Öncelikle dürüstlüğe aykırı hareketlerle ticari rekabet ortamının bozulmuş olması gerekir. Daha sonra söz konusu aykırı hareketler sonucunda ortaya bir zarar veya zarar tehlikesinin çıkmış olması gerekir. Bu anlamda, dürüstlüğe aykırı hareketin icrasında haksız rekabetin faili konumundaki kişinin mutlak bir kusur taşıması şart değildir. Haksız rekabete sebebiyet veren failin kusurlu olup olmaması yalnızca karşı tarafa verilecek dava haklarından bazılarını etkileyecektir. Davranışına kusur atfedilemeyecek faile karşı, tazminat davası yöneltmek mümkün olmayacaktır.

Tescil edilmemiş ticaret unvanına TTK m. 54 ve devamında yer hükümlerle sağlanan korumaları; hukuk davaları, tazminat davaları ve ihtiyati tedbir olmak üzere üç başlık altında kategorize etmek mümkündür. Ticaret unvanlarının haksız kullanımlarına karşı açılacak hukuk davaları da; tecavüzün tespiti, tecavüzün menı ve haksız tescilin değiştirilmesi veya terkini davaları olmak üzere üç başlık altında toplanabilir.

TTK m. 60 haksız rekabet hükümlerine dayanılarak açılacak davalara ilişkin zamanaşımı sürelerinin; davaya hakkı olan tarafın bu hakların doğumunu öğrendiği günden itibaren **bir yıl** ve her hâlde bunların doğumundan itibaren **üç yıl** olduğuna hükmetmiştir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- ARKAN, Sabih; **Ticari İşletme Hukuku**, 13. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2009.
- ARKAN, Sabih; **Ticari İşletme Hukuku**, 24. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2018.
- ARSLAN, İbrahim/ ÇELİK Aytekin; **Ticaret Hukuku Bilgisi**, Mimoza Yayınları, Konya 2010.
- ASLAN, Yılmaz; **Ticaret Hukuku Dersleri**, Ekin Yayınevi 12. Baskı, Bursa 2018.
- AYHAN, Rıza/ ÖZDAMAR, Mehmet/ ÇAĞLAR, Hayrettin; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar**, Yetkin Yayıncılık 5. Bası, Ankara 2012.
- BAHTİYAR, Mehmet; **Ticari İşletme Hukuku**, Beta Yayınevi 13. Bası, İstanbul 2013.
- BERZEK, Ayşe Nur; **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, Beta Yayınevi 10. Baskı, İstanbul 2013.
- BİLGİLİ, Fatih/ DEMİRKAPI, Ertan; **Ticaret Hukuku Dersleri**, Dora Yayıncılık, Bursa 2012.
- BİLGİLİ, Fatih/ DEMİRKAPI, Ertan; **Ticaret Hukuku**, Dora Yayıncılık, Bursa 2013.
- B
- BİLGİLİ, Fatih/ DEMİRKAPI, Ertan; **Ticaret Hukuku Bilgisi**, Dora Yayıncılık 15. Baskı, Bursa 2019.
- BOYACIOĞLU, Cumhuriyet; **Ticaret Unvanı**, Nobel Yayıncılık 1. Baskı, Ankara 2006.
- BOZBEL, Savaş; **Fikri Mülkiyet Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.
- BOZKURT, Tamer; **Ticaret Hukuku Cilt I: Ticari İşletme Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.
- BOZER, Ali/ GÖLE, Celal; **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2. Bası, Ankara 2013.
- BOZER, Ali/ GÖLE, Celal; **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 5. Bası, Ankara 2018.
- ÇEKER, Mustafa; **Ticari İşletme Hukuku**, Orion Yayınevi, Ankara 2006.
- ÇEKER, Mustafa; **Ticari İşletme Hukuku**, Karahan Kitabevi, Adana 2014.
- ÇELİK, Aytekin; **Ticaret Hukuku**, Seçkin Yayınevi 5. Baskı, Ankara 2015.

- ÇELİKBOYA, Kerem; **Ticari İşletmenin Devri**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- ÇETİNER, Selma/ BOZKURT YÜKSEL Armağan Ebru; **Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku**, Detay Yayıncılık 1. Baskı, Ankara 2013. B
- ÇETİNER, Selma/ BOZKURT YÜKSEL Armağan Ebru/ CENGİZ, Ali; **Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku**, Detay Yayıncılık 2. Baskı, Ankara 2015.
- ERDEM, H. Ercüment; **Milletlerarası Ticaret Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- EREN, Fikret; **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları 3. Baskı, Ankara 2016.
- HİRŞ, Ernst; **Ticaret Hukuku Dersleri**, İsmail Akgün Matbaası 2. Bası, İstanbul 1946.
- İMREGÜN, Oğuz; **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, Yasa Yayınları, İstanbul 1989.
- KAYA, Mustafa İsmail/ TATLI, Burçak; **Ticaret Hukuku I (Ticari İşletme ve Ortaklıklar Hukuku)**, Seçkin Yayınevi 1. Baskı, Ankara 2018.
- KAYAR, İsmail; **Ticaret Hukuku**, Seçkin Yayınevi 5. Baskı, İstanbul 2018.
- KAYAR, İsmail; **Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayınevi 9. Baskı, İstanbul 2013.
- KAYAR, İsmail; **Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayınevi 11. Baskı, İstanbul 2018.
- KAYIHAN, Şaban; **Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayınevi 5. Baskı, Ankara 2018.
- KAYIHAN, Şaban/ YASAN, Mustafa; **Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayınevi 2. Baskı, Ankara 2013.
- KARAHAN, Sami; **Ticari İşletme Hukuku**, Mimoza Yayınları 27. Baskı, Konya 2015.
- KARAHAN, Sami; **Ticari İşletme Hukuku**, Mimoza Yayınları 19. Baskı, Konya 2010.
- KENDİGELEN, Abuzer; **Gerekçeli Karşılaştırmalı Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun**, On İki Levha Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul 2011.
- KENDİGELEN, Abuzer; **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler**, On İki Levha Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul 2011.
- MOROĞLU, Erdoğan; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.
- MUTLUER, Kamil/ UÇARYILMAZ, Talya Şans; **İşletme Hukuku**, Turhan Kitabevi 1. Baskı, Ankara 2014.

- NOMER ERTAN, Füsün; “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Ticaret Unvanı ve İşletme Adına İlişkin Olarak Yapılan Değişiklikler”, **Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler**, İstanbul 2012, s.71-88.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ SELİÇİ, Özer/ OKTAY ÖZDEMİR, Saibe; Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi 19. Baskı, İstanbul 2016.
- ÖZBEY, Can; **Ticaret Unvanı ve Ticaret Unvanının Korunması**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014.
- POROY, Reha/ YASAMAN, Hamdi; **Ticari İşletme Hukuku**, Vedat Kitapçılık 14. Bası, İstanbul 2012.
- POROY, Reha/ YASAMAN, Hamdi; **Ticari İşletme Hukuku**, Vedat Kitapçılık 17. Bası, İstanbul 2018.
- RÜZGAR, Eser; **Marka Hakkının İnternet Reklamcılığı Yoluyla İhlali ve Sorumluluk Rejimi**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013.
- SÜMER, Ayşe; **Ticaret Hukuku Ders Kitabı**, Beta Yayınevi 1. Baskı, İstanbul 2015.
- SÜMER, Ayşe; **Ticaret Hukuku Ders Kitabı**, Beta Yayınevi 2. Baskı, İstanbul 2018.
- ŞENER, Oruç Hami; **Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016.
- TEKİL, Fahiman; **Ticari İşletme Hukuku**, Tekil Yayıncılık, İstanbul 1990.
- TEOMAN, Ömer; **Tüm Makalelerim Cilt I-II**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.
- TEOMAN, Ömer/ KENDİGELEN, Abuzer; **Ticaret Hukuku Uygulamalı Ders Örnekleri**, On İki Levha Yayıncılık 5. Bası, İstanbul 2010.
- ÜLGEN, Hüseyin/ TEOMAN, Ömer/ HELVACI, Mehmet/ KENDİGELEN, Abuzer/ KAYA, Arslan/ NOMER ERTAN, Füsün; **Ticari İşletme Hukuku**, Vedat Kitapçılık 3. Bası, İstanbul 2009.
- ÜLGEN, Hüseyin/ TEOMAN, Ülgen/ HELVACI, Mehmet/ KENDİGELEN, Abuzer/ KAYA, Arslan/ NOMER ERTAN, Füsün; **Ticari İşletme Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık 5. Bası, İstanbul 2015.

MAKALELER

- ARI, Zekeriyya; “Rekabet Hukukunda *De Minimis* Kuralı (Hissedilir Etki)”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.21, S.4, Ankara 2002, s. 69- 100.
- ARKAN, Sabih; “Haksız Rekabet- Gelişmeler- Sorunlar”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.22, S.4, Ankara 2004, s. 5- 22.
- ARSLAN, İbrahim; “Tescilsiz Markaların Korunması”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.16 S.1, Konya 2008, s. 29-46.
- ATEŞ, Mustafa; “Rekabet Hukukunun Özel Hukukla İlişkisi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.39, S.3, Ankara 2013, s. 85- 110.
- AYDOĞAN, Fatih; “Markanın Ticaret Unvanına Karşı Korunması, Mevcut Hukukî Durum – Değişiklik (Madde) Önerisi – İtiraz Yolu Ve/Veya Alternatif Çözüm Yolu Önerisi”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.71, S. 2, İstanbul 2013, s. 27- 50.
- BATTAL, Ahmet; “İhtira Unsuru Yönünden Fikri Hakların İncelenmesi”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, C.1, S.2, Ankara 2015, s. 1- 6.
- BEKTAŞ, İbrahim; “Haksız Rekabet Hukukunda Dürüst Ve Bozulmamış Rekabeti Sağlama Amacı (TTK m. 54) Ve 'İşleyen Rekabet Ölçütü’”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.34, S.3, Ankara 2018, s. 277- 310.
- BİLGE, Mehmet Emin; “Marka ve Ticaret Unvanı Arasında İltibas”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, C.1, S.2, Ankara 2015, s. 7- 22.
- BİLGE, Mehmet Emin; “Markanın Yaygın Bir Ad Haline Gelmesi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.23, S.1, Ankara 2005, s. 125- 154.
- CAN, Mustafa; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Haksız Rekabet”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 69, Ankara 2009, s. 151- 175.
- CAN, Ozan; “Rekabetin Korunmasına İlişkin Anayasal Düzenlemeler: Yeni Anayasada Nasıl Bir Rekabet?”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.29, S.2, Ankara 2013, s. 97- 126.
- ÇAĞLAR, Hayrettin/ ÖZDAMAR, Mehmet; “Ticaret Unvanının Korunması”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.14, S.2, Konya 2006, s.119- 150.
- DİNÇ, Serhan; “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Unvanı”, **Mali Çözüm Dergisi**, S.141, İstanbul 2017, s. 77- 99.
- DOĞAN, Cihan; “Rekabet Hukuku İhlalinden Doğan Sorumluluğun Hukuki Temeli Ve Buna Bağlı Sorunlara İlişkin Kısa Bir Değerlendirme”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.33, S.4, Ankara 2017, s. 271- 313.

- GÖLE, Celal/ AYDOĞAN, Gökhan; “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nun Ticaret Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.33, S.1, Ankara 2017, s. 5- 54.
- KARAHAN, Sami; “Gerçek Kişi Unvanlarının Korunması ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hak Kaybı İlkesi -Karar Tahlili-”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.21, S.1, Ankara 2001, s. 271- 288.
- KARAHAN, Sami; “Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.5, S.1-2, Konya 1996, s.119- 130.
- KARAKILIÇ, Hasan; “Piyasa Ekonomisi Açısından Rekabet Ve Haksız Rekabet Hukuku İlişkisi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.32, S.3, Ankara 2016, s. 107- 154.
- KIRCA, İsmail; “Ticari İş ve Ticari Hükme Dair”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.34, S.3, Ankara 2018, s. 5- 17.
- KORKUT, Ömer; “Ticaret Unvanı Kullanımıyla Marka Hakkına Tecavüz Hakkında Bir İnceleme”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.24, S.3, Ankara 2008, s. 389- 399.
- OKUYUCU ERGÜN, Güneş; “Yeni Türk Ticaret Kanununda Öngörülen Haksız Rekabet Suçunun Kanunilik İlkesi Açısından Değerlendirilmesi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.29, S.3, Ankara 2013, s. 149- 158.
- ÖZATLAN, Yurdal; “Ticaret Unvanı ve İşletme Adına Yönelik Tecavüzlerde Kişilik Hakkını Koruyucu Mekanizmaların İşlevi”, **Legal Hukuk Dergisi**, C.12, S.141, Ankara 2014, s. 167- 193.
- ÖZKAN, Ahmet Fatih; “Ticaret Unvanlarında Ek Kullanımı”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, C.4, S.2, Ankara 2018, s. 239- 262.
- TEKİNALP, Ünal; “Ticaret Hukukunu Ticari İşletme Bağlamında Yeniden Düşünmek”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.14, S.3, Ankara 2008, s. 5- 16.
- TOPÇUOĞLU, Metin/ ÇON, Ömer; “Ticari İşletme Rehninde Rehin Alacaklısının Korunması”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 93, Ankara 2011, s. 174- 214.
- YASAN, Mustafa; “TTK m.52’ye Göre Ticari Dürüstlüğe Aykırılık Şartının İncelenmesi”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.21, S.2, Konya 2013, s. 191- 227.

YONGALIK, Aynur; “Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.11, S.3, Ankara 2002, s. 5- 30.

YAYINLANMAMIŞ TEZLER

AKKAYA, Buse; Ticaret Unvanının Korunması, **Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2011.

KARAYAZGAN, Mehmet; Ticaret Unvanının Korunması, **Yüksek Lisans Tezi**, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2014.

KORKMAZ, Şerife; “Ticaret Unvanının Korunması Ve Marka İle İlişkisi”, **Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010.

YALMANKÜLAH, Zehra; Ticaret Unvanı ve Korunması, **Yüksek Lisans Tezi**, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale 2014.

VERİ TABANLARI VE İNTERNET SİTELERİ

<https://heinonline.org/HOL/Welcome>

<http://www.hukukturk.com>

www.jurix.com.tr

www.kazanci.com

<https://legal.com.tr>

<https://legalbank.net>

www.lexpera.com.tr

<https://www.turcademy.com/tr>

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

www.yargitay.gov.tr

<https://www.resmigazete.gov.tr>

EKLER

EK 1. Etik Kurulu Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Öykü Ekin OKTAY
ÖĞRENCİ NO	20183011
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP- YAPILMADIĞI	2020/ 2021 - BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	TİCARET UNVANININ KORUNMASI
TEZİN AMACI	Tacir tarafından seçilen, tescil edilen ve kullanılan ticaret unvanı bir tecavüze maruz kaldığı takdirde aktive olacak koruma sürecinin koşullarını, kapsamını ve sınırlarını belirlemektir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Tescil edilmemiş unvanlar ve tescil edilmiş unvanlar farklı koruma koşullarına tabidir. Araştırmamızda bu farklılıkların neler olduğunu tespit ederek bir karşılaştırma yaptık.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	YOK
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI- ŞUBESİ/	YOK

MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	YOK
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	YOK
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) (.....) SayfaÖlçeği. 2) (.....) SayfaAnketi. 3) (.....) SayfaFormları. 4) (.....) Sayfa

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Öykü Ekin OKTAY		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır TARİH: 31 / 05/ 2021				
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu TİCARET HUKUKU faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI			
Adı - Soyadı: NİHAT TAŞDELEN	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: FARUK ANDAÇ	Adı - Soyadı: MURAT KOÇ			
Unvanı: DOÇ. DR.	Unvanı:	Unvanı: PROF. DR.	Unvanı: DOÇ. DR.			
İmzası:	İmzası:	İmzası:	İmzası:			
	 / / 20....	31.05.2021	31.05.2021			
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası :	İmzası :	İmzası :	İmzası :	İmzası :	İmzası :	İmzası :
.... / / 20....	 / / 20....	 / / 20....	 / / 20....	 / / 20....	 / / 20....	 / / 20....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 01 / 01/ 2021 - 24 / 05/ 2021 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
OY ÇOKLUĞU İLE	☐					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır)

EK 3. Çağ Üniversitesi Tez Etik İzin İstek Yazısı ile Doç. Dr. Murat KOÇ- Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Tez Etik Onay Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2100004587
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hakkında

22.06.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazınız.
İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **Berfin Özge Aksu, Öykü Ekin Oktay** isimli öğrencilerimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'lerde sunulmuş olduğunu arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek : 2 Adet öğrenciye ait tez evrakları listesi.

E-Posta: aycaerkol@cag.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama adresi: <https://tibs.cag.edu.tr/BelgeDogrulama> - Doğrulama kodu: D89D75C

EK 4. Çağ Üniversitesi Tez Etik Kurul İzin Onay Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2100004877
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

02.07.2021

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 22.06.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100004587 sayılı yazınız.

İlgi yazıda söz konusu edilen Berfin Özge Aksu, Öykü Ekin Oktay isimli öğrencilerin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

E-Posta: mertfikircioglu@cag.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama adresi: <https://ubs.cag.edu.tr/BelgeDogrulama> - Doğrulama kodu: AF87710